

15 Lokaal
jaar
een sterk verhaal

Cultuur verbindt en moet blijven verbinden

Talenten ontplooiën, inzichten verruimen,
verdraagzaam samenleven en een
dynamische toekomst scheppen

DE TOEKOMST

Jeroen Windey: gemeenten zijn
partners van Vlaanderen

DUURZAME TRANSITIE

Kleine Franse gemeente
durft te dromen

SOCIALE MEDIA

Maak van gemeentehuis
een open keuken

A young child with blonde hair in a bun, wearing a white t-shirt with a blue pattern and khaki pants, is captured mid-air, jumping over a puddle on a playground. The child's arms are outstretched, and they are looking down at the puddle. The background shows a playground with orange slides and green metal structures. The ground is a mix of concrete and reddish-brown safety matting.

Het lokale welzijn is uw missie

U daarin steunen de onze.

Het welzijn van uw inwoners is uw absolute prioriteit. Uw **Relationship Manager** heeft dit goed begrepen en stelt financiële oplossingen voor die u helpen uw missie waar te maken en uw leven vergemakkelijken.

ing.be/socialprofit

ING

We willen de kracht van al wat er dit jaar lokaal gebeurt volledig zichtbaar maken.

Reageren?
Twitter met ons mee op @vvsg en @mieckvos

Wij kiezen voor u

In het verkiezingsjaar 2018 kiest de VVSG voor u. We willen de kracht van het lokale dit jaar volledig zichtbaar maken. Geef ons inspiratie en hou ons via sociale media op de hoogte via #lokaaldna. Door u dikwijls te ontmoeten toont u ons de weg. Ja, we willen uw betrokkenheid bij wat we doen en wij willen u ondersteunen, voor en na de verkiezingen. We beginnen met een aantal inspirerende momenten om u beter voor te bereiden op de projecten voor de volgende legislatuur.

Overtuigen kunt u uw inwoners door hen een aangename woon- en werkomgeving aan te bieden, door in te zetten op beleving en door een aantrekkelijk werkklimaat aan te bieden dat de jongere generaties motiveert om zich lokaal te vestigen en ter plaatse te investeren. Begin februari beginnen we al met een eerste studiedag, groene warmte in Brugge.

De uitdagingen als gevolg van het decreet lokaal bestuur stellen u wellicht ook voor vele vragen. Wij bieden u een pakket op maat aan. Op zes plaatsen in Vlaanderen houden we toelichtingen voor management, voor politici maar experimenteren we ook met een nieuwe formule waarbij u als beleidsverantwoordelijke een uur kunt reserveren om ons vragen op maat van uw bestuur te stellen en u rechtstreeks met onze experts kunt spreken.

Ook de nieuwe vervoerregio's, met het principe van basisbereikbaarheid, zullen ons uitdagen om nog beter samen te werken en samen keuzes te maken in functie van een betere mobiliteit.

Belangrijke partners zoals Voka willen meer mensen aan het werk omdat voor elke honderd mensen die jaarlijks de arbeidsmarkt verlaten er maar 81 bijkomen. Het zal de druk op activering en begeleiding nog verhogen. En volgend jaar start ook nog een extra campagne *genereuzen* om elke Vlaming uit te dagen om aan inclusie *te doen*. Het biedt ons opnieuw een mogelijkheid om wat we doen beter te tonen en zichtbaar te maken.

En ondertussen werken we verder met de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, zetten we verder in op de belangrijke thema's burgerparticipatie en smart cities. Maak dat concreet, zult u zeggen. Wel, ga met ons mee naar Grand Synthe en Loos-en-Gohelle. Jean-François Caron leidt u daar rond in zijn gemeente. De reis voorbereiden kunt u alvast met dit nummer waarin onze redacteur hem over zijn verwezenlijkingen interviewt.

We werken aan de versterking van de lokale democratie en daarvoor is cultuur nodig. Of zoals Peter de Caluwe, directeur van de Munt, het zegt: 'Bij de Grieken waren sport en cultuur de basis om over de polis en over democratie te spreken. Het lokale niveau kan dat concept weer versterken.' Maar dat weet u beter dan wij. Samenwerking en krachten bundelen blijft meer dan ooit belangrijk maar staat soms onder druk door de onzekere tijden die verkiezingen met zich mee brengen. Wij willen u dit jaar, nog meer dan anders, een hart onder de riem steken. Dit verkiezingsjaar vergt veel van ons allemaal. We wensen u alle moed en inspiratie om er een excellent 2018 te maken waarbij lokale besturen de toon zullen zetten. Want lokaal doen we het. Dat is onze kracht en dit zetten we met u op de agenda.

Mieck Vos, algemeen directeur van de VVSG

inhoud

JANUARI 2018

special

'Middelen voor cultuur zijn een investering'

Peter de Caluwe, directeur van de Munt, pleit voor een offensieve cultuur want elke investering verdient zich terug: 'Cultuur draagt bij tot welzijn, voedt de maatschappelijke discussie en versterkt de solidariteit in de samenleving.'

KRISTOF VANCKEN

special

In het busje van de burgemeester naar het kunstenaarsatelier

De Nieuwe Opdrachtgevers maken van iedereen opdrachtgever en koppelen gemeenten met hun inwoners aan een kunstenaar om unieke kunstwerken te creëren.

STEFAN DEWICKERE

BART LASUY

special

Anders, maar niet minder

Carol Vanhoutte, hoofd van de Kortrijkse stedelijke openbare bibliotheken, heeft twee derde van de collectie uit de leeszaal gehaald en ze omgedoopt tot open leercentrum: 'Nu zit ze weer vol, niet enkel met oudere krantenlezers, maar ook met jongeren aan het werk op de computer.'

de toekomst

Gemeenten en Vlaanderen zijn partners van elkaar

De administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur Jeroen Windey vraagt zich af of we als samenleving moeten vasthouden aan een model uit 1830. Hij wil tegen 2030 een oefening over de rol en de functie van de gemeenteraad maken.

duurzame transitie

'Bestuurders moeten weer durven dromen, samen met hun burgers'

Sinds Jean-François Caron in 2001 burgemeester werd van Loos-en-Gohelle heeft hij deze gemeente, toen nog in sociaal, economisch en ecologisch verval, omgevormd tot een laboratorium van duurzame ontwikkeling.

stadsvernieuwing

De Grote Markt van Oudenaarde schittert weer

'Eerst moesten we enkele andere grote projecten tot een goed einde brengen, voordat we met de Grote Markt konden afsluiten,' zegt de Oudenaardse burgemeester Marnic De Meulemeester.

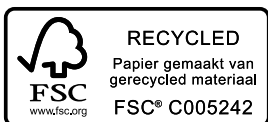
het netwerk

Het wiel niet uitvinden, maar zien wat we bij elkaar kunnen leren

Toen parkeerovertredingen in 2003 een gemeentelijke bevoegdheid werden, ontstond er behoefte aan overleg tussen de centrumsteden en aan uitwisseling van kennis en ervaring. Maar de deelnemers aan dit netwerk willen ook blijven wegen op de regelgeving.

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel REDACTIE Marleen Capelle, Pieter Plas, Bart Van Moerkerke, Jeroen Verelst COVERBEELD Bart Lasuy VORM Ties Bekaert DRUK Schaubroeck MET DE STEUN VAN Belfius en Ethias, partners van de VVSG ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 VACATURES Monika Van den Brande, monika.vandenbrande@vmsg.be, T 02-211 55 43 ABONNEMENTEN Erika Dirickx, erika.dirickx@vmsg.be, T 02-211 55 07 PRIJS ABONNEMENT VVSG-leden: 70 euro (vanaf 10 ex. 57 euro), Niet-leden: 130 euro VERANTWOORDELIJK UITGEVER Mieck Vos, algemeen directeur VVSG VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW Paviljoenstraat 9, 1030 Brussel, T 02-211 55 00, www.vmsg.be CONTACT lokaal@vmsg.be

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

vooraan

- 3 opinie
- 6 Kort
- 10 De Vrije Wil / Danny Maes

special

- 14 Interview met Peter de Caluwe 'Middelen voor cultuur zijn een investering'
- 20 Overleeft cultuur de volgende legislatuur?
- 24 In het busje van de burgemeester naar het kunstenaarsatelier
- 27 Cultuurcentra in de toekomst: blijspel of tragedie?
- 28 De bibliotheek: anders, maar niet minder
- 30 Een bibliotheek voor iedereen
- 32 Erfgoed: waar we landen weten we niet, maar de vlucht is fantastisch

actueel

- 36 15 jaar Lokaal, een sterk verhaal
- 38 De toekomst / Jeroen Windey
- 41 Gemeente en OCMW: samen inkantelen
- 44 Sociale media: open keuken in het gemeentehuis
- 46 Burgemeester Jean-François Caron: 'Bestuurders moeten weer durven dromen, samen met hun burgers'
- 52 De Grote Markt van Oudenaarde schittert weer
- 54 Vanaf nu kan onteigenen vlot verlopen
- 56 Hamont-Achel tevreden deelnemer aan Entente Florale Europe
- 60 Malle: samen op de koffie
- 62 Landen: woonzorgcampus Oleyck mee met de tijd
- 63 Mortsel: iedereen in contact met dementie
- 64 SDG / Verantwoord consumeren en produceren is een must
- 66 Netwerk / Het wiel niet uitvinden, maar zien wat we bij elkaar kunnen leren
- 68 Agenda
- 69 Joblokaal
- 70 Burgemeester Triljoen

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #LokaalDNA

Volg ons op

De voorzitter van het districtscollege wordt nu officieel districtsburgemeester.

STEFAN DEWICKEPE

Decreet lokaal bestuur in laatste rechte lijn

Net iets meer dan twee en een half uur heeft de commissie Binnenland van het Vlaamse Parlement op 5 december maar nodig gehad om de 609 artikels van het decreet lokaal bestuur te bespreken en goed te keuren. Ook de 73 amendementen heeft de commissie voor het grootste deel aanvaard. Een deel daarvan was geïnspireerd door de voorstellen van de VVSG.

In vergelijking met het ontwerp dat de Vlaamse regering eind oktober goedkeurde, zal het bijzonder comité voor de sociale dienst daardoor niet alleen beslissen over de toekenning van individuele steun, maar ook over de intrekking, herziening of terugvordering ervan. Voortaan heet de voorzitter van het districtscollege officieel districtsburgemeester. De voorzitter van de gemeenteraad kan een tuchtsanctie krijgen. Er komen soepeler regels voor de overdracht van personeel tussen de gemeente, het OCMW en hun verzelfstandigde of samenwerkingsentiteiten. Ook in intergemeentelijke samenwerkingsverbanden buiten de energiesector worden nu regionale bestuurscomités met beslissingsbe-

voegdheden mogelijk. OCMW-verenigingen zullen vlot kunnen toetreden tot (federale) ziekenhuisnetwerken. Maar het Vlaamse parlement volgde niet alle VVSG-voorstellen. Zo blijft de structurele onbestuurbaarheid ondanks alle kritiek overeind, komen er geen instrumenten ter versterking van de raad of de raadsvoorzitter, hebben raadsleden die een mandaat opnemen in een ander orgaan dan de raad van bestuur van een samenwerkingsverband, geen recht op presentiegeld, en komt er geen aanpassing van de overgangsregels voor secretarissen en financieel beheerders. Het grootste deel van het decreet treedt pas in 2019 in werking, maar voor sommige elementen gebeurt dat al tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad, dat kan al begin 2018 zijn.

jan.leroy@vvsq.be

Reageren op Twitter?

Twitter op

@JanLeroyVVSG

“ Een bouwproject zet druk op de openbare ruimte. Het is normaal dat je erop toeziet dat de ontwikkelaar niet alleen de lusten van een project krijgt en de gemeenschap alleen maar de lasten. Stedelijke ontwikkelingskosten kunnen dat verzachten.”

VVSG-stafmedewerker Xavier Buijs – De Standaard 11/12

Gemeenten verlagen belastingen een beetje

In 2018 laten meerdere gemeenten de aanvullende personenbelasting of de opcentiemen op de onroerende voorheffing dalen. Dat blijkt uit de voorlopige resultaten van een navraag die de VVSG deed bij alle Vlaamse gemeenten. Een op tien gemeenten verlaagt in het verkiezingsjaar 2018 de aanvullende personenbelasting. De Vlaamse gemeenten gaan dus mee in de federale taxshift en laten de belastingen op arbeid dalen.

De federale taxshift leidt er zelfs toe dat de opbrengsten voor gemeenten dalen, wanneer ze hun tarief niet verlagen, omdat de aanvullende personenbelasting wordt geheven bovenop de dalende federale personenbelasting. 226 gemeenten zijn niet van plan het tarief te wijzigen en incasseren dus dat verlies. De Federale Overheidsdienst Financiën raamde deze minderopbrengst bij ongewijzigd beleid op 46 miljoen euro voor alle

Vlaamse gemeenten samen. Vijftien gemeenten verlagen in 2018 de opcentiemen op de onroerende voorheffing. In 230 gemeenten blijft dit tarief gelijk, en één gemeente is van plan het tarief te doen stijgen. Gemeenten moeten in 2018 hoe dan ook het tarief aanpassen omdat het Vlaamse basistarief stijgt. Als het tariefverschil groter is dan 2 opcentiemen, beschouwen we ze hier als wijzigingen. Als men daarentegen de grens voor een belastingwijziging legt op 0,63 opcentiemen (1 opcentiem in de vroegere regeling), dan laten tot 30 gemeenten het OOV-tarief dalen. Momenteel kennen we acht op tien tarieven. De VVSG verspreidt alle gegevens pas zodra de tarieven van elk bestuur op de gemeenteraad zijn goedgekeurd.

.....
ben.gilot@vvsge.be

Een op tien gemeenten verlaagt in het verkiezingsjaar 2018 de aanvullende personenbelasting.

Veilig Thuis, nu ook in Turnhout

In een Veilig Thuis worden complexe dossiers van geweld in het gezin behandeld door een team dat nauw samenwerkt met medewerkers van justitie, politie, parket en hulpverlening. Door samen te werken kunnen dossiers efficiënter opgevolgd worden. Het Turnhoutse Veilig Thuis zal dossiers behartigen uit het volledige gerechtelijke arrondissement.

Veilig Thuis – de Nederlandse benaming van een Family Justice Centrum – richt zich tot iedereen die met intrafamiliaal geweld in aanraking komt. Na Antwerpen en Leuven heeft nu ook Turnhout zijn Veilig Thuis. Het is immers belangrijk dat mensen die hulp nodig hebben, daarvoor dicht bij huis terecht kunnen. Veilig Thuis wil ook de samenwerking met andere diensten verbeteren en uitbreiden, werkt aan sensibilisering betreffende alle vormen van intrafamiliaal geweld en is het expertisecentrum voor iedereen die vragen heeft over intrafamiliaal geweld.

De eerste opdracht van Veilig Thuis in Turnhout is ervoor zorgen dat gezinnen en diensten die geconfronteerd worden met intrafamiliaal geweld, weten dat ze bij Veilig Thuis voor hulp- en dienstverlening terecht kunnen.

.....
<https://fjc-veiligthuis.be/turnhout>

Sommige lasten die lokale besturen aan aannemers en ontwikkelaars opleggen, gaan zo ver dat ze eigenlijk niets meer met het project te maken hebben. De schaarste aan lokale middelen speelt daarin een rol. Maar dat mag geen excuus zijn om kosten af te wentelen op de privé.

Marc Dillen, directeur van de Vlaamse Confederatie Bouw – De Morgen 24/11

Ik geloof nogal in een model waarbij je geen eigenaar wordt van je eigen woning, maar via huurgeld aandelen opbouwt in een coöperatie die duizenden woningen in portefeuille heeft. (...) Je begint in een starterswoning, verhuist dan naar een gezinswoning en eindigt in een assistentie- of een zorgwoning, zonder dat je hoeft te kopen of te verkopen.

Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck – Knack 6/12

Gezondheid als drijfveer voor de slimme stad? De adviseur Gezonde Stad @leendertvanbree@gem_Eindhoven is alvast voorstander. "Een integrale aanpak is nodig" #smartcity @Ndumarey_VVSG – Twitter, 7/12

Volgens Gatz zal het centrale Vlaamse bibliotheekstelsel meteen "het grootste ter wereld" zijn. De schaalvergroting biedt ook prijsvoordelen, meent de Open Vld-minister. Zo zal de kostprijs voor gemeenten lager liggen dan vandaag het geval is. Het EBS zal ook een pak interessante statistieken opleveren. Denk bijvoorbeeld aan een populariteitspoll van uitgeleende boeken.

Sven Gatz, De Morgen, 10 december

Een echte mijlpaal: de eerste steen van DronePort ligt er! Dat innovatief, uniek project zal onze stad economisch op de Europese kaart zetten en zorgen voor nieuwe jobs in eigen regio. Als bezieler van dit fantastische project ben ik enorm fier en dankbaar aan de beleidsploeg om mijn project mee te ondersteunen. Drones en dynamisch ondernemen zijn de toekomst, en wij zijn er klaar voor! #droneport #innovatie #fieropsinttruiden

Veerle Heeren – Facebook, 12/12

Lokaal moet je de ideologische partijpolitiek overstijgen.

Kristof Calvo (Groen) over de Mechelse stadslid Vld-Groen-M+ voor de komende gemeenteraadsverkiezingen – Gazet van Antwerpen 15/12

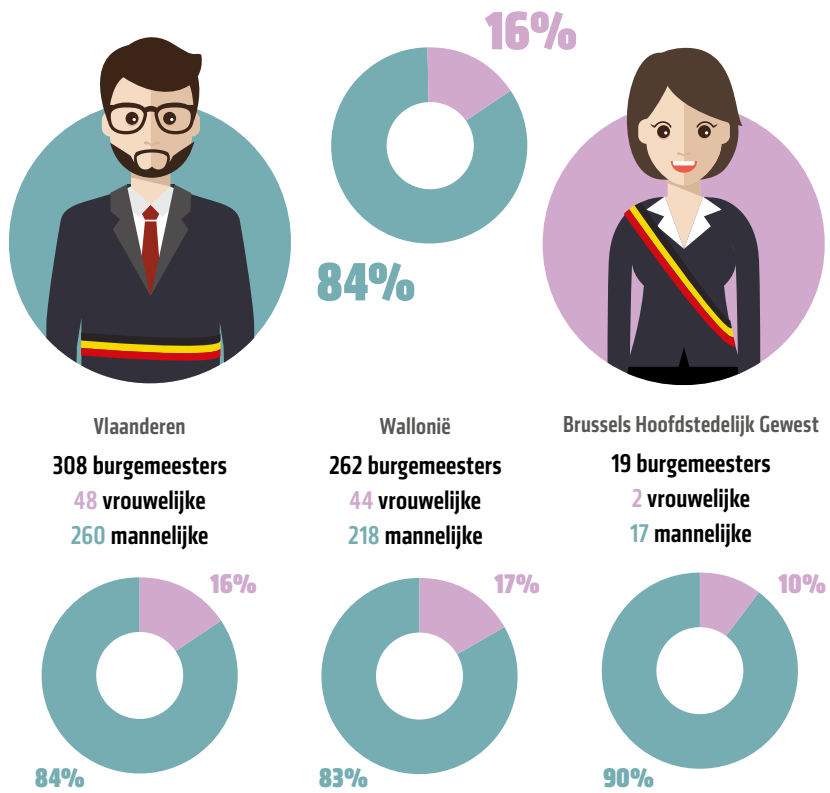

Gemeentelijke administratieve sancties voor verkeersinbreuken

Dit boek licht uitgebreid de bestraffing van verkeersgerelateerde inbreuken met een gemeentelijke administratieve sanctie (GAS) toe. Welke verkeersovertradingen komen voor GAS in aanmerking? Hoe verloopt de afhandeling? Wat is de exacte betekenis van begrippen en bepalingen in de Wegcode die voor de toepassing van de GAS-procedure van belang zijn? Het boek is bedoeld als hulpmiddel voor alle professionals die met GAS voor verkeersinbreuken in aanraking komen.

- Gemeentelijke administratieve sancties voor verkeersinbreuken 2017: praktische toelichting bij inbreuken, afhandeling en rechtspraak
- I. Bruggeman
- Uitgeverij Wolters Kluwer, Mechelen
- 76 euro

Interessant om te weten... Burgemeesters in België

GEGEVENS: PINAKES

Gemeentelijke informatie of verkiezingspropaganda?

Gemeenteraadsverkiezingen 2018

In het verkiezingsjaar 2018 is het niet verboden om activiteiten te organiseren of beslissingen te nemen. Maar zeker vanaf 1 juli moeten kandidaten voorzichtig zijn.

In haar rondzendbrief van 27 september 2017 heeft minister Liesbeth Homans gevraagd om in de aanloop naar de verkiezingen de nodige kiesheid aan de dag te leggen: 'Zo hebben informatiebladen tot doel de bevolking op een neutrale en objectieve wijze te informe-

ren over de organisatie en de werking van de diensten en de gemeentelijke of provinciale activiteiten. Het zijn officiële publicaties van de overheid en niet van een zittende meerderheid.' Die voorzichtigheid moet er ook zijn bij het nemen van beslissingen. De minister vraagt de besturen 'geen beslissingen te nemen die het beleid van de nieuwe raden of de toekomstige ontwikkeling van de financiën nodeloos zouden verstoren'. Mag een bestuur nog activiteiten organiseren? Ja, maar vanaf 1 juli gelden de regels uit het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet. Die zijn van belang voor de kandidaten. Het bedrag dat de kandidaten mogen uitgeven voor hun ver-

kiezingscampagne is immers beperkt. Als een evenement van de gemeente eigenlijk verkiezingspropaganda is, of als dusdanig wordt beschouwd, dan komen de politici die daar het woord voeren misschien in moeilijkheden. Het is niet bedoeling dat een kandidaat zich voorstelt. Volgens het Lokaal Kiesdecreet is verkiezingspropaganda alle mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen die erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij, een lijst en de kandidaten ervan gunstig te beïnvloeden én die verricht worden tijdens de sperperiode, dit jaar tussen 1 juli en 14 oktober.

.....
marian.verbeek@vvsb.be

Buggenhout gaat vreemd

Hoe ziet het leven in Buggenhout eruit door de ogen van iemand die afkomstig is uit een ander land? Dat vertellen zeventien nieuwkomers in hun boek *Buggenhout gaat vreemd*.

De sociale dienst van het OCMW en de bibliotheek van Buggenhout werken al een paar jaar samen met een groep vrijwilligers aan de Taalkom om nieuwkomers in Buggenhout Nederlands te leren. Maar Dirk Lissens van het OCMW vond dat deze mensen ook iets te vertellen te hadden, en die verhalen zijn nu gebundeld. 'Ze vertellen over hun land van herkomst, hoe ze in Buggenhout terechtkwamen en wat de verschillen en gelijkenissen zijn tussen onze gemeente en hun thuisland,' zegt bibliothecaris Kristien Maes. 'Opvallend is hun grote dankbaarheid jegens de gemeente.' 'Ik kwam vijftien jaar geleden in België terecht en woon nu vier jaar in Buggenhout,' zegt de Rwandese Mariame (49):

'De genocide bracht zoveel ellende over Rwanda. Dit boek was een kans om dat van me af te schrijven, maar tegelijk een mogelijkheid om anderen ook de schoonheid van mijn land te laten ontdekken.' Abdul Hakim (27) vluchtte twee jaar geleden uit Afghanistan en vertelt waarom hij uit zijn land is gevlucht: 'Bovendien gaf het me de kans om Nederlands te oefenen.' Arianet Apodaca (39) is niet uit Cuba weggevlucht, maar ze is de liefde gevolgd: 'Dat heb ik me nog geen seconde beklagd. Ik schreef al een tijd teksten en gedichten in het Spaans, nu probeer ik het ook in het Nederlands. Moeilijk, maar het helpt om de taal beter te leren.'

.....
bib@buggenhout.be, T 052-33 95 91

Vaste dagprijs in residentiële ouderenzorg?

De Vlaamse regering zal de zorg voor bewoners met een zware zorgbehoefte beter financieren.

Op 1 december keurde de Vlaamse regering de conceptnota goed die de krijtlijnen uitzet voor de toekomst van de residentiële ouderenzorg. De Vlaamse regering gaat een meerjarenengagement aan voor de uitbreiding van het aantal woongelegenheden, en voor een betere financiering van de zorg en ondersteuning voor bewoners met een zware zorgbehoefte. Dit geeft de sector een perspectief voor de komende jaren.

De VVSG ondersteunt de aandacht voor kwaliteit van de zorg en ondersteuning, met verwijzingen naar levenseindezorg, ethisch verantwoord zorgbeleid, en cultuursensitieve zorg. Minister Jo Vandeurzen ijvert voor een vaste dagprijs voor bewoners, iets waarover de openbare ouderenzorg – weliswaar met het nodige voorbehoud – mee wil nadenken. Duidelijkheid voor de cliënt, zodat die weet waarvoor hij betaalt in de dagprijs, moet voorop staan.

.....
rika.verpoorten@vvs.g.be

Uniek moment: gemeenschappelijk schepencollege van @Mechelen en @Willebroek. Uitstekende samenwerking met collega @EddyBevers!

@BartSomers - Twitter, 15/12

Maak politiek zo lokaal mogelijk. In de nationale en internationale politiek kan je bullshit verkopen, in dorpspolitiek niet, want de mensen hebben je door. Lokale politiek is doorgaans betere politiek.

Nassim Taleb, Libanees-Amerikaans schrijver - De Tijd 16/12

Inwoners van @StadDeinze krijgen #mobiliteitskrediet voor @BlueBikeBelgium-trips in andere gemeenten. Worden zo beloofd voor fietstripjes buiten de stad.

Primeur in België. #bluebike #deinze #deelfietsen
@FietsberaadVL - Twitter, 16/12

Als Vlaanderen Circulair wil worden moeten we zorgen dat de extra plastics ook hier gerecycled kunnen worden en niet via het buitenland in de oceaan komen. #tech4CE @VITObelgium @CirculFlanders @go4circle

@KarlVrancken - Twitter, 17/12

BIBOB zal federale dienst zijn die advies geeft aan burgemeesters om te oordelen of iemand al dan niet een vergunning krijgt #alertbestuur #drugsdebat @De7deDag

@Koen_Geens1 - Twitter, 17/12

Het is tijd voor burgerparticipatie. Democratie is een grondrecht, en deelname aan het bestuur ook. We trekken zonder programma naar de kiezer, het echte werk begint als we verkozen zijn. We willen van het hele investeringsbudget van de stad een burgerbegroting maken, waarbij burgers beslissen wat er met hun geld gebeurt. En we hebben de ambitie om partijen op gemeentelijk niveau af te schaffen.

Thomas Goorden, initiatiefnemer van de Burgerlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen - De Standaard online 18/12

Politiezone Wetteren-Laarne-Wichelen bekroond voor baanbrekende app. Proficiat @PZWLW! #lokaalDNA

@KoenVH_VVSG - Twitter, 18/12

e-gov Award voor Antwerpen

Lage-emissiezone gegarandeerd door vernieuwende software

Antwerpen voerde in februari 2017 de lage-emissiezone in om de luchtkwaliteit te verbeteren. In deze zone moeten alle voertuigen aan bepaalde voorwaarden voldoen. Controle gebeurt door slimme camera's met nummerplatherkenning in te zetten en door innovatief gebruik te maken van het delen van informatie uit verschillende databanken (zoals de databank van DIV, Rijksregister en Kruispuntbank Ondernemingen, de Vlaamse LEZ-databank en de Nederlandse voertuigendatabank). Per stap in het proces wordt alleen de nodige informatie gedeeld tussen de partners, waardoor de privacy van de burgers gewaarborgd blijft. Het knappe van dit complexe project bestaat uit de grote datastroom en de vlekkeloze samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus. Bovendien was het erg belangrijk om de privacy van de gegevens te kunnen garanderen.

Hiervoor ontving de stad op 8 december de e-gov Award van Agoria terwijl ze een maand eerder al een Best Practice Certificate kreeg bij de prijsuitreiking van de European Public Sector Award (EPSA) 2017.

Schulden? Er zijn nog wachtenden voor u

Wie schulden heeft, moet in een op de vier OCMW wachten op schuldhelpverlening, zo blijkt uit een rapport van het Vlaams Centrum Schuldenlast. Complexere schuld dossiers, meer multi-probleemgezinnen en te weinig personeel zijn hiervoor de meest aangehaalde redenen.

In 2016 kregen de OCMW's 55.181 gezinnen met schulden over de vloer, in absolute cijfers een lichte daling tegenover 2015 (-1,7%). In 2016 werkte een op de vier OCMW's met wachtlijsten, vooral in de grotere steden. Ook al is er schuldhelpverlening nodig, toch kan het OCMW deze hulp niet binnen een redelijke termijn aanbieden.

den. De wachttijd bedraagt gemiddeld drie maanden. 'Doorgaans probeert het OCMW dan wel een antwoord te bieden op een acuut probleem, bijvoorbeeld bij een dreigende uithuiszetting, maar de aanpak van de problematiek in zijn geheel moet dan wachten,' aldus Gerry Van de Steene van het OCMW van Sint-Niklaas. 'Een schuldhelpverlening vereist een constante kwaliteitsgarantie, je kunt de lat niet eventjes laten zakken in een dossier waar je de gegrondheid van intresten of de verjaringstermijn moet nagaan. Ook psychosociaal vergt dit een intensieve begeleiding,' aldus Van de Steene. Sinds 1996 bepaalt de overheid wie in

Vlaanderen aan schuldhelpverlening mag doen. Naast een aantal juridische beroepen zijn dat de OCMW's en de CAW's. 'De OCMW's zijn perfect geplaatst om mensen met schulden te helpen, en nemen hierin volop verantwoordelijkheid door zelf te investeren in budget- en schuldhelpverleners. Tien jaar geleden waren wachtlijsten bij OCMW's ondenkbaar, nu hebben één op vier een wachtlijst omdat de vraag niet bij te houden is. Hoog tijd dus dat Vlaanderen een tandje bijsteekt door te investeren in personeel bij de OCMW's,' zegt Rudy Coddens, voorzitter van de afdeling OCMW's bij de VVSG.

“Ook nu de verplichting is weggefallen, registreren bijna alle lokale besturen de leegstand in hun stad of gemeente. Leegstand leidt tot verloedering en een hoger onveiligheidsgevoel. Het bestrijden van leegstand leidt tot meer woningen op de markt, wat helpt om wonen in de gemeente betaalbaar te houden. Veel gemeenten proberen zelfs via premies eigenaars van leegstaande woningen te stimuleren om hun woning opnieuw op de markt te brengen.”

VVSG-stafmedewerker Joris Deleenheer – De Tijd 9/12

Gemeenten krijgen stem in voorstel vervoerregio's

Het openbaar en collectief vervoer in Vlaanderen staat voor grote veranderingen. Het principe van de basismobiliteit wordt ingeruild voor basisbereikbaarheid. Er komt een gelaagd vervoermodel: het treinnet is de ruggengraat, het kernnet staat in voor het vervoer van grote reizigersstromen tussen grote kernen, het aanvullende

Het kernnet staat in voor het vervoer van grote reizigersstromen tussen grote kernen.

net verbindt kleinere kernen en buitenwijken met het kernnet, het vervoer op maat speelt in op zeer individuele vervoersbehoeften. De eerste twee lagen zijn een zaak van de NMBS en De Lijn, het vormgeven van de andere twee lagen wordt toevertrouwd aan vijftien nieuwe vervoerregio's. In de vervoerregioraad zetelen vertegenwoordigers van de lokale besturen in de regio en mobiliteitspartners zoals De Lijn, NMBS, het departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer. In 2016 is een proefproject van start gegaan in drie regio's: Mechelen, Aalst en de Westhoek. De Vlaamse regering heeft intussen een voorstel voor vijftien vervoerregio's uitgetekend. Met dat voorstel trekken de vijf provinciegouverneurs de komende maanden naar de steden en gemeenten. Wijzigingen aan de indeling zijn nog mogelijk.

Nieuwe code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen

De meeste gemeenteraden keurden de code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen goed in de loop van 2017. In deze gemeenten start op 1 januari 2018 dit afsprakenkader voor de nutsmaatschappijen, aangesloten bij de Vlaamse Raad van Netwerkbeheerders (zie www.vrn.vlaanderen). Het doel hiervan is een betere coördinatie en kwaliteit van de werken, van planning tot uitvoering en oplevering. Deze nieuwe code helpt zorgen voor goed herstel van straten of trottoirs na nutswerken, voor een betere afstemming van werken en voor een betere communicatie en aandacht voor omwonenden en (zwakke) weggebruikers. De vorige versie dateerde van 2001, voor veel gemeenten was een actualisatie nodig. Die kwam er na een intensieve bevraging van gemeenten en netwerkbeheerders. Gemeenten die de nieuwe code nog niet goedkeurden, kunnen dit nog altijd doen.

christophe.claeys@vvsb.be, steven.verbanck@vvsb.be en erwin.debruyne@vvsb.be
zie www.vvsb.be

Zorgcommunicatie in verandering

De zorg- en welzijnssector is vandaag in volle evolutie. De noden en de verwachtingen zijn hoog, de middelen beperkt. Samenwerking in netwerken van zorg, persoonsvolgende financiering, meer marktwerking, meer concurrentie, empowerment en vermaatschappelijking, kwaliteitsindicatoren en accreditering, krapte op de arbeidsmarkt: het zijn allemaal evoluties die de sector dwingen om zich beter te profileren en om de interne en externe communicatie professioneel aan te pakken. Communicatieverantwoordelijken, directieleden en stafmedewerkers van grote, middelgrote én kleine voorzieningen vinden in *Zorgcommunicatie in verandering* inspiratie en nieuwe invalshoeken, praktische handvatten en concrete tips. Het boek bevat tientallen praktijkverhalen uit alle sectoren van zorg en welzijn.

- *Zorgcommunicatie in verandering*: hoe communicatie de slagkracht van organisaties in zorg en welzijn versterkt
- F. Decruynaere
- Uitgeverij Acco, Leuven
- 25 euro

TOT 31 JANUARI:

laureaat van de arbeid - gemeentepersoneel

Werkt u voor een gemeente, een intergemeentelijk samenwerkingsverband, een autonoom gemeentebedrijf of vzw, een gemeentelijk verzelfstandigd agentschap? Dan is deze oproep voor u. Het Koninklijk Instituut der Eliten van de Arbeid organiseert samen met de representatieve werknemers- en werkgeversorganisaties een selectieprocedure voor Laureaten van de Arbeid, bedoeld voor het gemeentepersoneel. De titel is een officiële erkenning van de verdiensten van personen uit de sector van het provincie- en gemeentepersoneel.

info@iret.kiea.be of www.iret-kiea.be

De Vrije Wil

- **Naam** Danny Maes
- **Vrijwillig** lesgever Nederlands aan vluchtelingen en nieuwkomers
- **Gemeente en OCMW** Ingelmunster
- **Locatie** gemeentebibliotheek
- **Frequentie** wekelijks
- **Wat ik doe...** Al vier jaar geef ik op woensdagmorgen twee uur Nederlands aan anderstalige nieuwkomers. Deze taallessen zijn een opstap naar de eigenlijke taalcursussen Nederlands en naar de opleidingen in de centra voor volwassenenonderwijs. De meeste deelnemers hebben geen enkele notie van het Nederlands. We starten met het alfabet en met de uitspraak, daarna leren we de klok lezen, de namen van lichaamsdelen, kleding, het huis, verkeer en infrastructuur. Daarmee dragen we al bij tot inburgering en integratie.
- **Vrijwillig omdat...** ik me wilde inzetten voor mensen die het moeilijk hebben. En als we willen dat vluchtelingen zich integreren, moeten ze onze taal leren, zodat we elkaar kunnen begrijpen.
- **Grootste uitdaging...** Het moeilijkste aspect van de vrijwillige taallessen is dat je niet werkt met een vaste klas. De volwassenen zijn niet verplicht om te komen: soms zijn ze er, soms niet. Ook het kennisniveau verschilt enorm. Je werkt met iedereen persoonlijk. Tegelijk moet je zorgen dat de anderen niet te lang op hun beurt moeten wachten, anders haken ze af.
- **Grootste voldoening...** Als mensen zich uit de slag kunnen trekken en zelf een afspraak maken met de tandarts. Afhankelijk van het aantal keren dat ze naar de les komen, krijgen ze een goede basis om lessen in het volwassenenonderwijs aan te vatten. Veel vluchtelingen trekken na hun erkenning weg naar de grotere steden, waardoor ze voor ons uit het zicht verdwijnen. Dat is jammer. Maar af en toe krijgen we toch een berichtje, over iemand die werk heeft gevonden of die geslaagd is voor het theoretisch rijexamen.
En daarnaast geven deze lessen me de kans om mijn kennis van vreemde talen te onderhouden.

SPECIAL cultuur

CULTUUR BLIJFT DE GEOORMERKTE VLAAMSE SUBSIDIES MOGEN DAN WEL VERDWIJNEN, CULTUUR BLIJFT OOK IN DE VOLGENDE LEGISLATUUR BELANGRIJK. VANZELFSPREKEND ZULLEN LOKALE BESTUREN MIDDELEN BLIJVEN TOEWIJZEN AAN HUN CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA, AAN HUN BIBLIOTHEKEN, AAN ERFGOEDORGANISATIES, AAN HET SOCIAAL-CULTURELE VERENIGINGSLEVEN. WANT CULTUUR MAAKT DE IDENTITEIT VAN EEN GEMEENTE. IN EEN WARME, VERBINDENDE GEMEENTE WERKEN INWONERS EN BESTUUR SAMEN AAN EEN VISIE OP CULTUUR, MET VEEL PLAATS VOOR COCREATIE. EEN LOKAAL BESTUUR HOEFT NIET ALLES ZELF TE DOEN, ZE KAN STERKER INZETTEN OP HAAR COACHENDE EN REGISSERENDE ROL, EN ZE KAN MEER BOVENLOKAAL SAMENWERKEN. OVERIGENS, ZOALS DIRECTEUR VAN DE MUNT PETER DE CALUWE HET VERWOORDT: 'GELD VOOR CULTUUR IS GEEN SUBSIDIE MAAR EEN INVESTERING. **WANT CULTUUR DRAAGT BIJ AAN WELZIJN, VOEDT DE MAATSCHAPPELIJKE DISCUSSIE EN VERSTERKT DE SOLIDARITEIT.'**

‘Middelen voor cultuur zijn een investering’

‘De cultuursector is te defensief. We moeten meer in de verf zetten wat we doen. Cultuur draagt bij aan welzijn, voedt de maatschappelijke discussie, versterkt de solidariteit. Daarom zijn middelen voor cultuur geen subsidie, maar een investering.’ **Peter de Caluwe**, directeur van de Munt, pleit voor offensieve cultuur.

Peter de Caluwe:
'We zouden er als maatschappij
in moeten slagen welzijn, cultuur
en onderwijs als sokkel te nemen
in plaats van economie.'

Het wegvallen van de geormerkte Vlaamse subsidies voor het lokale cultuurbeleid leidt tot onrust bij bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra. Nu de middelen in de grote pot van het Gemeentefonds terechtkomen, bestaat de vrees dat sommige nieuwe besturen vanaf 2019 wel eens kunnen beknibbelen op cultuur. Dat bleek ook op het debat 'Overleeft cultuur de volgende legislatuur?' dat de VVSG in november organiseerde. 'De titel van het debat had "Cultuur overleeft de volgende legislatuur" moeten zijn. De vraagvorm suggereert een negatief antwoord en versterkt de angst. En angst is de slechtst denkbare raadgever. Natuurlijk zal cultuur ook in de volgende legislatuur gesubsidieerd worden,' zegt Peter de Caluwe, sinds 2007 directeur van de Brusselse Munt. Hij pleitte bij de heropening van de vernieuwde Muntschouwburg voor offensieve cultuur.

Cultuur moet zich offensiever opstellen. Wat bedoelt u daarmee?

'Volgende studies bewijzen dat cultuur bijdraagt aan welzijn, ziektefenomenen mildert, kinderen rustiger maakt en tot betere schoolresultaten leidt, dat cultuur de maatschappelijke discussie voedt en de solidariteit in de samenleving versterkt. En onze sector biedt wat we met een oud woord verheffing noemen. We mogen best trots zijn op wat we doen en we mogen dat

STEFAN DEWIERE

op een offensieve manier verdedigen. Middelen voor cultuur zijn een investering, geen subsidie.'

Waarom lukt het niet zo goed die boodschap te doen doordringen?

'We zetten dat te weinig in de verf omdat we er niet mee bezig zijn, we zijn geen McKinsey of Deloitte. Ik vind ook dat de paradigma's niet kloppen. We zouden er als maatschappij in moeten slagen welzijn, cultuur en onderwijs als sokkel te nemen in plaats van economie. Nu wordt het debat op puur economische gronden gevoerd: jullie kosten zoveel en wat brengen jullie op? De maatschappij is resultaat- en opbrengstgedreven, terwijl wij meerwaardegedreven zijn. Wij zijn heel erg bezig met *purpose*: waarom doen we iets? Ik ben ervan overtuigd dat dit begrip de komende jaren aan belang zal winnen. Dat zie je bij de grote bedrijven: vroeger ging het over missie en visie, nu over *purpose*. Op dat punt staat de cultuursector sterk. Het zoeken naar meerwaarde en het samen in harmonie realiseren van een product is iets wat onze maatschappij niet meer kan, maar wij nog wel. Het is een model dat mensen samenbrengt rond projecten. Veel andere sectoren zijn op conflict gericht, zeker ook de politiek. Voorstellen en ideeën worden direct afgeschoten in plaats van als basis voor dialoog te dienen. Het gaat over het in de verf zetten van de verschillen met anderen, niet over harmonie.'

Is het marktdenken geen bedreiging voor de cultuursector?

'De reden waarom cultuur nog bestaat heeft niets te maken met budgetten maar met creativiteit en het ten volle inzetten van onze talenten. We lossen de problemen op, we doen wat nodig is om vooruit te gaan met de middelen die we heb-

ben. Ons seizoen extra muros, tijdens de renovatie van de Muntshouwborg, heeft onze teams veel dichterbij elkaar gebracht. Elke dag werden we geconfronteerd met iets wat er niet was. Dat moesten we maken en we deden dat. Nu zijn we terug in de Munt, we hebben alles en er wordt geklaagd over wat nog niet in orde is. Als we moeten knokken en echt offensief zijn, dan lossen we het samen op. Als we defensief zijn, dan kijken we naar de directie of naar de politiek.’

Speelt die creativiteit niet in het nadeel van de sector? De redenering zou kunnen zijn: met wat minder subsidies zal het ook lukken, ze lossen het wel op.

‘Je mag niet vergeten dat we het al een hele tijd met minder moeten doen. Het budget van de Munt – nog steeds het grootste in België, ik klaag dus niet – bedroeg tien jaar geleden 33 miljoen euro en dat is nu nog altijd even veel. Eigenlijk hebben we dus twintig procent ingeboet en dat geldt voor de hele sector. Terwijl we intussen veel meer doen en er ook meer van ons wordt verwacht. We zijn ook bezig met educatie, we hebben een sociale werking. We vinden het nodig om dat te doen, om ons publiek te verrijken, om het uit te breiden. Het merkwaardige is dat wat we al twintig, dertig jaar uit eigen beweging doen, nu een subsidieverplichting wordt. Beleidsvoerders willen elke keer de modellen van andere sectoren overdragen op cultuur, terwijl onze creativiteit ervoor heeft gezorgd dat we dat al lang allemaal doen.’

Kunt u de maatschappelijke rol van de Munt even verduidelijken?

‘We zijn natuurlijk in de eerste plaats een creatiehuis, van opera’s vooral. Offensieve cultuur betekent ook emanciperen, empoweren, mensen het gevoel geven dat ze iets kunnen bereiken door overtuigd te zijn van hun talenten. Dat klinkt bijbels, maar ik geloof daar sterk in. De opera’s die we brengen, hebben ook vandaag nog betekenis, ze zijn een manier om een maatschappelijke boodschap uit te dragen en een stem te krijgen in het maatschappelijke debat. We hebben daarnaast onze sociale werking met het project “Brug tussen twee werelden” dat loopt in drie gevangenissen en in psychiatrische instellingen. Mensen van de Munt begeleiden er koorzang, dat is indrukwekkend. Daarmee bereiken we jaarlijks 8000 mensen. Verder maken we deel uit van een groot netwerk dat rond ouder worden werkt. We beseffen dat het oudere deel van ons publiek meer nodig heeft dan kunst en zang. Een van de partners in het netwerk zijn “les compagnons dépanneurs” die bij oudere mensen thuis kleine klusjes opknappen waarvoor een vakman niet langskomt. En dan is er natuurlijk onze scholenwerking. We hebben een medewerker voor de Nederlandstalige scholen en iemand voor de Franstalige, dat zijn de enige functies in de Munt die gecommunautariseerd zijn. Zij gaan naar de scholen, kinderen komen naar hier voor workshops over theater, over kostuums maken, ze wonen repetities bij. Ik zie hier soms gastjes binnenkomen met de vraag “wat moeten wij hier doen in de opera”. Maar als ze er eenmaal zijn, verandert dat compleet.

Ze zijn enorm enthousiast, ze vragen meer. In ons communityproject gaan we twee, drie jaar lang met kinderen in zee. Zij vertellen hun verhaal, een componist maakt op basis daarvan een partituur. Ze bereiden allemaal apart hun deeltje voor en komen dan samen. Dat effect zien is prachtig: ik zing deze lijn, dan komen er andere lijnen bij en plots zingen we vierstemmig. Als er dan ook nog solisten en een orkest bijkomen, is dat voor die gasten echt ongelooflijk. We zouden nog veel meer participatieprojecten willen en moeten doen, maar ze vragen veel tijd en organisatie. Tien jaar geleden hadden we 500 medewerkers, nu nog 390 en we doen veel meer dan toen.’

Hoe ziet u de rol van de cultuurcentra overal in Vlaanderen?

‘Ik kan dat moeilijk inschatten, maar ik zie wel enkele tendensen. De grotere gezelschappen worden financieel gespaard, voorlopig toch. Cultuurcentra zijn meer en meer aanbieders van podia en investeren veel minder in creatie. De echt grote spelers zijn evenwel niet betaalbaar voor een cultuurcentrum, tenzij ze in hun aanbod snoeien: meer kwaliteit, minder kwantiteit. Als door het verminderen van de subsidies ook nog eens het aantal creatoren van cultuur terugloopt, zullen cultuurcentra voor de keuze komen te staan: minder cultuur aanbieden of meer zelf gaan ontwikkelen. Lokale mensen aanzetten tot creatie zou een positief gegeven zijn. Ik kom uit de wereld van de amateurgezelschappen. Ik heb nooit gespeeld of geregisseerd, maar ik was er als kind wel nauw bij betrokken. Amateurtheater creëert een enorme dynamiek. Het is plezant, het is gemeenschapsvormend. Tegelijkertijd is het zeer lokaal en naar mijn mening ook een beetje beperkend, zowel artistiek als qua kijk op de wereld. Daarom is het belangrijk dat cultuurcentra naast die lokale creatie ook mensen helpen om het kleinschalige te doorbreken en hun via educatie zin geven om naar de Filharmonie te gaan, naar het Concertgebouw in Brugge, naar de Munt. Zo ben ik vroeger opgevoed. Er was enerzijds het amateurgegeven, anderzijds nam de school ons mee naar Antwerpen, naar Brussel. De confrontatie met andere culturen, met een andere stad, met andere talen, dat was zeer verrijkend. Mijn broer is een amateur-regisseur en uiteraard komt hij vaak naar de Munt. Ik zie hoe dat hem inspireert om beter te worden. Hij blijft op amateurniveau werken maar hij maakt echt goede dingen. Hij doorbreekt taboes, hij brengt controversiële thema’s

STEFAN DEWICKERE

Peter de Caluwe:
 ‘Beleidsvoerders willen elke keer de modellen van andere sectoren overdragen op cultuur, terwijl onze creativiteit ervoor heeft gezorgd dat we dat al lang allemaal doen.’

ter sprake, hij zet mensen aan het denken. Kijk over de grenzen, participeer aan verschillende lagen van cultuurbeleving, dat is mijn boodschap. Ik heb mijn vak geleerd door ook slechte dingen te zien. Als je alleen maar met goede dingen wordt opgeleid, kun je je geen mening over iets vormen. Als je alleen maar topvoorstellingen ziet, kun je niet meer weten waarom iets goed is. Cultuurcentra hebben een belangrijke rol om mensen ertoe aan te zetten ook over de grenzen van hun gemeente of stad te kijken. Naar mijn mening programmeren ze vandaag te veilig en te oppervlakkig. We hebben bijvoorbeeld een overdosis aan stand-upcomedians in de cultuurcentra. Daar is op zich niets mis mee, maar dat is puur entertainment, het is geen cultuur. Entertainment mag voor mij totaal commercieel zijn, daar moeten geen subsidies tegenover staan. Cultuur zal altijd een investeringsobject moeten zijn.’

De vraag is waar cultuur begint.

‘Ik zal nooit vergeten wat ik heb meegemaakt naar aanleiding van de werelttentoonstelling in Shanghai in 2010. Een artiest uit Shanghai had hier een oude Ming-tempel op de bühne gezet. Daarin speelden we opera, fantastisch. Hij bood aan om die tempel in het Belgisch paviljoen voor de werelttentoonstelling te plaatsen en er een muzikale installatie in te maken. Wat bleek tijdens het gesprek dat ik daarover had met commissaris-generaal Leo Delcroix? De grote Belgische site was helaas al ingenomen door bier, friet, chocolade en wafels. Daar begint voor Vlaanderen en Brussel cultuur en dat zit enorm in onze beleving. Alles wordt met dat bourgondische geassocieerd. Het cerebrale in gang krijgen en de geest wat creatief maken, daar is maar weinig tijd voor. Als ik dat aanbreng, krijg ik vaak het verwijt intellectualis-

tisch te zijn. Daar is niets van aan, het gaat over lichaam en geest. Bij de Grieken waren sport en cultuur de basis om over de polis en over democratie te spreken. Het lokale niveau kan dat concept weer versterken. Het is belangrijk dat de mensen hun sportvereniging hebben, dat ze gaan zwemmen, dat ze aan groepsactiviteiten deelnemen, maar het is ook belangrijk dat ze iets doen voor de geest. In sport speelt heel erg het idee van het zich afzetten tegen de andere, het beter zijn dan de andere. Als je naar het theater of naar een concert gaat, word je allemaal ondergedompeld in een bad dat gemeenschap en harmonie creëert. Dan gaat iedereen als winnaar naar buiten. Cultuur brengt mensen samen, het is een goed tegengewicht voor het competitieve dat vaak in sport zit.’

Maar dat toch ook in cultuur speelt?

‘Zeker, competitie spreekt aan. De Koningin Elisabethwedstrijd is daar het mooiste voorbeeld van. Er moet iemand winnen. Ik zetel ook regelmatig in jury’s, eigenlijk tegen mijn zin, want dit is niet waarover het gaat. Opgeleid worden om beter te zijn dan anderen, terwijl het je taak is alles samen te doen, dat klopt toch niet. Voor mij is cultuurbeleving per definitie gemeenschapsbeleving. Cultuurbeleving is van een individueel talent een gemeenschappelijk talent maken. Met de Munt doen wij dan ook niet mee aan het tegen elkaar opbieden van onze grote collega-operahuizen. Wij bieden topmensen iets anders, we bieden een huis, een thuis. De Munt is een familie, is kleinschalig. Ze krijgen hier veel meer repetitietijd, zodat de intensiteit van de voorstelling veel groter is. Dat is de sleutel van ons succes. Daardoor kunnen we met een veel kleiner budget toch onze plaats tussen de tophuizen blijven innemen.’ ■

HILDE PLAS IS VVSG-STAFMEDEWERKER CULTUUR EN ERFGOED,
 BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Save
the date
05|03|18

1 uur jij mee aan cultuur?

De Werf | 5 maart 2018 (10-17 uur) | 30 jaar!

Uitdagingen, toekomstvisies in de culturele sector:

Q & A | onderzoeksresultaten, rondetafelgesprekken: onthulling, analyses | synthese, kerndebat | trendsetters, keynotesprekers | publicatie i.o. van De Werf, VVSG en Politeia | visie Sven Gatz, Vlaams minister van cultuur, media, jeugd en Brussel

Benieuwd?

Schrijf u nu al in op de website van De Werf [www.ccdewerf.be] en blijf op de hoogte van dit evenement en de aankomende publicatie!

VISIE
publicatie
DEBAT
trendsetters
onthullingen

W De Werf \ Cultuur raakt
Cultuurcentrum Aalst

Molenstraat 51 | 9300 Aalst | 053 72 38 11
www.ccdewerf.be

politeia

Overleeft cultuur de volgende legislatuur?

Cultuur speelt altijd een belangrijke rol en met of zonder oormerking, dat blijft ook zo in de volgende legislatuur. Schepenen van Cultuur zoals Ilse Uyttersprot van Aalst of Griet Vanryckegem van Menen hebben argumenten genoeg, maar ze beseffen dat ze over het muurtje moeten kijken, zeker lokaal, maar ook bovenlokaal. En is dat bovenlokale het niveau waar de spreiding moet gebeuren, waar de kweekvijvers zich bevinden, of zit daar het geld om de avant-garde te stimuleren?

Cultuur speelt altijd een belangrijke rol, dat blijft ook zo in de volgende legislatuur. Cultuur maakt de identiteit van een stad. Maar lokaal visie opbouwen rond cultuur is nu wel heel hard nodig.

Zonder cultuur heb je volgens de Aalsterse schepenen Ilse Uyttersprot geen warme stad, geen verbindende stad: 'In Aalst hebben we de gewoonte om veel op straat te doen, we brengen cultuur naar buiten. Laagdrempelig, voor wie de weg naar cultuur anders niet vindt.' Cultuur maakt de identiteit van een stad. Die verdedigen zou volgens Griet Vanryckegem niet nodig moeten zijn. Maar lokaal visie opbouwen rond cultuur is nu wel heel hard nodig: 'Daarom hebben we nu al een visie op wat onze bibliotheek van de toekomst moet zijn. In Menen hebben we de inwoners en professionals die vraag mee laten beantwoorden, zodat we een gefundeerde nota hebben waar de bevolking achterstaat, waardoor je een sterk verhaal hebt.' Ze geeft toe dat je jezelf dan in vraag moet durven stellen: 'Omdat de middelen tot nu toe vlot binnenstroomden, zijn sommigen van ons in de hangmat gaan liggen. Daar moeten we uit, we moeten durven diversifiëren, vernieuwen, ontmoeting versterken, samenwerken aan een visie waarvoor je dan gegarandeerd middelen kunt inzetten.'

Lokaal luistert op 21 november naar een debat in de aanloop naar 30 jaar

STEFAN DEWICKERE

CC De Werf in Aalst. Samen met de schepenen zitten ook Vooruit-coördinator Franky Devos, Marleen Platteau als raadgever van minister Sven Gatz en algemeen VVSG-directeur Mieck Vos aan tafel bij professor Guy Redig voor een stevig gesprek over goed lokaal en bovenlokaal cultuurbeleid voor de volgende legislatuur.

Mieck Vos stelt vast dat de lokale context veranderd is, waardoor besturen nu meer omgevingsgericht werken en zoeken naar lokale antwoorden: 'Hierbij kan cocreatie een belangrijke rol spelen, en kunnen burgers en bestuur samen de cultuur opentrekken naar andere sectoren. Want mensen in een woonzorgcentrum willen ook cultuur beleven. En door cultuur aan evenementen en toerisme te koppelen, kun je als kleine gemeente de jeugd boeien. De kwaliteit van de cultuur in onze cultuur- en gemeenschapscentra ligt hoog, maar je moet dat aanbod aanvullen en je moet ook naar mensen gaan die nog niet met cultuur vertrouwd zijn. Dat kan door aan te leunen bij thema's waarnaar mensen zoeken. En durf bij cocreatie ook aan cofinanciering te denken: koppel budgetten van verschillende diensten en schepenen aan elkaar voor belangrijke projecten of events.' Voor gespreksleider Guy Redig klinkt dit interessant. Maar heb je dan niet meer mensen nodig om die verbinding te maken, vraagt hij zich af. Volgens Mieck Vos kan ook de VVSG bijdragen om lokaal die verbindingen te ondersteunen. Maar ze merkt dat ook de mensen op het terrein veranderen: creatiever willen zijn met de economische partners en het onderwijs. Zo doorbreken mensen volgens Guy Redig hun kokers: 'Naast hun hoofdtaak werken ze dan aan dwarsverbindingen. Maar kan dit evengoed in kleine gemeenten? Ben je dan niet snel uitgespeeld?'

In geen geval, vindt Mieck Vos: 'Hoe groter, hoe moeilijker vaak om uit het klassieke sjabloon te stappen. Een bibliotheek in een kleine gemeente zal gemakkelijker de stap naar buiten kunnen zetten, omdat alles meer nabij en bekend is.'

Griet Vanryckegem:
'We moeten uit de hangmat. We moeten durven diversifiëren, vernieuwen, ontmoeting versterken, samenwerken aan een visie waarvoor je dan gegarandeerd middelen kunt inzetten.'

Participeren

Was de cultuurprogrammatie in Aalst tot voor kort voornamelijk in stadshanden, meer en meer ondersteunt de stad nu de verenigingen. 'We stellen onze kennis en vaardigheden ter beschikking. We coachen, stimuleren en helpen,' zegt Ilse Uyttersprot. 'Het zou fantastisch zijn mocht de helft van de zaken die in Aalst gebeuren, van onderuit komen, ondersteund door de stad. Daarnaast programmeren we zelf de missing links.' Voor Griet Vanryckegem heeft dit alle te maken met een visie op bur-

gers, verenigingen en projecten: 'Zorg voor een helder subsidiereglement voor standaardzaken, met daarnaast een impulssubsidie om te prikkelen en dwarsverbindingen te leggen. Als politicus kom je dan niet met een afgevoerd programmaboekje naar buiten, maar vertrouw je erop dat er wel iets opbruist waar je je kunt aanhaken. In Menen werkte het cc samen met een ad-hocvereniging aan *the night of the ugly papa's*, het voegde twee netwerken samen en we bereikten mensen die we anders niet bereiken. Zo verliep het ook bij een samenwerking met het asielcentrum.' Volgens haar zit er meer kennis en knowhow bij burgers en verenigingen dan je zou denken: 'Sommigen hebben ook kritiek op de ivoren torens van waaruit professionals aan de slag mogen gaan met personeel en podium. Je moet een evenwicht zoeken.' Op Guy Redigs vraag of de adviesraden nog een toekomst hebben als vorm van participatie wat beleidsbeïnvloeding betreft, antwoordt Ilse Uyttersprot kordaat dat ze bij de adviesraden een draagvlak vindt: 'Al zit er sleet op de klassieke vorm van het orgaan, de opdracht en inhoud blijven sterk en nodig. We zijn bezig met onze Staten-Generaal van cultuur, we vragen daarbij aan onze verenigingen hoe zij die nieuwe adviesrol zien. Daarnaast wil ik hen verantwoordelijk maken voor een deel van het cultuurbudget.' Volgens Griet Vanryckegem komen mensen naar deze raden om iets te realiseren, maar dikwijls ook met de achterban voor ogen: 'Het is onze uitdaging om een platform te creëren waar mensen hun meningen kunnen delen, aftoetsen en draagvlak creëren.' 'Allemaal goed en wel, die vernieuwing en verschuiving naar ondersteuning en experiment,' zegt Guy Redig, 'maar zullen de penningmeesters van die

Ilse Uyttersprot:
'Het zou fantastisch zijn mocht de helft van de zaken die in Aalst gebeuren, van onderuit komen, ondersteund door de stad. Daarnaast programmeren we zelf de missing links.'

verenigingen niet vooral zien dat hun subsidies zakken met vijftien procent?' Ilse Uyttersprot vindt een vereniging die niet mee evolueert ten dode opgeschreven: 'Net zoals een ambtenaar die niet mee evolueert of een politicus.' Volgens Mieck Vos is die omme slag al volop bezig: 'Je voelt aan alle kanten de druk om integraler te werken, net zoals de leefwereld van de burger integraal is. De tijd waarin je enkel via specialisatie binnen een niche tot iets goeds kon komen is voorbij. Je ziet dat in stadsvernieuwing maar ook in cultuur. Dat vereist dwarsverbindingen tussen subniches zoals erfgoed en gemeenschapscentra, maar ook met andere sectoren.'

De bovenlokale schaal

Ook Franky Devos van het kunstencentrum Vooruit in Gent stelt met plezier vast dat de gemeenten en steden

de intentie hebben om zelf minder te organiseren, maar meer te registreren: 'Misschien moeten ze nog verder evolueren naar de rol van coach, zeker als ze nog meer samenwerking zoeken, ook als het om budget gaat. Daarnaast zie ik een integraal verhaal waarbij de schepen van cultuur een belangrijke bevoegdheid heeft die aanleunt bij economie, toerisme, innovatie en onderwijs. Zo kun je die positie ontzettend versterken.'

De Vlaamse regering heeft de oormerking van subsidies radicaal afgeschaft. Vanuit het kabinet van Cultuur ziet Marleen Platteau vooral veel beweging op het terrein: 'De verhoudingen tussen besturen, middenveld en burgers veranderen, het lokale bestuur staat voor de uitdaging om geïntegreerd te werken. De instellingen schrijven het verhaal niet meer alleen, maar we staan nu voor de uitdaging om lokaal alle elementen in cultuur te doen groeien en met elkaar te verbinden. In Leeds werd het stedelijk beleidsplan opgehangen aan cultuur: wat kan cultuur betekenen voor afvalbeleid, mobiliteit en welzijn? Dit is een interessante oefening. Kleinere gemeenten hebben niet altijd het draagvermogen om in te spelen op alles wat er leeft. Als ze het met hun infrastructuur niet halen of als prijs en publiek hun boven het hoofd stijgen, kun je het beter op een bovenlokaal niveau opnemen. Dat hoeft niet in vaste structuren, het kan dynamisch gebeuren op basis van lokale behoeften en vragen, van de lokale expertise die je bovenlokaal kunt

versterken, projectmatig, dynamisch en flexibel.' Maar Mieck Vos weet dat het sturen met twee strakke modellen, een voor de grote steden en een voor de kleine gemeenten, niet werkt: 'De kwaliteit en de invalshoek hangen af van de mensen en hun expertise, niet van de grootte van een gemeente. Wat bijdraagt aan de lokale identiteit is een lokale sterkte, verbonden aan de plaats, de politiek en de democratie. Als we dat wegnemen verlies je de dynamiek, de motivatie en de betrokkenheid. Ik geloof ook niet dat je die identiteit op een regionaal niveau kunt

Mieck Vos:
'Je voelt aan alle kanten de druk om integraler te werken, net zoals de leefwereld van de burger integraal is. Dat vereist dwarsverbindingen tussen subniches zoals erfgoed en gemeenschapscentra, maar ook met andere sectoren.'

De boodschap van

DE VERENIGDE VERENIGINGEN:

Het is de verantwoordelijkheid van de lokale besturen om als tuinier de grond vruchtbaar te maken voor de zaadjes van de verenigingen, hun ondersteuning en echte samenwerking te bieden.

DE VLAAMSE VERENIGING VOOR BIBLIOTHEEK, ARCHIEF EN DOCUMENTATIE:

De bibliotheek is de meest laagdrempelige lokale cultuurinstelling, ze verdient een centrale plek in uw lokaal cultuurbeleid.

DE VERENIGING VLAAMSE CULTUUR- EN GEMEENSCHAPSCENTRA:

Vertrouw voor uw bovenlokaal cultuurbeleid op de culturele organisaties actief in uw gemeente, zij hebben al bovenlokale overlegstructuren en een bovenlokale aanpak.

Franky Devos:
‘Tegenwoordig ontsnappen mensen met talent al snel aan de lokale schaal, via internet en blogs zoeken ze gelijken op andere continenten. Lokaal kun je hen wel coachen, wegwijs maken, middelen voor hen ontsluiten.’

creëren, zoals een regio van de kunsten, of van de poëzie. Bovenlokaal kun je wel het backoffice organiseren, de krachten bundelen in de software voor reservatie of de ondersteunende diensten.’ Franky Devos meent dat je op het bovenlokale niveau daarnaast de regie kunt voeren: ‘Maar dan meer in de betekenis van wie welke functies opneemt. Kortrijk bijvoorbeeld zit al lang in een samenwerkingsverband met veel positieve gevolgen, maar ook een paar negatieve. Zo durft Kortrijk al jaren de rol van centrumstad minder goed uitspelen, terwijl de stad zich sterker op een aantal functies voor de regio zou kunnen profileren. Dat zonder complexen doen en er een gemengde financiering voor vinden, lijkt mij boeiend.’

Guy Redig probeert een gemakkelijksredenering uit: ‘Grote accommodaties, grote cultuurhuizen, grote bibliotheken maak je regionaal, want ze hebben letterlijk en figuurlijk plaats genoeg, net zoals je ook de professionele kunsten op het bovenlokale niveau brengt, terwijl de rest lokaal blijft werken aan identiteit. Slaat dat ergens op? Professionele kunsten gaan over veel geld, zet dat regionaal op.’ Franky Devos wijst erop dat je dan twee schotten krijgt waar mensen tussen zullen vallen: ‘Je moet het meer zien als een

keten.’ Dat concept is ook Marleen Platteau genegen. Ze ziet een culturele keten van een kind dat kennis maakt met cultuur tot en met de ontwikkeling van een professioneel kunstenaar. ‘Dat concept stimuleert om transversaal te kijken naar onderwijs, cultuur-educatie, professionele kunsten en het sociaal-culturele werk en om op bovenlokaal niveau te zien waar de hiaten zitten. Zo realiseer je een meerwaarde, terwijl Vlaanderen de kunstengezelschappen blijft ondersteunen, net zoals de private kunstensector. In het decreet hopen we prioriteiten te formuleren om alles geografisch te spreiden. Zo spelen de gemeente, het bovenlokale en Vlaanderen elk een eigen rol.’ Guy Redig vat dit samen als een stapsteen: ‘Tussen wat lokaal ontwikkelt en wat uiteindelijk de Vooruit presenteert.’ Daarmee is Franky Devos het eens: ‘Daarom is die lokale coaching belangrijk. Hier torsen we soms de erfenis van het verleden. Ook al is in China bijvoorbeeld het cultuurbeleid weinig ontwikkeld, toch bestaat er van onderuit een grote dynamiek die naar manieren zoekt om te groeien. Ik ben dan ook een voorstander om zoveel mogelijk initiatieven van onderuit te laten groeien, zonder daar een zware koepel boven te zetten. Want tegenwoordig ontsnappen mensen met talent toch al snel aan de lokale schaal, via internet en blogs zoeken ze gelijken op andere continenten en niet zozeer op bovenlokale of Vlaamse schaal. Lokaal kun je hen wel coachen, wegwijs maken, middelen voor hen ontsluiten – bij voorkeur niet alleen lokale maar ook die van Vlaanderen en Europa.’ Marleen Platteau wil tegelijk zoeken naar andere verdienmodellen in de culturele instellingen, waarbij samenwerking met private partners winst oplevert voor de publieke en de private spelers. ‘Op voorwaarde dat je opnieuw aandachtig de functies bekijkt,’ zegt Franky Devos. ‘Voor een aantal functies is het goed dat publieke middelen gebruikt worden en dat je je daar als overheid verantwoordelijk voor stelt.

Bovenlokaal Cultuurdecreet

Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz wil dit voorjaar een decreet neerleggen in het Vlaams Parlement ter ondersteuning van bovenlokale projecten en intergemeentelijke samenwerking in cultuur. Het wordt een beleidsinstrument om ‘een warme overdracht van provinciale middelen en bevoegdheid’ te realiseren. De krachtlijnen van het decreet zijn geïnspireerd door de provinciale subsidieverbanden en ze worden omschreven als ‘praktijkondersteuning’, ‘talentontwikkeling’ en ‘participatie’. Drie lagen worden daartoe onderscheiden en betaald: projectwerking, bestuurlijke ondersteuning via intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en structurele omkadering door middel van een steunpunt. Het startbudget bedraagt maar tien miljoen euro in totaal.

De Vlaamse regering bepaalt bij het begin van haar legislatuur de beleidsprioriteiten voor het bovenlokaal werken in cultuur en zal met het oog op een complementaire beleidsvoering voor de uitvoering van het decreet overleggen met de gemeenten.

De VVSG is nauw betrokken bij de opmaak van het ontwerpdecreet en volgt de ontwikkelingen op de voet.

Voor vragen en bemerkingen:
hilde.plas@vvsg.be

Zo speelt de Vooruit een rol in *stad in transitie*, waarbij we met kunstenaars in de wijken werken op die breuken of plaatsen waar het wringt en je artistiek interessante dingen kunt doen. Vooruit neemt die maatschappelijke rol op zich en gebruikt er maatschappelijke middelen voor. Maar voor de internationale topnamen op ons podium wil ik zeer graag met privaat geld de tickets betaalbaar houden.’ ■

HILDE PLAS IS VVSG-STAFMEDEWERKER CULTUUR EN ERFGOED,
HENK KEYGNAERT IS VVSG-STAFMEDEWERKER WELZIJN EN VRIJE
TIJD, MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

De Nieuwe Opdrachtgevers bemiddelen tussen inwoners van gemeenten en kunstenaars.

JOHN KORNEELING - DE NIEUWE OPDRACHTGEVERS

1 /

In het busje van de burgemeester naar het kunstenaarsatelier

Opdrachten geven aan kunstenaars was eeuwenlang het voorrecht van kerk en staat. De Nieuwe Opdrachtgevers maken van iederéén opdrachtgever, en koppelen gemeenten – en vooral hun inwoners – aan kunstenaars om unieke kunstwerken te creëren. ‘We denken niet alleen constructief mee met het beleid, we dagen de lokale besturen ook uit om het volle vertrouwen te geven aan hun inwoners.’

De Nieuwe Opdrachtgevers komen overgewaaid uit Frankrijk. Daar maakten Les Nouveaux Commanditaires komaf met het idee dat mensen alleen maar toeschouwer en bewonderaar kunnen zijn van kunst. In navolging van Les Nouveaux Commanditaires maken De Nieuwe Opdrachtgevers het voor iedereen mogelijk hedendaagse kunstwerken te ‘bestellen’. Voor steden en gemeenten is het een interessante formule om samen met hun inwoners – de échte opdrachtgevers – een eigen kunstpatrimonium op te bouwen. ‘Eigenlijk dekt de naam De Nieuwe Opdrachtgevers de lading niet,’ legt directeur Thérèse Legierse uit. ‘Wij zijn in de allereerste plaats curator of kunstbemiddelaar. We helpen opdrachtgevers hun vragen en wensen zo helder mogelijk te formuleren, gaan op zoek naar een kunstenaar op wiens lijf de opdracht geschreven is, waken over diens artistieke vrijheid en bewaken het hele traject. Van de eerste vraag aan De Nieuwe Opdrachtgevers tot de

inhuldiging van het uiteindelijke kunstwerk. Daar kan gemakkelijk twee, drie jaar over gaan.’ Soms zijn gemeentebesturen zelf opdrachtgever, zoals in Genk (zie verderop). Maar meestal kloppen zij wel zelf aan bij De Nieuwe Opdrachtgevers, om vervolgens hun inwoners tot de echte opdrachtgevers te bombarderen. ‘Die opdrachtgevers moeten een zo heterogeen mogelijke groep vormen. Zeker niet allemaal kunstkenner, het hoeven niet eens kunstliefhebbers te zijn. Ze moeten vooral vertellen wat er leeft in de gemeente. We proberen met maximaal twaalf mensen rond de tafel te zitten, anders wordt praten moeilijk. Maar die twaalf mensen kennen allemaal nog eens twaalf andere mensen in de gemeente, die nog eens elk twaalf mensen kennen enzovoort. Zo zorgen we voor ideeën en inspiratie, maar ook voor een draagvlak.’ ‘Het is belangrijk dat de vraagstelling van meet af aan goed zit, het is ook onze taak om die zo helder mogelijk te krijgen. Vaak willen gemeenten bijvoorbeeld een

MARIO AIRO - FOTO: EDDY PREETERS - DE NIEUWE OPDRACHTGEVERS

2 /

WESLEY MEURS - FOTO: KRISTOF VRANCKEN - DE NIEUWE OPDRACHTGEVERS

3 /

LUCIANO FABRO - DE NIEUWE OPDRACHTGEVERS

4 /

kunstwerk om hun marktplein te verfraaien. Maar als dat verfraaien het enige criterium is, dan is op het einde van de rit de enige vraag: vinden we het mooi, of vinden we het niet mooi? Als je het kunstwerk van alle betekenis ontdoet, beland je in subjectieve welles-nietesdiscussies waar je toch niet uit geraakt.

Wanneer De Nieuwe Opdrachtgevers de geknipte kunstenaar hebben gevonden – en daar gaan ze desnoods tot in de Verenigde Staten of in Rusland naar op zoek – zetten ze die samen met de opdrachtgevers. Wanneer de eerste schets of de eerste maquette klaar is, zijn het diezelfde opdrachtgevers die als eersten mogen oordelen. ‘Het is onze taak om de artistieke vrijheid van de kunstenaar te garanderen,’ zegt Thérèse Legierse. ‘Dit is géén participatieve kunst. De kunstenaar gaat aan de slag met de vraag, zoals hij aan de slag zou gaan met de vraag van een museumdirecteur. De kunstwerken moeten echt deel uitmaken van het oeuvre van de kunstenaar.’

De Nieuwe Opdrachtgevers zien zichzelf een beetje als een laboratorium voor lokaal beleid. ‘We willen een omgeving creëren waarin echt iets bijzonders kan ontstaan. We bemiddelen, maar we denken ook echt mee met het beleid en we dagen lokale besturen uit. Om op zoek te gaan naar hun identiteit, naar wat hun gemeente uniek maakt,

maar ook om voluit vertrouwen te geven aan hun inwoners.’

Zakelijk leider Valerie Van den Abbeele neemt ons mee langs een aantal gemeenten waar de inwoners en een kunstenaar samen unieke kunstwerken tot stand brachten.

1 / NEERPELT TIEN JAAR, VIJF KUNSTWERKEN

Met de gemeente Neerpelt hebben De Nieuwe Opdrachtgevers een structurele samenwerking opgezet. Op tien jaar tijd moet dat vijf kunstwerken opleveren. ‘De IJzeren Rijn’, het kunstwerk op de Victoriabrug die deel uitmaakt van de gelijknamige goederenspoorlijn, is er daar al eentje van. Kunstenaar John Körmeling wil de discussie die in Neerpelt woedt over de overlast van de IJzeren Rijn niet uit de weg gaan, maar net in alle openheid uitbeelden.

‘In Neerpelt willen we voor elk kunstwerk met een andere schepen samenwerken. De schepenen weten wat er in de gemeente leeft, het is de bedoeling kunst te maken die aansluit bij verschillende domeinen. Als het over sport gaat, werken we bijvoorbeeld aan het idee van een huisje waar mensen zich kunnen omkleden als ze gaan kajakken op de rivier die België met Nederland verbindt. Dat verbindende aspect zien we ook bij de IJzeren Rijn terug.’

Burgemeester Raf Drieskens is in ieder geval enthousiast over de samenwerking met De Nieuwe Opdrachtgevers. ‘Hij heeft met zijn busje al taxichauffeur gespeeld om de opdrachtgevers mee naar het atelier van de kunstenaar te nemen. En hij overweegt ook om het idee van opdrachtgevers door te trekken naar andere beleidsdomeinen.’

2 / DIEST EEN EEUWIG BLOEIENDE TUIJN VOOR ANNICK VAN UYTSEL

In Diest hielden de ouders en de vrienden van Annick Van Uytzel elk jaar een stille mars om het vermoorde meisje te herdenken. Maar ze wilden meer doen en Annick op een blijvende manier herinneren. Kunstenaar Mario Airo ontwierp ‘The ever blossoming garden’, een eeuwig bloeiende tuin met wilde bloemen die op een serene manier aandacht vraagt voor alle slachtoffers van geweld. Dichtbij en ver weg.

‘De opdrachtgevers hebben de kunstenaar gevraagd om zijn eerste ontwerp te veranderen. Het zat niet helemaal juist, de betekenis ging een beetje verloren. Mario Airo is dan met een nieuw idee gekomen, dat hij zelf eigenlijk nog beter vond en waar ook de opdrachtgevers bijzonder tevreden mee waren. Een perfecte illustratie van de wisselwerking tussen opdrachtgevers en

ANGELO VERMEULEN - FOTO: MADIËYEBRUSSELS - DE NIEUWE OPDRACHTGEVERS

SARAH VAN SONSBEECK - FOTO: MADIËYEBRUSSELS

3 en 4 juli - Tweedaagse tour

De Nieuwe Opdrachtgevers organiseren in samenwerking met de VVSG een tweedaagse tour langs verschillende projecten in Vlaanderen. Zowel kunstwerken die de voorbije jaren gerealiseerd werden als kunstwerken die in de steigers staan. De opdrachtgevers lichten de projecten zelf toe.

Burgemeesters, schepenen en cultuurcoördinatoren die graag deelnemen aan de tour, kunnen contact opnemen met De Nieuwe Opdrachtgevers via info@denieuweopdrachtgevers.be of T 02-450 92 15.

kunstenaars, die wij met De Nieuwe Opdrachtgevers willen faciliteren.'

3 / BORGLOON BEGRAAFPLAATS ALS LANDMARK

De begraafplaats van Borgloon verhuisde naar een open plek in de Haspengouwse valleien. Weg van de kerk, waardoor de bezoekers behoefte hadden aan een nieuw houvast. Kunstenaar Wesley Meuris kwam daaraan tegemoet met 'Memento', een monumentale installatie uit wit staal. Een landmark die vanaf het glooiende landschap vol fruitbomen van kilometers ver zichtbaar is, zo wit dat ze bij maanlicht zelfs oplicht.

'Bij de opdrachtgevers hebben we niet alleen inwoners, maar ook begrafenisondernemers en maatschappelijk werkers betrokken. Het kunstwerk moest perfect bij de begraafplaats passen, maar moest ook functioneel zijn. Zo vinden er soms kleine concerten plaats, om de doden te gedenken.'

4 / GENK 'ONDER DE GROND IS IEDEREEN ZWART'

De stad Genk zocht naar een kunstwerk dat symboliseerde waar de inwoners trots op waren. Dat werd uiteindelijk de geslaagde integratie van de talloze gastarbeiders die massaal in

de steenkoolmijnen kwamen werken. 'Onder de grond is iedereen zwart.' Kunstenaar Luciano Fabro kwam zelf uit een gezin waaruit verschillende broers naar ons land emigreerden om er in de Limburgse of Henegouwse mijnen te gaan werken. Hij was de ideale persoon om een pilaar op te trekken die het Genkse motto 'Samen sterk' belichaamt.

'Voor dit project was het stadsbestuur de rechtstreekse opdrachtgever. Het was ook voor hen een goede oefening, om op zoek te gaan naar waar Genk nu met recht en reden trots op mag zijn. Er was natuurlijk de voetbalploeg, maar de mijnen en de integratie van de mijnwerkers behoorden tot een verleden dat Genk toen – in 2005 – nog niet voluit omarmde. Nu doet de stad dat wel, en ik denk dat "Colonna di Genk" en het hele proces ernaartoe een klein steentje hebben bijgedragen aan die bewustwording.'

5 / WILLEBROEK WRIEMELTOREN ALS VERZAMELPLEK

De compostmeesters in Willebroek willen hun bevolking leren composeren. Kunstenaar Angelo Vermeulen ontwierp voor het composteerpark een 'biodiversiteitstoren', een zogenaamde wriemeltoren uit gerecycleerde materialen die compost verwerkt, regenwa-

ter hergebruikt en alternatieve energie opwekt.

'Heel belangrijk bij dit project was het sociale aspect. De compostmeesters vormen een hechte, geëngageerde groep die bruggen wil slaan met de andere inwoners van Willebroek. De biodiversiteitstoren doet ook dienst als ontmoetingsplek.'

6 / VLIMMEREN EEN TWEDE MAAN OM DE EIGENHEID IN DE VERF TE ZETTEN

Vlimmeren is sinds de grote gemeentefusie een deelgemeente van Beerse, maar zeg dat vooral niet te luid in de buurt van de inwoners. Voor hen blijft Vlimmeren nog altijd *hun* gemeente. De opdracht die de jonge kunstenaar Sarah Van Sonsbeek kreeg, luidde dan ook dat Vlimmeren iets unieks moest krijgen. Een kunstwerk dat de deelgemeente onderscheidt van 'grote broer' Beerse.

'Zo kreeg Vlimmeren een tweede maan, bovenop de Sint-Quirinuskerk. Uniek, want in Beerse – of om het even welke andere gemeente – hebben ze maar één maan. En ook mooi meegenomen: de tweede maan van Vlimmeren is heel goed zichtbaar vanuit Beerse.' ■

JEROEN VERELST IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Cultuurcentra in de toekomst: **blijspel of tragedie?**

**HALLO?
CULTUUR!**

hallocultuur.be

De Vlaamse cultuur- en gemeenschapscentra zijn al meer dan veertig jaar belangrijke schakels in het lokale en bovenlokale cultuurbeleid. Ze staan er garant voor dat er overal in het land kunst te beleven valt en ze geven een plek aan het lokale cultuurleven. Maar wat brengen de gemeenteraadsverkiezingen van komende oktober? Leidt een nieuw bestuur ook tot verschuivingen in het lokale cultuurbeleid? Hallo? Cultuur! brengt de dialoog op gang.

Sinds 2016 worden de subsidies voor lokaal cultuurbeleid vanuit Vlaanderen doorgestort naar de gemeenten. Zij kunnen deze middelen naar eigen goeddunken inzetten. Maar welke middelen zullen nog naar cultuur gaan? Wordt de toekomst voor de cultuurcentra een blijspel of eerder een tragedie?

De VVC, de Vlaamse Vereniging van Cultuur- en gemeenschapscentra, kijkt positief naar de toekomst, maar roept de lokale besturen ook op om te blijven inzetten op cultuurbeleid. Gaat dit over centen? Natuurlijk, maar nog veel meer over inhoud, vertrouwen en dialoog. Over een cultuurvisie die verder reikt dan de volgende verkiezingen.

Cultuurcentra als knooppunten

De cultuurcentra overstijgen steeds meer de rol van zalencomplex voor kunstproducties en verenigingen. Ze streven naar samenwerking, verbreding en verdieping. Steeds vaker ook verlaten ze de vertrouwde schouwburg en trekken ze naar buiten of omgekeerd: halen ze de wereld binnen. Deze nieuwe allianties herbestemmen ze tot lokale creatieve hotspots. Cultuurcentra ondersteunen ook kunstenaars die binnen de overbevraagde kunsthuisen geen plek vinden of zetten zelf creaties op poten. Ze zijn ook initiator, medebedenker, coproducent, katalysator en steunpilaar op artistiek, technisch en financieel vlak. Zo vormen ze een knooppunt in zowel een lokaal als een bovenlokaal kunst- en cultuurnetwerk. Willen ze deze ambities verder exploreren? Graag! Kunnen ze dat? Dat is nog maar de vraag, nu behalve de financiering vanuit Vlaanderen ook de provinciale dienstverlening en subsidies worden herbestemd.

De cultuurcentra overstijgen steeds meer de rol van zalencomplex voor kunstproducties en verenigingen. Nieuwe allianties herbestemmen ze tot lokale creatieve hotspots.

Dit vraagt van de cultuurcentra ook een andere, meer open en geëngageerde manier van werken, uitgaande van zowel de specifieke kennis in huis als de lokale behoeften. Een permanente dialoog in vertrouwen is daarbij nodig, of meer nog: een charter met de lokale overheid. Een charter waarin het

cultuurcentrum een mandaat vraagt om zelf inhoudelijke en financiële keuzes te maken, hierin bijgestaan door raden van bestuur die zijn versterkt met experts op zakelijk en artistiek vlak. Op die manier kan er zich een lokaal gedragen cultuurbeleid ontwikkelen.

Cultuurspreiding is de uitdaging

Wat betreft regionale samenwerking vormt cultuurspreiding de grootste uitdaging voor de toekomst. Wie de programmabrochures van de cultuurcentra doorbladert, ziet regelmatig dezelfde namen terugkomen. Meer overleg en afstemming hierover tussen cultuurcentra kan dit oplossen. Regionaal moet er ook meer ingezet worden op gezamenlijke communicatie, kennisdeling, financiële afstemming en talentontwikkeling. De cultuurcentra kijken hiervoor met veel belang-

stelling uit naar het bovenlokaal cultuurdecreet dat momenteel op Vlaams niveau vorm krijgt.

Een gedegen lokaal en regionaal cultuurbeleid vraagt om dialoog en om een visie op lange termijn. Met Hallo? Cultuur! lanceert de VVC daarom een positieve campagne om die dialoog naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen op gang te brengen. ■

PETER D'HERDE IS PROJECTMEDEWERKER HALLO? CULTUUR!

VOOR DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2018

www.hallocultuur.be voor informatie, inspiratie en instrumenten

Anders, maar niet minder

Kennis en informatie delen en verspreiden, de lokale gemeenschap sterker maken, dat zijn nog altijd de kernopdrachten van de bibliotheek. De manier waarop ze worden ingevuld, is evenwel in volle verandering. Gebeurde dat vroeger via de collectie, dan is de bieb nu vooral een netwerkorganisatie die samenwerkt met verenigingen, scholen, individuele burgers om haar maatschappelijke taak te volbrengen. Ze hoeft niet alles zelf te weten of te doen. Een gesprek met **Carol Vanhoutte**, hoofd van de Kortrijkse stedelijke openbare bibliotheken.

Carol Vanhoutte leidt de Kortrijkse stedelijke openbare bibliotheken bijna tien jaar. Dat ze in 2008 die functie opnam, illustreert de grote veranderingen waar de bieb toen voor stond. ‘Ik ben geen typische bibliothecaris. Ik heb mijn loopbaan opgebouwd in de HR-sector, eerst op federaal niveau, vanaf 2000 bij de stad Kortrijk. Op het eerste gezicht was het vreemd dat de afscheidnemende bibliothecaris maar bleef aandringen dat ik hem zou opvolgen. Hij zag natuurlijk de grote veranderingen die op de bibliotheek afkwamen en de impact die ze zouden hebben op het personeel. En dat was wel mijn habitat.’

Hoe zou u de verandering van de voorbije tien jaar omschrijven?

‘De bibliotheek wordt meer en meer een community-organisatie. Dat lijkt ver af te staan van onze initiële opdracht, maar het gaat nog

altijd over het versterken van de gemeenschap, over het delen en verspreiden van kennis en informatie. Alleen gebeurt het almaar minder via boeken en almaar meer online, via samenwerkingsverbanden met verenigingen, met initiatieven in de deeleconomie, met repair-cafés. Het is onze taak om hen te ondersteunen en de bevolking op de hoogte te brengen van wat er allemaal bestaat en waar welke kennis en informatie te vinden is. Een bibliotheek moet vooral naar buiten komen en netwerken aanknopen en wat meer loskomen van haar collectie.’

Waarom is de bibliotheek daarvoor geschikt?

‘Omdat we daarmee dicht bij onze opdracht blijven en omdat de bibliotheek zeer laagdrempelig is. Hier komt iedereen over de vloer. We richten ons niet op doelgroepen zoals het OCMW of een wijkcentrum.’

Hoort de bieb dan nog wel thuis bij cultuur?

‘We staan op het snijpunt van cultuur, onderwijs en welzijn. Natuurlijk is er een sterke band met cultuur. We hebben onze collectie, we openen deuren naar andere culturele spelers in de stad. Daarnaast is er een zeer sterke verbondenheid met het onderwijs. We krijgen

ieder jaar vele duizenden leerlingen over de vloer, we organiseren workshops voor kinderen, bijvoorbeeld ten behoeve van leesbevordering, we ondersteunen leerkrachten in verband met mediawijsheid. Onze buurtbibliotheken werken zeer nauw samen met de lagere scholen om het lezen te bevorderen. Ook in de digitale maatschappij is goed kunnen lezen natuurlijk essentieel, dat heeft de PIRLS-studie over het leesniveau van de Vlaamse scholieren nog eens onderstreept. Maar buurtbibliotheken moeten ook oog hebben voor wat er in een buurt leeft, wat de belangrijkste behoeften zijn. Dat vraagt samenwerking met buurthuizen en wijkcentra die op welzijn inzetten. We proberen de drie steeds vaker te clusteren in één gebouw, zodat ze elkaar kunnen versterken. De bieb heeft ook een belangrijke rol in de beleidskeuze van het stadsbestuur dat zijn dienstverlening zoveel mogelijk wil digitaliseren. Die keuze vraagt natuurlijk dat iedereen mee is met het digitale verhaal. En daar komt de bibliotheek op de proppen. We maken mensen wegwijs in digitale platformen van de stad, we leren hen ermee werken. Een smart city heeft smart citizens nodig. De bieb moet ook inzetten op co-creatie, op het delen

van competenties en kennis, zowel met een bredere doelgroep als individueel. Onze ‘Letterzetter’ met zijn collectief van lettertypes is hiervan een voorbeeld. Deze moderne stadsdichter coacht jonge woordkunstenaars en schrijvers in het ontwikkelingsproces naar professioneel woordkunstenaar- of schrijverschap. Samen creëren ze toonmomenten en brengen nieuwe vormen van woordkunst in de publieke ruimte. De bibliotheek biedt groeikansen, en daar draait het om.’

Zijn andere stadsdiensten en Kortrijkse organisaties al mee met de omslag die de bieb maakt?

‘Dat begint te komen. Een voorbeeld zijn de duurzame-ontwikkelingsdoelen. Als het over duurzame voeding gaat, dan neemt de duurzaamheidsambtenaar contact met ons op om te zien wat we samen kunnen doen. In de strijd tegen armoede is geletterdheid een belangrijke troef en dan wordt ook naar de bieb gekeken. En wat digitaal sterke steden aangaat, heeft de bibliotheek een belangrijke rol.’

De Kortrijkse hoofd-bibliotheek ziet er nog erg traditioneel uit, de collectie neemt een prominente plaats in. Stel dat u een

BART LASHY

Carol Vanhoutte: 'Een bieb moet naar buiten komen, netwerken aanknopen en wat meer loskomen van haar collectie.'

nieuw gebouw mag tekenen, hoe ziet dat er dan uit? Is er eigenlijk nog wel een gebouw nodig?

'We hebben een plek nodig om onze opdracht te vervullen, een plaats van ontmoeting, waar gedeeld wordt, waar op ideeën gebroed wordt. Maar de bieb zit zeker niet vast aan de vier muren, ze treedt steeds meer naar buiten. In een nieuw gebouw moet de publieksruimte minstens dubbel zo groot zijn als vandaag, het backoffice kan het met de helft doen. De collectie zal waarschijnlijk kleiner worden. Er zijn veel meer ontmoetingsplekken en ateliers. Er is plaats voor kruisbestuiving met partners. Sommige kunnen misschien het gebouw met ons delen. Denk aan Vormingplus, basiseducatie,

het onderwijs, de academie, een vzw die bezig is met de economie. Met andere partners kun je tijdelijke samenwerking opzetten. In een zadenbibliotheek bijvoorbeeld deelt de gemeenschap zaden van groenten en planten, en de kennis daarover. Waarom zou je Velt daar niet bij betrekken? We mogen ook de traditionele partners zoals de leeskringen zeker niet uit het oog verliezen. En misschien moet in een van de multifunctionele ruimtes ook de maandelijkse gemeenteraad plaatshebben om de afstand tussen politiek en burger te verkleinen.'

Hoe doen jullie dat in het huidige bibliotheekgebouw?

'We hebben bijvoorbeeld onze leeszaal heringericht

tot open leercentrum. Twee derde van de collectie is eruit. Nu zit onze leeszaal weer vol, niet enkel met oudere krantenlezers, maar ook met jongeren die aan het werk zijn op de computer.'

Wat vragen al die veranderingen van de medewerkers?

'Onze medewerkers moeten zin hebben om aan de lokale gemeenschap te bouwen en om kennis te delen, dat is het belangrijkste. Ze moeten niet allemaal specialisten van de bibliotheekschool zijn of historici – ik ben zelf historicus –, ons team telt ook communicatie-deskundigen, sociaal-cultureel werkers, mensen uit het onderwijs, IT-kenners. We moeten niet alle kennis zelf in huis hebben, netwerken is belangrijk. We moeten weten waar de experts zitten en hun kennis ontsluiten voor de Kortrijkzaan. In de bieb werken bijvoorbeeld een hoop vrijwilligers die de vele digitale vragen van onze bezoekers helpen beantwoorden.'

De digitale evolutie vergemakkelijkt ongetwijfeld het leggen van verbindingen.

'Ja, maar ze is tegelijkertijd een bedreiging. Onheilsprofeeten voorspellen het einde van de bieb, omdat alle in-

formatie online te vinden is. Het is duidelijk dat we ons niet meer kunnen beperken tot het uitlenen van boeken en het uitnodigen van auteurs. We moeten onze kernopdracht van geleerdheid anders en breder invullen, maar het is lang niet altijd duidelijk hoe dat moet gebeuren. Vandaar dat we de bieb ook zien als een laboratorium waar dingen getest kunnen worden. We hebben onlangs een zilveren Bib Web Award gewonnen voor een workshop met de virtualrealitybril als onderdeel van ons aanbod voor scholen. We halen ook lasercutters en 3D-printers naar ons open leercentrum, omdat de drempel naar het fantastische FabLab in de Budafabriek voor veel mensen te hoog is. Dan kan iedereen hier kennis komen maken met wat er op ons afkomt. We hebben enkele medewerkers daarvoor opgeleid, maar we werken ook samen met andere organisaties. Het hoeft allemaal niet zo ingewikkeld te zijn, kleine initiatieven kunnen een grote impact hebben. Toen in Kortrijk het digitaal stemmen bij de verkiezingen werd ingevoerd, konden mensen in de bieb komen oefenen. Ze stonden in lange rijen te wachten.' ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Een bibliotheek voor iedereen

Bijna elke gemeente heeft er een. Een derde van de bevolking maakt er gebruik van, zo blijkt uit de participatiesurvey. Ze maakt deel uit van een Vlaams netwerk en zoekt lokaal samenwerking met scholen, met organisaties uit de sociaal-culturele sector, erfgoed en welzijn. Daarmee is ze een fantastisch instrument voor het lokale beleid. De bibliotheek is de meest verspreide en de meest gebruikte culturele instelling in Vlaanderen.

'Leve de bibliotheek, de plek voor alle leeftijden, waar je ongeacht je inkomen intellectueel en ter ontspanning aan je trekken komt, een plek die elke gemeente zou moeten koesteren en eren.'

Annelies Verbeke,
auteur

De lokale verkiezingen van 2018 vormen een goede aanleiding om de sterktes van deze 'basisdienst' nog eens extra in de verf te zetten. Daarom lanceert een brede coalitie van organisaties een bibliotheekcharter onder de titel Een bibliotheek voor iedereen. De tekst is beschikbaar op www.bibvooriedereen.be. In het voorjaar zullen de burgers uitgenodigd worden de tekst te ondertekenen. Na de verkiezingen zal aan de nieuwe lokale besturen gevraagd worden het charter te onderschrijven en er rekening mee te houden bij het opstellen van de nieuwe meerjarenplannen. We hopen dat ze de bibliotheek daarbij niet alleen inschrijven onder cultuur of vrije tijd, maar ook de link leggen met onderwijs, welzijn of armoedebestrijding.

Gedeelde bezorgdheid

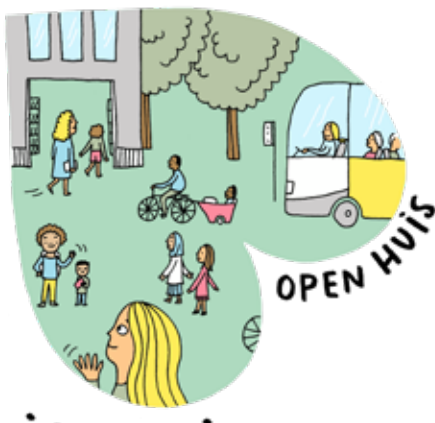
Het charter brengt een positief verhaal, op vrolijke wijze geïllustreerd door Eva Mouton. Toch is het initiatief gegroeid uit bezorgdheid. De bestuurlijke context is veranderd. De openbare bibliotheek is nu eerst en vooral een lokale verantwoordelijkheid. Vlaanderen zal nog wel ondersteunen, maar niet meer dirigeren. Gemeenten zijn niet langer verplicht een bibliotheek in te richten. Toen die beleidswijziging ruim twee jaar geleden bekend raakte, verschenen er bezorgde reacties in de pers. Bovendien hadden bibliotheken op veel plaatsen in Vlaanderen door de financiële crisis te kampen met besparingen. Die troffen onder meer collectie- en werkingsbudgetten. Personeel dat op pensioen gaat,

wordt dikwijls niet vervangen. In 2015 gaven de bibliotheken een miljoen euro minder uit aan boeken dan in 2011, zo tonen de Vlaamse statistieken. In dezelfde periode daalde het personeelsbestand met vijf procent. Niet verwonderlijk dat de vrees leeft dat de bibliotheekwerking wordt uitgehold.

Uit de reacties op de afschaffing van de 'bibliotheekplicht' bleek ook dat de bezorgdheid niet beperkt bleef tot de bibliotheeksector zelf. Het idee voor een charter komt dan ook voort uit gesprekken van de bibliotheken met organisaties uit het boekenvak, het sociaal-cultureel werk en het onderwijs. Onder de partners tellen we momenteel, naast de bibliotheekkoepel VVBAD, onder meer het Boekenoverleg, de vijf cultuurfondsen, Jeugd & Poëzie, het katholiek onderwijs en het gemeenschapsonderwijs.

Klavertje vier

De initiatiefnemers willen hun bezorgdheid omzetten in een positief verhaal. De bibliotheek is een sterk merk en de investeringen en innovaties op vele plaatsen in Vlaanderen illustreren dat haar rol nog lang niet uitgespeeld is. Een klavertje vier vormt daarbij het uitgangspunt. Dat brengt geluk, net zoals de bibliotheek, en de vier blaadjes symboliseren elk een van de aspecten die de bibliotheek maken tot wat ze is: een open huis dat toegang biedt tot informatie en cultuur, met een professionele werking en stevig ingebed in de lokale gemeenschap. Dat idee is uitgewerkt in het charter.

#BIBVOEDEREEN

'Elke bibliotheek die je wegneemt, zijn kansen die je een kind ontnemt. Dat vind ik niet te verantwoorden.'

Wally De Doncker,
auteur en voorzitter IBBY-Internationaal

experimenteren negen grote en kleine gemeenten momenteel met makerspaces en fablabs. Hier kunnen gebruikers met nieuwe technologieën zoals 3D-printers en lasercutters leren werken. Daarmee stimuleert de bibliotheek kennisdeling, creativiteit en ondernemerschap. Dat bibliotheken al lang niet meer passief een collectie ter beschikking stellen, maar er actief mee aan de slag gaan, blijkt ook uit het project Drijfhout. De bibliotheek van Oostende verzamelt niet alleen gepubliceerd materiaal, in dit project nodigde ze bekende en minder bekende auteurs uit om een verhaal te schrijven over de stad. Die verhalen werden gepubliceerd op een digitaal platform en de bibliotheek zette met allerlei activiteiten het project extra in de kijker.

Van alle markten thuis

Inderdaad, activiteiten organiseren is een kernopdracht van de bibliotheek en een ideale manier om aan te sluiten bij de behoeften en wensen van de lokale gemeenschap. De cijfers tonen een gestage toename: samen organiseerden de bibliotheken in 2015 meer dan 55.000 activiteiten, van klassieke bibliotheekintroducties, over leesgroepen tot concerten en debatavonden. Het aantal workshops en cursussen digitale geletterdheid stijgt spectaculair. Niet al die activiteiten spelen zich af binnen de muren van de bibliotheek. De voorleestoer in Sint-Niklaas is gegroeid uit de samenwerking van de bibliotheek met de scholen van de verschillende netten en spreidt zich uit over de hele stad – van kerk tot museum, van boekhandel tot schouwburg.

Dat alles vraagt deskundige medewerkers die samen over een ruime waaier aan competenties beschikken. 'Organisatievermogen en hulpvaardigheid, in team kunnen werken, flexibiliteit en creativiteit, kunnen doorverwijzen waar nodig, interesse voor actualiteit en zin om samen te werken,' zo omschrijft de bibliothecaris van Knesselare in het vakblad META de vereisten voor de medewerkers. Bibliotheekmedewerkers zijn duizendpoten, zij vormen de ruggengraat van de bibliotheek. Om het met de Amerikaanse bibliotheekspecialist en professor David Lankes te zeggen: Een kamer vol boeken is niet meer dan een kast, maar een lege kamer met een bibliothecaris is een bibliotheek.

#bibvoedereen

Zeventien partners hebben zich tot nu toe mee achter het bibliotheekcharakter geschaard. Ambassadeurs zoals de auteurs Annelies Verbeke en Wally De Doncker hebben hun steun toegezegd. Op 25 januari lanceren we onze campagne voor het publiek. We staan klaar om er over een jaar, samen met de nieuw verkozen besturen, een sterk verhaal van te maken. ■

BRUNO VERMEEREN IS COÖRDINATOR VAN DE VLAAMSE VERENIGING VOOR BIBLIOTHEEK, ARCHIEF EN DOCUMENTATIE

Dat de bibliotheek een open huis is, hoeft geen betoog. De bezoekersaantallen blijven stijgen. In 2015 waren het er meer dan negentien miljoen. In maart opende in Gent De Krook haar deuren. Dit nieuwe Gentse icoon trekt dagelijks 7000 bezoekers. Recent nog haalde het gebouw de top tien van de BBC van mooiste bibliotheken wereldwijd. Delegaties uit binnen- en buitenland komen er inspiratie opdoen. Bij de heropening, enkele jaren geleden, zette Muntpunt zich nadrukkelijk in de markt als belevenisbibliotheek. In Mechelen en Aalst wordt volop gebouwd, terwijl Lubbeek toont dat niet alleen centrumsteden investeren in nieuwe bibliotheekgebouwen.

Met meer dan 52 miljoen uitleningen blijft de klassieke functie van de bibliotheek stevig overeind. Dat neemt niet weg dat de toenemende digitalisering ook in de sector merkbaar is. Het aantal digitale abonnementen stijgt en de statistieken tonen aan dat het digitale krantenarchief van GoPress steeds vaker wordt geraadpleegd. Onder begeleiding van Cultuurconnect

Waar we landen weten we niet, **maar de vlucht is fantastisch**

2018 is het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed

Met EYCH18 (European Year of Cultural Heritage 2018) wil de Europese Unie de diversiteit en rijkdom van erfgoed in Europa vieren. Ook wil zij de economische meerwaarde van erfgoed en het belang ervan voor onze relaties met de rest van de wereld illustreren.

EYCH18 vestigt niet alleen de aandacht op de mogelijkheden van erfgoed, maar ook op enkele uitdagingen. Denk aan de gevolgen van de digitale omwenteling, de druk van het milieu, de fysieke druk op erfgoedlocaties en de illegale handel in cultuurobjecten.

De Vlaamse overheid neemt diverse initiatieven betreffende EYCH18, die ook relevant zijn voor lokale besturen. Zo kunnen gemeenten het EYCH18-label aanvragen voor activiteiten, maar er komt ook een studiedag over de Kaderconventie waarop FARO, Herita en de VVSG vernieuwende voorbeelden presenteren om erfgoedgemeenschappen actief te betrekken bij het uitvoeren van het (inter)gemeentelijke erfgoedbeleid.

Ontdek het programma op www.europeeserfgoedjaar2018.be. Daar vindt u ook meer informatie over het label en de studiedag op 16 januari 2018.

Met het gloednieuwe Cultureel-Erfgoeddecreet krijgen de Vlaams gesubsidieerde erfgoedorganisaties expliciet de opdracht om aan participatie te werken. Participatie is vanaf nu hun vijfde basisfunctie, naast het verzamelen, bewaren, onderzoeken en ontsluiten en presenteren van erfgoed. Ook het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed opteert voor participatie.

Zowel het Cultureel-Erfgoeddecreet (2017) als het Europese Jaar versterkt een tendens die al langer leeft in de erfgoedsector: zin en zorg voor het aanspreken en engageren van het publiek. Hiermee sluit de sector aan bij de maatschappelijke evolutie om meer initiatief en verantwoordelijkheid bij de burgers te leggen.

Broekzakgoed

Vele musea, archieven, verenigingen en erfgoedcellen experimenteren met verregaande vormen van participatie en cocreatie. Zij laten het publiek meebeslissen of geven de beslissingsmacht zelfs volledig uit handen. Een mooi voorbeeld is *GouwGoed*, een initiatief van Erfgoed Haspengouw, de intergemeentelijke erfgoedcel, en kunstorganisatie w wh at*. Het project resulteerde in zes educatieve pakketten, die door vrijwilligers in de klas worden gebracht. Bij de opmaak van deze pakketten vertrokken Erfgoed Haspengouw en w wh at* van de interesses van de vrijwilligers zelf. Een van hen is Marcel Daerden. Hij heeft altijd al kleine spullen verzameld en meegedragen: dingen die hij in zijn broekzakken opbergt en weer tevoorschijn haalt. Samen met w wh at* en Erfgoed Haspengouw ontwikkelde hij het educatief pakket *broekzakgoed*, voor de tweede en derde

graad lager onderwijs. Bij de voorbereiding leerde Marcel ook dit pakket op een prikkelende wijze over te brengen naar de kinderen. De cocreatieve benadering zit dus niet enkel in de vrijwilligerswerking, maar ook in de sessies die Marcel in de scholen geeft. Hij laat er de kinderen kennismaken met allerlei gewone en buitengewone voorwerpen die in een broekzak passen. Door samen te onderzoeken, te ervaren en te doen ontdekken de kinderen de verhalen achter de meegebrachte objecten.

De kracht van de buurt

Binnen de erfgoedsector groeit het besef dat het lokale niveau, of zelfs het buurtniveau, de ideale schaal is om te experimenteren met verregaande participatievormen. Neem *Straathistoires*, van Erfgoedcel Leuven. Dat is een reeks buurtpublicaties, waarbij bewoners de geschiedenis van hun buurt optekenen onder begeleiding van Erfgoedcel Leuven. De bewoners duiken het archief in, spreken met voormalige buurtbewoners en bestuderen oude foto's en stadsplannen. De Erfgoedcel biedt advies en financiële steun bij de opmaak van de publicatie. De formule slaat duidelijk aan, want er zijn al zes *straathistoires* gepubliceerd. Cultuurschepen Denise Vandevorst verklaart het succes: 'Het project staat heel

1. De voorbije jaren trad het "Ypermuseum" geregeld naar buiten. Zo vroeg het op het Stadsfestival Muzikale Dinsdagen de deelnemers naar hun favoriete traditie, leperse plekje of dialectwoord.
2. In Straathistories schrijven Leuvenaars de geschiedenis van hun buurt.
3. Schoolkinderen aan de slag met broekzakgoed.

Binnen de erfgoedsector groeit het besef dat het lokale niveau, of zelfs het buurniveau, de ideale schaal is om te experimenteren met verregaande participatievormen.

dicht bij de Leuenaar. Vanuit de stad faciliteren en begeleiden we, maar de buurtbewoners hebben zelf de touwtjes in handen. Als trekkers zijn ze bijzonder fier op het resultaat van hun eigen erfgoedwerk. Bovendien merken ze dat ze hiermee de cohesie in de buurt versterken. Eigenaarschap met een dubbel mooi effect dus.'

Iedereen aan boord?

Deze voorbeelden illustreren hoezeer participatie en cocreatie het draagvlak voor erfgoed kunnen vergroten. Tegelijk moeten erfgoedwerkers zich durven afvragen: wie bereiken we niet met dergelijke initiatieven? Welke stemmen ontbreken? In vele cocreatieve erfgoedprojecten komen we toch eerder een hogeropgeleid en cultuurminnend publiek tegen. Dat heeft Ieper goed begrepen. Het stadsbestuur en het museum personeel werken er aan een nieuw stadsmuseum, dat in 2018 de deuren opent. Vanaf het begin betrokken zij de Ieperlingen bij de invulling van het museum. 'Gewoon een tijdelijke participatieve tentoonstelling openen zou ons enkel de al geïnteresseerde cultuurliefhebbers opgeleverd hebben,' merkt schepen Jef Verschoore

op. 'Wij wilden ook de mening horen van mensen die anders nooit tot in een museum geraken.' Zo heeft het museum in 2016 een jongerenwerking opgezet. Tijdens een reeks middagsessies brainstormden zo'n dertig schoolkinderen over hoe het museum de nodige jeugdige schwing krijgt. Hun bijdrage bleek zo waardevol dat het museum de jongerenwerking heeft behouden. Participatie betekent voor het museum ook kwetsbare groepen opnemen in het project. Zo werkt het structureel samen met het Psychiatrisch Ziekenhuis Heilig Hart. Binnen die samenwerking liep eind 2017 de actie *Pakt è kartje tyd* (Iepers voor: neem een kwartiertje tijd). De jongerenwerking van het museum organiseerde deze actie samen met de bewoners van het ziekenhuis. In de kamertjes van het ziekenhuisklooster boden ze een *kartje kunst* aan, een *kartje krea* of een *kartje karaoke*. En waarom telkens een kartje of kwartiertje? Omdat een kwart van de mensen in de loop van hun leven geconfronteerd wordt met psychische problemen. Deze doordachte participatieve werking heeft vruchten afgeworpen. Al

meer dan 11.000 bewoners zijn betrokken geweest bij de invulling van het museum. Het museum heeft – nog voor zijn opening – een stevig draagvlak opgebouwd. Nog belangrijker is dat het museum diverse stemmen heeft gehoord. 'Door in zee te gaan met verschillende partners en gemeenschappen zijn we erin geslaagd ook die moeilijkere doelgroepen in huis te halen,' zegt schepen Jef Verschoore.

De participatiegedachte wint volop veld in de erfgoedsector. Maar deze werkwijze brengt uitdagingen met zich mee. Ze veronderstelt dat erfgoedwerkers durven loslaten wat ze altijd belangrijk hebben gevonden en ruimte laten voor nieuwe perspectieven. Dit vraagt geloven in de kracht van het proces en de ontmoeting. Of zoals Marcel Daerden het zelf verwoordde bij de voorbereiding van GouwGoed: 'We weten niet waar we gaan landen, maar de vlucht is fantastisch.' ■

BRIGITTE MYLLE IS COÖRDINATOR EUROPEES JAAR VAN HET CULTUREEL ERFGOED IN VLAANDEREN EN GREGORY VERCAUTEREN IS ADVISEUR LOKAAL EN REGIONAAL ERFGOEDBELEID VOOR HET VLAAMS STEUNPUNT VOOR CULTUREEL ERFGOED FARO

**WE DAGEN DE LOKALE
BESTUREN UIT OM OP
ZOEK TE GAAN NAAR
WAT HUN GEMEENTE
UNIEK MAAKT, MAAR
OOK OM VOLUIT
VERTROUWEN TE
GEVEN AAN HUN
INWONERS. ”**

De Nieuwe Opdrachtgevers

Games +16 jaar

Games

Playstation

Xbox

Wii

1 MEI 2003

NIEUW DEBAT

De rechtstreekse verkiezing van de burgemeester staat in 2003 in het voorontwerp van het gemeentedecreet. Mark Suykens ziet er weinig draagvlak voor. In een artikel draagt hij argumenten aan en buitenlandse vergelijkingen.

16 MEI 2005

POLITIE ZOEKT EVENWICHT

Volgens Brice De Ruyver, toenmalig veiligheidsadviseur van premier Guy Verhofstadt, levert de lokale politie goed werk. Niet alleen de werking van de lokale politie, maar ook de tevredenheid bij de bevolking en de lokale criminaliteitscijfers worden sinds de politiehervorming almaar beter.

1 SEPTEMBER 2007

VEILIG NAAR SCHOOL

Steden en gemeenten werken samen met de politiezones en de provincies de knelpunten op de trajecten van en naar school weg, zodat de leerlingen met Octopusplan en fietsroutekaarten veilig op school arriveren.

1 JULI 2009

KERK ZOEKT TOEKOMST

Kerken, kloosters en kapellen zijn maatschappelijke en stedenbouwkundige ankerpunten van identiteit. Maar veel religieuze gebouwen staan leeg en de kosten lopen hoog op. Het clarissenklooster in Hasselt wordt een woonzorgcentrum, het kerkje van Bossuit een kunstige ruïne, publieke ruimte in openlucht.

16

1 MEI 2004

OPENBAARHEID VAN BESTUUR

Door een Europese richtlijn over milieu-informatie moet het Vlaamse decreet openbaarheid van bestuur dat van 1999 dateert, in 2004 helemaal veranderen. Opvallend is de minutieus uitgewerkte procedure om documenten te verkrijgen.

1 APRIL 2006

KUNST BUITEN

Kunst in de publieke ruimte moet tegelijkertijd monumentaal zijn en passen in de omgeving, maar ook aanvaard worden door de mensen die ermee te maken hebben. Bovendien staat kunst bloot aan de elementen.

16 JUNI 2008

REGEN IS GEEN AFVAL

Omdat het zinloos is om zuiver regenwater versneld af te voeren via een vuilwaterriool, moeten de inwoners het regenwater scheiden van het afvalwater. Infiltratie naast hergebruik is de boodschap. Herent, Wingene en Genk hebben in 2008 al enkele projecten achter de rug.

1 FEBRUARI 20

BESTAAN DE IDEALE MATEN?

Wat is de ideale schaal van bestuurskrachtige gemeenten? Dringt een fusie zich op voor vele kleine Vlaamse gemeenten of is de nabijheid van bestuurskracht ook een belangrijk onderdeel? Die vraag is lokaal zich al acht jaar.

15 DECEMBER 2011

DE STAD TREKT AAN

De Vlaamse centrumsteden zijn aantrekkelijke groeipolen. Maar de aangroei en de opkomende samenstelling van de stadsbevolking leiden tot grote uitdagingen, onder andere op het gebied van wonen, zorg en onderwijs. En nog veel meer blijkt uit de nieuw pas verschenen vierde editie van de Stadsmonitor.

1 FEBRUARI 2013

BLIJVEN DANSEN IN DE BUURT

Op hun veertigste verjaardag zijn de lokale dienstencentra meer dan ooit een draaischijf in de buurten waar ouderen zolang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Op veertig jaar tijd is hun functie en werking veranderd, maar elk dienstencentrum werkt buurtgericht, heeft aandacht voor diversiteit en kansarmoede.

1 JANUARI 2015

OCMW EN GEMEENTE

Op veel plaatsen werken OCMW en gemeente al intensief samen, soms al meer dan vijftien jaar. Welke factoren leiden naar een succesvolle samenwerking? Lokaal ging op bezoek in zeven gemeenten die al voor 2015 een beheersovereenkomst hebben.

1 OKTOBER 2017

WE MAKEN DEMOCRATIE

In een van zijn mooiste essays ziet Filip De Rynck kansen en leven in de lokale representatieve democratie. Overal geven mensen op een of andere manier vorm aan de samenleving. Al bestaat er geen masterplan voor de democratie, ze verandert wel via al die innovatieve praktijken en modellen.

10

1 MEI 2012

DE GEMEENTE TWITTERT MEE

Sociale media zijn een hot topic, zeker in de overheidssector. Werden tot voor kort sociale media beschouwd als een vrijetijdsbesteding, nu zijn ze een integraal element van communicatie geworden. Belangrijk voor lokale besturen die transparant willen zijn en met de burger in dialoog willen gaan.

1 FEBRUARI 2014

SENIOREN OP KOT

In de special betaalbaar wonen is er ook aandacht voor het gemeenschapshuis voor ouderen in Maldegem. Een groepswoning in de vertrouwde dorpskern, met voldoende gemeenschappelijke ruimte en individuele flats, zo bestrijd je de eenzaamheid maar bied je bewoners ook voldoende vrijheid en privacy.

1 MEI 2016

GLOKAAL: GLOBAL GOALS, LOCAL FOCUS

'We zullen steeds vaker leren van het Zuiden,' zegt minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo. De zeventien duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen vormen een universele agenda tot 2030.

Als perspectief kiest **Jeroen Windey** voor 2030: 'Gemeenten kunnen dan al een sterkere positie innemen in het bestuurslandschap. Nu telt de mediaangemeente 14.500 inwoners, met een bescheiden financiële en ambtelijke capaciteit tot gevolg, al zijn er zeer goed bestuurde gemeenten bij. Maar gemeenten zouden in gesprekken met Vlaanderen met een luider stem spreken als ze onderling niet zo verschillend zouden zijn.'

STEFAN DEWICKERE

Jeroen Windey (37) is de jonge administrateur-generaal van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Na zijn studies Toegepaste Economische Wetenschappen en Politieke en Sociale Wetenschappen werd hij in 2005 onderzoeker public management aan de KUL, in 2008 VVSG-stafmedewerker bij het kenniscentrum Vlaamse Steden. Vanaf 2009 was hij adjunct-kabinetschef van Geert Bourgeois en vanaf 2014 kabinetschef van Liesbeth Homans tot hij in de examens voor administrateur-generaal er in 2016 als beste uitkwam.

Ik heb veel respect voor elke lokale bestuurder die zich dagelijks inzet voor het algemeen belang. Het is zo jammer dat politici nu bijna verdacht lijken. Historische uitwassen moeten verdwijnen, maar nu dreigt de slinger door te slaan terwijl de meeste vergoedingen zeer bescheiden zijn en elke gemeente recht heeft op een afgevaardigde in een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Als raadsleden te boek staan als zakkenvullers, hoe krijg je dan nog de juiste profielen in je gemeenteraad? We moeten het respect voor de mandaten herstellen en er een billijke vergoeding aan koppelen. Met geld maak je mensen niet bevlogen, maar je mag hen ook niet afschrikken doordat ze er hun broek aan kunnen scheuren. We moeten de beste mensen aantrekken om de samenleving vorm te geven.

Moeten we vasthouden aan een model uit 1830? Tegen 2030 moeten we de oefening maken: wat is de rol en de functie van de gemeenteraad, hoe stellen we hem samen? Als we de raad afschaffen, moeten we hem opnieuw uitvinden. In een democratie is de gemeenteraad het hart, hij draagt de ultieme macht. Als je het model herwerkt, moet het meer legitimiteit hebben, de juiste mensen aantrekken en daadkracht krijgen door beslissingsrecht. Er wordt gezegd dat het eerste wat een gemeenteraad bij aantreden doet zichzelf overbodig maken is door bevoegdheden over te hevelen naar het college en door de relaties met intercommunales en structuren als politie en brandweer vast te leggen.

Krachten bundelen is het devies. Ook al blijven gemeente en OCMW twee rechtspersonen, die interne opschaling is nodig. Dankzij de waarborg dat een bijzonder comité zich over de individuele steunverlening blijft buigen, blijft de kern van de huidige OCMW's gevrijwaard. Overal neemt de opschaling toe, zo kunnen gemeenten meer bereiken.

De zeven lopende fusietrajecten bewijzen dat fusies geen taboe meer zijn. Wat een verschil met veertig jaar geleden, toen de bevoegdheden van de gemeenten nog beperkt waren. Maar ook de wereld is veranderd, met een alomtegenwoordige Europese Unie, een federale staat met gemeenschappen en gewesten, verzelfstandigde agentschappen en intercommunales. Ons agentschap coördineert de fusies en ondersteunt waar mogelijk. Dat gaat ons goed af, we zijn wendbaar en werken goed samen met de andere overheidsdiensten.

Vlaanderen voert op geen enkel domein, in geen enkele sector beleid zonder dat de gemeenten betrokken partij zijn. Zij zijn dé logische partner voor het Vlaamse beleid. Laten we stellen dat de centrale overheid over de grote verdelingsvraagstukken gaat en de lokale overheid dichterbij de burger beleid voert. Dat was ook het uitgangspunt van de paritaire commissie decentralisatie. De relatie Vlaanderen-gemeenten zit niet meer in de boksring van het kerntakendebat maar gaat over wie welke prioriteiten opneemt en over de onderlinge afstemming. >

Gemeenten en Vlaanderen zijn partners van elkaar

Vlaanderen waardeert de lokale besturen, maar de onderlinge diversiteit is een rem op de overheveling van meer bevoegdheden. De Vlaamse regering heeft zeven sectorale plannen afgeschaft en de 130 miljoen euro steun toegevoegd aan de algemene financiering. Dat is een bewijs van veel vertrouwen. Toch is er koudwatervrees, want hoe hou je voeling met het lokale beleid dat iedere gemeenteraad voortaan anders kan bepalen?

Van een toezichthoudende naar een ondersteunende overheid, onder deze noemer vallen de hervormingen die het Agentschap Binnenlands Bestuur ondersteunt. Terwijl het bestuurlijk toezicht systematisch wordt afgebouwd, licht Audit Vlaanderen als onafhankelijk agentschap de lokale besturen door, mede op aansturen van de gemeenten zelf. Een andere hervorming is die van de BBC, die vrachtwagens papier van de weg heeft gehaald. Omdat we de financiële gegevens digitaal ontsluiten kunnen gemeenten zichzelf vergelijken met andere gemeenten.

Op 19 maart publiceren we het sluitstuk met de gemeente- en stadsmonitor die veel informatie zal aanreiken voor de omgevingsanalyse, ter voorbereiding van het nieuwe meerjarenplan.

Zo ondersteunen we de gemeenten. Ik ben optimistisch over de toekomst van de lokale besturen. Maar qua structuren hinken we achterop. Kijk maar naar Smart City. Lokaal zijn er veel goede initiatieven maar er was te lang geen globaal plan, niet elk lokaal bestuur is mee. Net zoals de Six City Strategy in Finland bundelen we nu de krachten met de dertien centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Benieuwd wat het oplevert, op korte termijn wordt een opendatacharter afgesloten. Vlaanderen heeft een taak, niet als hiërarchisch hogere overheid, wel als coördinator en facilitator. Ook met het living lab in Antwerpen en de projectoproep van Vlaio worden sterke impulsen gegeven. ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Samen inkantelen

Sinds meer dan een jaar zitten de secretarissen en andere beleidsmedewerkers van de gemeente en het OCMW van Merchtem, Steenokkerzeel en Tremelo regelmatig samen om zich voor te bereiden op het samengaan van gemeente en OCMW op 1 januari 2019. Dit doen ze met de bestuurschool van de provincie Vlaams-Brabant en procesbegeleider Bart Kaesemans in het project Samensporen.

‘Het idee om drie koppelbesturen (gemeente en OCMW) samen een proces te laten meemaken is een idee van de provinciale bestuurschool,’ zegt opleidingsconsulent Ine Herten. ‘We wilden de krachten bundelen en een paar gemeenten samen een intensieve begeleiding aanbieden om de integratie te realiseren. Dat gebeurt met VERA voor de ICT en met Bart Kaesemans voor het inhoudelijke luik.’ In januari 2017 begonnen de drie gemeenten samen, zowel met het overbrengen van theoretische kennis als met het praktisch aanleren van methoden. De drie gemeenten zijn ongeveer even groot en ze rollen nu op een gelijkaardige manier de veranderingen uit in de eigen gemeente.

‘Door dit proces samen in groep te doorlopen is het voor de individuele gemeenten minder duur, terwijl ze toch meer leren. Bovendien zit er ook een element van intervisie in: je deelt je ervaringen en helpt elkaar zo vooruit,’ zegt Ine Herten en iedereen aan tafel knikt instemmend. Toch was het zwaar. ‘Elke maand was er die deadline,’ zucht Heidi Abeloos, secretaris van Steenokkerzeel. ‘Vooral het huiswerk na de maandelijkse samenkomst was niet te onderschatten. Ik heb er echt op gesakkerd, maar omdat je in een traject zit, ben je verplicht voort te doen. Door deze competitiviteit push je elkaar. Daardoor hadden we op zes maanden een actieplan op papier staan.’ Ook Wim Vandebroeck, de combi-secretaris van Tremelo is het hiermee eens: ‘Anders kom je er niet toe in deze tijdsspanne je organisatie zo grondig door te lichten.’

Volgens procesbegeleider Bart Kaesemans zit de kracht van dit proces in de uitwisseling bij elke samenkomst: ‘Zeker in de opstartfase nam ieder veel van de ander mee naar huis. Maar ook nu, na een jaar, werkt het nog stimulerend.’

‘Bovendien krijg je bevestiging van de andere besturen,’ zegt Chris Van den Bossche, gemeentesecretaris van Merchtem. ‘Zowel in een visie op het personeelsbeleid als in de organisatie van de dienstverlening zie je toch dezelfde dingen terugkomen. We zijn nu eenmaal met dezelfde dingen bezig, zoals de snelbalies waar mensen documenten komen afhalen, vuilniszakken kopen en zalen reserveren. Tijdens elke samenkomst konden we terugkoppelen en met de anderen vergelijken hoever we stonden. Door deze doorlichting bekeken we onszelf en de manier waarop we ons het best en het efficiëntst konden organiseren. Ik denk niet dat we die risicoanalyse in ons eentje hadden gedaan. Het vergde veel voorbereidend werk, daar hadden we anders niet gauw tijd voor genomen. We hebben serieus gesakkerd, maar het heeft geleid tot een structuur om de integratie tot een goed einde te brengen.’ Volgens Heidi Abeloos wordt door de goede voorbereiding de uiteindelijke inkanteling gemakkelijker: ‘Het stappenplan heeft ons vooruit geholpen, uit het ene volgde automatisch het andere. Telkens bereikten we een doel.’

Werken in uitvoering

Nu is de fase van de gezamenlijke sessies grotendeels voorbij. Sinds september werken ze aan de uitvoe-

Chris Van den Bossche: ‘Door deze doorlichting bekeken we onszelf en de manier waarop we ons het best en het efficiëntst konden organiseren. Ik denk niet dat we die risicoanalyse in ons eentje hadden gedaan.’

Er heerste veel onzekerheid over de inkanteling, communicatie was zeer belangrijk om medewerkers te overtuigen van het positieve verhaal.

ring, ieder op eigen tempo. In elk bestuur werden ondertussen werkgroepen opgericht: 'Voor dienstverlening, voor ICT, voor organisatiebeheersing en organisatieveiligheid,' somt Wim Vandebroeck van Tremelo op. 'Zij zijn met plannen en uitvoeren begonnen. Wij hadden geen werkgroep financiën, want bij ons was de integratie van de financiële diensten al eerder in gang gezet. We hebben mensen

Ine Herten: 'Door dit proces samen te doorlopen is het voor de individuele gemeenten minder duur, terwijl ze toch meer leren. Bovendien zit er ook een element van intervisie in: je deelt je ervaringen en helpt elkaar zo vooruit.'

van alle geledingen laten samenkomen om de inkanteling te lanceren.'

Na de nieuwsbrieven over de stand van zaken is het bestuur van Merchtem ook begonnen met samen prettige dingen te doen: 'Zo hadden we pas een gezamenlijk ontbijtbuffet voor OCMW en gemeente, waar de politici instonden voor de bediening. Op een afterworkdrink hebben mensen elkaar al beter leren kennen. Dankzij de speeddates van de werkgroep communicatie is ons Samensporen niet gaan ontsporen. Bij de verhuizing lag er een kleine attentie op elk bureau.'

In Steenokkerzeel wordt het gemeentehuis binnenkort verbouwd, omdat het OCMW-personeel naar dit gebouw overkomt. 'Alle dienstverlening, ook de sociale dienst, komt op de benedenverdieping, de ondersteunende diensten gaan volledig samen,' zegt Heidi Abeloos. In Merchtem komen er twee campussen, eentje voor burger en welzijn, zeg maar burgergerichte dienstverlening, eentje voor grondgerichte diensten: 'Maar geen enkele burger moet nog de trap op om geholpen te worden. We zijn wel degelijk toegankelijker geworden,' zegt Chris Van den Bossche.

In Tremelo gaat het minder ver: 'We houden het wellicht bij kleinere infrastructurele ingrepen in het front- en het backoffice. Omdat het gemeentehuis en het OCMW-kantoor in andere deelgemeenten gehuisvest zijn, sluiten we verhuisbewegingen niet uit. Maar voor we knopen doorhakken, is het nog wachten op de grote resultaten van de werkgroep die zich buigt over een nieuw model van dienstverlening,' aldus Wim Vandebroeck.

Hordelopen

Voor Heidi Abeloos waren de functieverhuizingen het moeilijkst: 'Je moet met mensen die een

andere functie krijgen, praten tot je een oplossing vindt. Dat is zo bij de decretale graden maar ook voor mensen op de werkvloer. Onze boodschap is altijd geweest dat we de interne werking zoveel mogelijk wilden verbeteren en dat de inwoners hierdoor beter en sneller geholpen zullen worden.' 'De lastigste horde die we moesten nemen, was mensen van het positieve verhaal te overtuigen. Er heerste veel onzekerheid. Daarom is communicatie zo belangrijk,' zegt Chris Van den Bossche. 'Dat hebben we van meet af aan proberen te doen, want uiteraard zitten mensen met vragen. Iedereen kijkt eerst naar de eigen functie, welke taken moet je wel of niet blijven doen? Daar bestond niet altijd meteen een antwoord op. Maar nu hebben we een structuur, al is hij nog niet voor honderd procent ingevuld. Het is belangrijk om te blijven terugkoppelen. En als mensen veel vragen stellen omdat ze in paniek zijn, komt het erop aan te gerust te stellen. En geleidelijk dringt het bij iedereen door dat alles verandert. Dat is een proces, het is nog niet gedaan, want het proces zal voortduren, zelfs als alles in kannen en kruiken is. Daarom is de nazorg heel belangrijk, we moeten alles zorgvuldig evalueren. Ook na de integratie hebben de werkgroepen nog hun taak.' Voor Chris Van den Bossche betekende het hele project een ideale zelfevaluatie: 'Ondertussen ziet iedereen bij ons in Merchtem er de voordelen van in. Maar dat heeft tijd nodig, zeker bij zo'n grote organisatieverandering.'

Wim Vandenbroeck vond toch in het nieuwe dienstverleningsmodel de grootste uitdaging: 'Daarom hebben we eerst een aantal besturen bezocht, ze hadden een hele weg afgelegd. Ondertussen is dat bij ons besproken, het is een van de vele pijlers waaraan we werken.' Want werk is er zeker, als je de secretarissen van Tremelo, Steenokkerzeel en Merchtem mag geloven. Zij raden lokale besturen, die nog niet actief bezig zijn met een integratietraject, aan om hier dringend werk van te maken. Unisono klinkt het: 'Besturen moeten veel voorbereidingen treffen voor 1 januari 2019. Als je dat op korte tijd moet doen, wordt de impact op de werknemers veel groter. Bovendien heb je tijd nodig om al die veranderingen te doen aanvaarden.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Stafmedewerker beleid & organisatiebeheer (A1-A3)

Samen met de gemeentesecretaris ondersteun je het lokaal beleid. Je coördineert en verzorgt de opvolging van de beleids- en beheerscyclus. Daarnaast trek je diverse projecten rond organisatiebeheersing en digitalisering. Als lid van het managementteam vertegenwoordig je het IT-beleid en de IT-middelen.

Profiel

- Je bezit een masterdiploma
- Je bent een strateeg die visie ook praktisch vertaalt
- Je streeft permanent naar vereenvoudiging en/of digitalisering van interne procedures
- Je denkt en handelt proactief, pragmatisch en resultaatgericht

Deskundige personeel & HR (B1-B3)

Je bent hét aanspreekpunt voor de medewerkers gemeente & OCMW voor alle personeelsaangelegenheden. In samenwerking met de OCMW-secretaris geef je vorm aan het personeelsbeleid en ben je verantwoordelijk voor een vlot dagelijks personeelsbeheer.

Profiel

- Je bezit een bachelordiploma
- Je hebt kennis van sociaal recht & HR of je bent bereid je hierin bij te scholen
- Je bent digitaal vaardig en werkt nauwkeurig en stipt
- Je denkt en handelt proactief, pragmatisch en resultaatgericht

Wij bieden

- Boeiende en afwisselende functies met verantwoordelijkheid en ruimte voor initiatief
- Een voltijds contract van onbepaalde duur
- Bezoldiging volgens barema (functierelevante anciënniteit komt in aanmerking), hospitalisatieverzekering, maaltijdcheques, tweede pensioenpijler en fietsvergoeding
- 2 jaar werfreserve

Interesse?

Vul op www.avelgem.be/vacature het sollicitatieformulier in en voeg hierbij een duidelijk CV en een kopie van het gevraagde diploma. De kandidatenlijst wordt afgesloten op donderdag 11 januari 2018, om 12 uur.

De volledige functiebeschrijvingen en de verloning vind je eveneens op www.avelgem.be/vacature. Je kunt ze ook aanvragen via personeelsdienst@avelgem.be of op 056 65 30 30.

Open keuken in het gemeentehuis

Het jaarlijkse onderzoek van de VVSG en Socialemediaburo.be is veelzeggend: lokale overheden gaan meer en meer online op sociale media. 'Toch gebruiken besturen sociale media vooral als een zendkanaal,' zegt Nadja Desmet van Socialemediaburo. 'En dat terwijl de nieuwe generatie inwoners van overheden verwacht dat ze een restaurant met open keuken zijn: transparant, open, interactief, live of realtime en met vertrouwen.' En ze raadt gemeenten aan om in deze open keuken te investeren: 'Want over tien jaar is het hopeloos te laat.'

Twee op de drie OCMW's zijn nu actief op sociale media, terwijl dat vorig jaar nog minder dan de helft was. Vooral Facebook is populair, omdat ze daar gebruik kunnen maken van groepen, besloten omgevingen.

Voor Nadja Desmet zijn de vijf criteria transparant, open, interactief, live of realtime en met vertrouwen de checklist voor lokale besturen om te weten waar ze vandaag staan op het vlak van communicatie. Voor een deel is ze er gerust op, want ze ziet dat lokale besturen op de goede weg zijn. Zo experimenteert al 32 procent met video met de eigen smartphone en wil 34 procent dat zo gauw mogelijk doen. Een minderheid (13%) laat zelfs video's voor sociale media maken. Een mooi voorbeeld is Boechout dat vacatures met filmpjes op Facebook zet die dan gedeeld worden door de eigen werknemers en inwoners. Maar met Facebook Live kun je nog vlotter en in real time met de kijkers praten. Dit experiment probeerde de Evergemse burgemeester Joeri De Maertelaere op 28 november uit. Een uur lang antwoordde hij op Facebook Live op alle vragen die de inwoners via Facebook aan hem stelden, ondertussen goed voor meer dan 9000 weergaven. Vragen die tijdens dat uur niet aan bod kwamen, kregen later een antwoord.

'Zo hoef je niet meer te wachten op je open-deur- of openbedrijvendag om mensen in je organisatie te laten kijken,' zegt Nadja Desmet. Ze geeft nog voorbeelden: 'Krui-beke zette op Facebook zijn eerste stappen aan boord van de waterbus naar Antwerpen, en zo kun je nog veel meer doen. Je inwoners zetten persoonlijke verhalen op sociale media, als overheid kun je dat ook en met een

hashtag stream je ze dan op je Facebookpagina.'

De politie van Oost-Nederland gaat nog verder, die ziet sociale media vooral als een manier om in verbinding te staan met de inwoners. Om mensen meer inzicht te geven in het politiewerk, waren op vrijdagavond 13 oktober alle 27 politieteams in de politie-eenheid Oost-Nederland live te volgen via Facebook. Deze megavolgdiens werd georganiseerd in de Week van de Veiligheid. En er was interactie, mensen konden om een patrouille vragen via sociale media.

OCMW's maken de sprong

Twee op de drie OCMW's zijn nu actief op sociale media, terwijl dat vorig jaar nog minder dan de helft was (*van 45% in 2016 naar 67% in 2017*). Meer en meer zien ze het belang van onlineaanwezigheid in. Vooral Facebook is populair. Twitter blijft steken op één op de drie. Dat komt omdat OCMW's op Facebook gebruik kunnen maken van groepen, besloten omgevingen waar ze liever mee werken als het privacygevoelige materie betreft. Voor een OCMW-project met tienermama's is een besloten groepje op Facebook ideaal om afspraken te maken of foto's te delen.

Maar ook gemeenten gebruiken Facebook meer (87 procent heeft een Facebookpagina) dan Twitter (76 procent tweet wel eens), politiezones tweeten (68 procent) iets meer dan dat ze op Facebook berichten posten (64 pro-

cent), ook de hulpverleningszones en OCMW's werken vooral met Facebookgroepen. Andere sociale media zoals Instagram of Pinterest zijn minder in gebruik, terwijl de Buurtinformatienetwerken volop whatsappen.

Meer interactie mogelijk

Een kwart van de besturen wil *sociale media inzetten voor de participatie van de inwoners aan de beleidsvorming*. Hoewel besturen dikwijls denken interactief te zijn op sociale media, gaat toch maar een op de drie accounts in interactie op Twitter. Op Facebook is dit iets meer dan de helft. De voornaamste redenen hiervoor zijn tijd- en

personeelsgebrek. Het socialemediawerk komt nog te dikwijls terecht op de schouders van de communicatiedienst. 'Je hebt in de brede organisatie trekkers nodig, enthousiastelingen die zorgen dat het gebruik van sociale media zich als een olievlek verspreidt, gekoppeld aan een intern draagvlak, een strategie en een visie,' aldus Nadja Desmet van socialmediaburo.be. Ze roept de besturen op om zoals Boechout, Kruibeke of Evergem meer met video te werken omdat ze als gemeente, OCMW of politie mooie verhalen te vertellen hebben, en ze de inwoners altijd iets concreets te bieden hebben. Ze vindt het zelfs hoog tijd:

FRANK BODINE

Nadja Desmet:
'Je hebt in de brede organisatie trekkers nodig, enthousiastelingen die zorgen dat het gebruik van sociale media zich als een olievlek verspreidt, gekoppeld aan een intern draagvlak, een strategie en een visie.'

'Mensen willen een praatje. Daarom moet je werken aan je webcare. Laat mensen hun vraag stellen en reageer zo snel mogelijk. Bovendien kun je proactief zijn. Je kunt de signalen op het onlinedorpsplein capteren via monitoring. Hoe meer informatie je van die signalen krijgt, hoe gemakkelijker het is om erop in te spelen. Er zit nu nog wat ruis op, maar monitoren via zoekwoorden verloopt almaar vlotter.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Nadja Desmet, socialemediastrateeg
Socialmediaburo.be, T 0486-74 19 64

U DENKT ERAAN OM HET PARKEERBEHEER IN UW STAD/GEMEENTE UIT TE BESTEDEN ?

U ZOEKT OPLOSSINGEN OM DE MOBILITEITSPROBLEMEN IN UW STAD/GEMEENTE AAN TE PAKKEN ?

Indigo, wereldspeler in stadsmobiliteit, beheert meer dan 2 miljoen parkeerplaatsen in 500 steden in 17 landen. Indigo levert ondersteuning in diverse types van samenwerking, gaande van een typisch dienstverleningscontract tot het volledige beheer en de exploitatie van parkeerconcessies in zowel on-street als off-street contracten, en beschikt hiervoor over een volledig uitgeruste centrale controlekamer. Dit alles kan u ondersteuning bieden bij beleidskeuzes betreffende het al dan niet uitbesteden van bepaalde taken van parkeerbeheer, zowel op de openbare weg als in één of meerdere parkings. Wij komen met veel genoeg het uitgebreide gamma aan diensten voorstellen. Lees meer op onze website of neem contact op voor meer uitleg.

philippe.vranckx@parkindigo.com | +32 473 52 20 16 | be.parkindigo.com

INDIGO

RUIMTE VOOR DE TOEKOMST

Jean-François Caron: 'We zijn overgegaan naar een solidair type van economie die de intelligentie van de gemeenschap activeert en gebruikt.'

‘Bestuurders moeten weer durven dromen, samen met hun burgers’

Op een boogscheut van Rijsel ligt Loos-en-Gohelle, een voormalig mijnwerkersstadje van 7000 inwoners. **Jean-François Caron** is er sinds 2001 onafgebroken burgemeester, de voorbije drie gemeenteraadsverkiezingen won hij met overweldigende scores. Twintig jaar geleden heerste er in Loos nog sociaal, economisch en ecologisch verval na de instorting van de steenkoolindustrie in de regio Nord-Pas-de-Calais. Onder impuls van Caron vormde de gemeente zich – met beperkte middelen – om tot een laboratorium van duurzame ontwikkeling met weerklank tot ver buiten de landsgrenzen.

De wedergeboorte van Loos is het resultaat van een doorgedreven en volgehouden totaalaanpak. Het is ook en vooral een collectieve onderneming. 'Het innovatieve van wat we doen, gaat verder dan duurzame technologieën,' zegt Jean-François Caron. 'Het zit in de omschakeling van sociale relaties, en in de overgang naar een solidair type van economie die de intelligentie van de gemeenschap activeert en gebruikt. De gemeente en haar inwoners werken samen, in een volwaardige dialoog met elkaar. Zo brengen we het maatschappijmodel van de derde industriële revolutie in de praktijk, om de term van transitie-econoom Jeremy Rifkin te gebruiken.' De langetermijnvisie staat voorop. Niet deadlines sturen de agenda, wel het gevoel samen stappen vooruit te kunnen zetten in de richting van een gemeenschappelijk doel. Maar hoe bereik je – als lokaal politicus – die verbijsterende omslag in de geesten van de mensen?

Visie op de lange termijn

Voor de ecologist Jean-François Caron viel het beseft dat we ons op een scharniermoment in de ontwikkeling van de wereld bevinden – tussen een 'eindige' economie van fossiele brandstoffen en een duurzame economie van hernieuwbare energie –, samen met het beseft van een breuklijn in de geschiedenis van de lokale gemeenschap. Het mijnverleden woog zwaar op het zelfbeeld en het zelfvertrouwen van de inwoners. Eind jaren tachtig zat de regio sociaal en economisch op een dieptepunt. De werkloosheid is er vandaag trouwens nog steeds groot. Het vertrouwen in de politiek was in het

algemeen ver zoek. 'In dergelijke omstandigheden aan inwoners een gevoel van eigenwaarde en zin voor initiatief teruggeven, is voor bestuurders een enorme opgave,' weet Caron. 'Hoe krijg je inwoners in een constructieve modus? Daarvoor heb je visie nodig en moet je samen met hen durven dromen. Ik ben een groot pleitbezorger van meer dromen en verbeelding in de politiek: die zijn nodig om zin te geven aan de projecten die we ontwikkelen. In Loos hadden we ons lot in eigen handen: we konden ofwel verzeilen in de collectieve depressie, ofwel een aantal kansen die duurzame innovaties boden, enthousiast aangrijpen voor nieuwe, gezamenlijke projecten. Dat zijn in beginsel heel concrete, tastbare zaken: regenwater gebruiken is een vorm van bezuinigen, een goed geïsoleerd huis betekent extra koopkracht. Daar is een visie rond gegroeid, die we stap voor stap samen vorm hebben gegeven. Iedereen staat er nu achter: het is de visie van het hernieuwbare dat wordt gebouwd op de resten van de steenkool. Die visie geeft mensen een doel en zet ze in beweging. We verbeelden ze als een ster aan de hemel, waar je steentje per steentje een pad naar kunt uittekenen. Wat telt, is niet zozeer dat we aankomen bij een doel, wel dat we onszelf op weg hebben gezet. En nu zijn we dus bezig met het bouwen aan de weg.'

'Dat is voor mij ook de juiste *mindset* voor de lange termijn: het onderweg zijn,' gaat Caron voort. 'Het stelt je in staat stapsgewijs ambities te formuleren, bijvoorbeeld: als gemeente energieonafhankelijk worden. Het maakt niet uit of we daar tien, vijftien of twintig jaar voor nodig hebben. We beginnen vandaag met energie sparen, morgen leggen we ons toe op hernieuwbare energie, overmorgen dan weer op een volgende stap. Het belangrijkste is dat we in constructiemodus zitten. Ik geloof trouwens niet dat je langetermijn-

22 en 23 mei

Met de VVSG naar Loos-en Gohelle

Op 23 mei leidt Jean-François Caron u rond in zijn gemeente, een dag eerder bezoeken we samen Grand Synthe. Meer over het programma vanaf half januari op www.vvsg.be/ agenda en via nathalie.dumarey@vvsg.be

Jean-François Caron: 'Zonder coproductie geen openbaar bestuur. Bestuurders moeten mensen in beweging zetten. En burger wordt men door mee te doen. Echt burgerschap groeit door betrokkenheid.'

kwesties oplost door een jaartal voorop te stellen, zoals 2050 voor het reduceren van broeikasemissies.'

Burgerbetrokkenheid

De belangrijkste hefboom om die visie ingang te doen vinden en in de praktijk te brengen, is het aantrekken van burgers, om ze te doen samenwerken. 'Werken aan burgerschap en burgerbetrokkenheid is essentieel,' aldus Caron. 'Het is een intensief proces en vergt tijd en een andere manier van besturen. Maar het loont. We zoeken als gemeente mensen uit alle lagen van de bevolking op, ook diegenen die in de samenleving doorgaans onzichtbaar blijven, zoals ouderen, eenzamen, mensen met een beperking. Iemand die wordt aangesproken, krijgt het gevoel dat hij bestaat en voelt zich erkend. Hoe meer bewoners bij een project worden betrokken, hoe groter de collectieve kennis en ervaring waarop je terug kunt vallen, en hoe effectiever het project, omdat het wordt gedragen als een coproductie. We doen het samen: dat is de invalshoek van mijn manier van besturen. Wat we samen met de bewoners kunnen bespreken, beslissen en doen we ook samen met hen: wandel- en fietspaden of groenstroken aanleggen bijvoorbeeld, bomen aanplanten, het dak van de kerk met zonnepanelen bedekken om twaalf gezinnen van stroom te voorzien, sociale woningen energiepassief bouwen met lokaal geproduceerde materialen enzovoort.'

'Voor mij is er geen openbaar bestuur dat geen coproductie is,' zegt Caron met veel vuur. 'Een landbouwweg die je samen met de boeren hebt hersteld, blijft intact en onderhouden, omdat de betrokkenen zich er collectief verantwoordelijk voor voelen. Als bestuurder moet je burgers animeren en in beweging zetten. En echt burgerschap komt net met betrokkenheid, door mee te doen en mee te ontwerpen. Let op: dat betekent ook verantwoordelijkheid en engagement, anders ben je gewoon consument van gemeentelijke diensten. Maar samen dingen doen geeft vreugde. En omdat we zoveel samen doen, hoor ik mensen zeggen dat er niets achter hun rug wordt beslist. Daar gaat een grote kracht van uit. Zo krijgt het politieke bedrijf een stuk van zijn legitimiteit terug.'

Het verleden als opstap naar de toekomst

Het nodige zelfrespect terugvinden om de toekomst weer met vertrouwen tegemoet te zien en met engagement aan

de slag te gaan, kon volgens de burgemeester niet zonder eerst het verleden onder ogen te zien en te omarmen. 'Het verhaal van Loos en omstreken sinds de jaren tachtig is dat van het terugwinnen van onze culturele identiteit en onze eigenwaarde die op een dood spoor zaten sinds het einde van de steenkoolindustrie,' aldus Caron. Als lokaal en regionaal raadslid besteedde hij al in de jaren negentig, samen met de inwoners, even veel aandacht aan het collectieve geheugen als aan het reorganiseren van de stadsontwikkeling van Loos. Jean-François Caron: 'We hebben nagedacht en veel gewerkt aan en verteld over onze historische erfenis en gemeenschappelijke waarden zoals solidariteit, feestzin, moed, werklust. Je kunt niet ten volle aan visieontwikkeling voor de toekomst doen als je je wortels ontkent of negeert. Als je aanvaardt wie je bent en waar je vandaan komt, kun je helderder beoordelen hoe je aan duurzame verandering wilt werken: op het gebied van mobiliteit, gezondheid, voedselstrategie, landbouwmodel enzovoort.'

De erkenning van het lokale verleden kreeg een enorme opsteker, toen het steenkolenbekken van Nord-Pas-de-Calais in 2012 in zijn geheel werd opgenomen in de Werelderfgoedlijst van de Unesco. Caron had zich meer dan tien jaar met hart en ziel ingezet voor het lijvige dossier. 'Ons voorstel betrof geen afzonderlijke gemeenten of monumenten zoals terrils,' zegt hij. 'Het ging over de hele dynamiek van het gebied, over de impact van industriële en economische activiteit op het landschap, en over het culturele waardensysteem dat zich daarbij had ontwikkeld, in zowel positieve als negatieve zin. De erkenning is doorslaggevend geweest voor de beeldvorming over onze streek en voor het zelfvertrouwen van de bewoners. Het was het definitieve signaal dat we tegenover de buitenwereld weer trots mochten zijn op onze identiteit. En het project voor duurzame stadsontwikkeling van Loos kreeg een belangrijke bijkomende impuls.' Zo versterkten een gedragen toekomst-

visie op lange termijn, burgerbetrokkenheid en een herwonnen eigenwaarde elkaar als mobiliserende factoren.

Het verhaal van de transitie

In een eerste fase, vanaf het einde van de jaren negentig, legde Caron projectmatig de nadruk op ruimtelijke ordening, sanering van vervuilde sites, recuperatie van regenwater en energiespaarzaamheid. 'De huizen van Loos waren echte tochtgaten, omdat de inwoners ten tijde van de mijnbouw gratis over steenkool beschikten,' zegt Caron. 'Vandaag betalen de burgers ook vrijwel niets meer voor verwarming, maar dan omdat ecologisch bouwen en renoveren een specialiteit van de gemeente is geworden. We passen alle duurzame bouwtypes toe, en alle materialen worden in Loos zelf vervaardigd.' Succesvolle projecten werden uitgebreid en veralgemeend, onderzoeksprogramma's opgezet, en ook het gemeentebestuur vervelde tussen 2000 en 2010 tot een projectmatige organisatie, die coöperatief en transversaal werkt. Loos-en-Gohelle groeide op die manier uit tot dé Franse speerpuntgemeente voor duurzame ontwikkeling. Er kwam een wetenschappelijk comité voor de evaluatie van innovatieprojecten, en een toeristisch programma in verband met de realisaties van de duurzame omslag. Een oude mijnsite aan de voet van de twee indrukwekkende terrils van Loos werd omgevormd tot onderzoeksfaciliteit en bedrijventrum voor groene sectoren en circulaire economie, wat honderden nieuwe banen creëerde. 'Die terrils zijn onze piramiden, onze landmarks,' aldus Caron. 'En met het onderzoekscentrum op de mijnsite slaan we een brug van de negentiende naar de eenentwintigste eeuw. Het symboliseert de overgang van het oude naar het nieuwe

'Jean-François Caron: Als je aanvaardt wie je bent en waar je vandaan komt, kun je helderder beoordelen hoe je aan duurzame verandering wilt werken: op het gebied van mobiliteit, gezondheid, voedselstrategie, landbouwmodel enzovoort.'

ontwikkelingsmodel, zonder de link met het verleden te verliezen.'

Caron blijft erop hameren dat de transitie een kwestie is van collectieve betrokkenheid, veeleer dan van materiële voorwaarden en gebruikte technieken. 'Omdat de inwoners betrokken worden bij elke stap in het proces, is de omschakeling naar een nieuw, duurzaam levensmodel een thema dat de mensen hier echt raakt en bezighoudt. Bij gemeenteraadsverkiezingen overstijgt het de klassieke politieke meningsverschillen, wat opmerkelijk is in een regio waar populistische partijen momenteel heel sterk staan. Om de gemeenschapsdynamiek te versterken stimuleren we bewonersinitiatieven op alle domeinen. De gemeente gaat contracten aan met wijkbewoners voor uiteenlopende zaken, zoals het beheer van groen op het openbaar domein. Ook het verenigingsleven bloeit. Het aantal verenigingen is de laatste tien jaar verdubbeld.' En evenals de erfenis van de steenkool wordt de historiek van de transitie gekoesterd als collectief verhaal. 'Onlangs hebben we de uiteenlopende verhalen over vijftientig jaar duurzame reconversie in Loos opgetekend uit de mond van de inwoners zelf, en ze gebundeld in een boek,' vertelt Jean-François Caron. 'Van die verhalen gaat een grote mobiliserende kracht uit, ze zijn ook voor het beleid een sterke motor.'

Innovatie en management van het verlangen

Naast het aanspreken van burgers en een transversale systeembenadering ('gestaag werken op alle fronten tegelijk') noemt de burgemeester nog de cultuur van de innovatie als pijler van zijn duurzame gemeentelijke organisatie. 'Om te innoveren moet je durven in te gaan tegen het eenheidsden-

ken,' zegt Caron. 'Mijn formule luidt: een innovatie is een ongehoorzaamheid die geslaagd is. Die durf moet je cultiveren, door vertrouwen te geven en zelfvertrouwen bij de bewoners te stimuleren.'

'Duurzame transitie draait natuurlijk om innovatie,' gaat Caron voort. 'Maar al te vaak wordt ze gepresenteerd als een pakket van verbodsregeltjes: als we duurzaam willen worden, mogen we dit niet meer, mogen we dat niet meer. Ik probeer de omslag daarentegen consequent te managen vanuit het verlangen, *le désir*. Bijvoorbeeld, het verlangen een stuk fruit te kunnen eten dat zonder gebruik van pesticiden aan een tak van de boom van je buurman is gegroeid, en dat zijn specifieke vorm heeft omdat het zich heeft aangepast aan de omgeving en het klimaat waar het al duizend jaar groeit en aanwezig is: zoiets is toch puur genot? Of nog: wat krijg je als iedereen het fruit dat we gemeenschappelijk kweken, vrij mag plukken? Mensen beginnen confituur te maken van de overschotten. En wat doe je met tien, vijftien potten confituur? Je geeft er weg aan je kinderen, aan je burens. Burens die elkaar een pot confituur hebben gegeven, krijgen moeilijk nog ruzie. En als burgemeester kan ik je verzekeren dat burenruzies relaties voor tientallen jaren kunnen verzuren. Die modus van het verlangen waarin we zitten, maakt deel uit van de pijler van de verbeelding, je weet wel: de ster aan de hemel die ons energie geeft en waar we ons een weg naartoe dromen, met elk gerealiseerd project als steentje of volgende stap op die weg. Zo willen we nu van de zonnepanelen op het dak van de kerk naar zonnepanelen op alle openbare gebouwen. Misschien volgt daarna een gezamenlijke investering voor alle daken in de gemeente? Dan worden we volledig energie-autonoom.'

Van lokaal naar globaal?

Duurzame transitie in de praktijk brengen in een klein lokaal bestuur is één ding. Hoe tillen we die omslag naar een globaler niveau? Jean-François Caron heeft het antwoord: 'Je moet hoe dan ook vertrekken van de bestaande toestand op het terrein, van de reële problemen die inwoners ondervinden. Je hebt concrete aanknopingspunten nodig. Als autoverkeer de toegang tot de scholen in de buurt bemoeilijkt, wordt het legitiem om samen de mobiliteit in vraag te stellen en te bekijken hoe meer mensen zich comfortabel met de fiets of te voet kunnen verplaatsen. Als je de alledaagse problemen ernstig neemt, krijg je als bestuurder ook vertrouwen. Daarnaast hebben we een pedagogisch discours nodig over het feit dat kleine stapjes vooruit uiteindelijk een groot plan kunnen verwezenlijken. Dat is de toekomstvisie waarover ik het had. Bestuurders moeten samenwerking organiseren en begeleiden, maar ook het grote kader kunnen tonen en visie naar boven laten komen.'

En of dat in grote steden even goed werkt als in kleine ge-

Managementprincipes voor een duurzame omslag, 'recept Caron'

- Weet wie je bent en waar je vandaan komt; vertrek van het terrein.
- Animeer de burger; doe alles samen, beginnend bij visie.
- Werk transversaal; de totaalaanpak is belangrijk.
- Gebruik dromen, investeer in verhalen; ze mobiliseren mensen.
- Durf te vernieuwen; ga in tegen het eenheidsdenken.
- Wees onderweg.

meenten? 'Maar natuurlijk,' zegt Caron beslist. 'Elke uitdaging heeft haar eigen pertinente terrein, er is een bepaalde schaalgrootte mee gemeoid. Wil je de uitdagingen van Loos oplossen, dan is dat het voormalige steenkolenbeken. Wil je de uitdagingen van burgerschap in een wijk oplossen, dan is die wijk het terrein. In een centrumstad van pakweg 200.000 inwoners kan de economische ontwikkeling een integrale uitdaging zijn, beginnend met de visie: is het een economie waar iedereen maar grijpt wat hij kan krijgen, of zetten we duurzame hoofdlijnen uit? Er is geen passende gebiedsafbakening voor de uitdagingen van de duurzame omslag. De methodes voor het aanspreken van burgers werken op alle niveaus. Let wel: samenwerken is niet altijd eenvoudig. Er is nog zoiets als wat we in het Frans de 'PFG' of *putain de facteur humain* noemen – de dekselse menselijke factor. Jaloezie en ego's kunnen stokken in de wielen steken. Dat zie je in mijn streek: burgemeesters uit de buurgemeenten komen ideeën opdoen, maar leggen tegelijk een *cordon sanitaire* rond Loos om electoraal verlies te voorkomen. Maar binnen mijn gemeente is de positieve dynamiek een feit. Tegelijk word ik gevraagd om een projectgroep voor stedelijke ontwikkeling voor een gebied van 600.000 inwoners voor te zetten. Absurd, niet?' ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

De Grote Markt van Oudenaarde schittert weer

Sinds eind november doet de Grote Markt van Oudenaarde haar gebouwen en het prachtige stadhuis alle eer aan. De auto moet het met flink wat minder plek doen. De markt wordt weer de centrale ontmoetingsplaats van de stad.

STEFANDEWICKERE

STEFANDEWICKERE

STEFANDEWICKERE

STEFANDEWICKERE

STEFANDEWICKERE

Gedurende vijftig jaar was de Grote Markt van Oudenaarde een 'enorme rotonde met een parking in het midden', om het met de woorden van stadssecretaris Luc Vanquickenborne te zeggen. Koning Auto kwam er op de eerste plaats. Al in de vorige bestuursperiode waren er plannen om het grote plein voor het stadhuis grondig onder handen te nemen. Uit het participatietraject 'Groetjes uit Oudenaarde' kwam de Grote Markt als ontmoetingsplaats als het centrale gegeven naar voren. De geesten waren evenwel nog niet rijp om met een gedragen project te eindigen. Daarvoor was het wachten op de nieuwe bestuursperiode en een projectdefinitie/masterplan waar een grote meerderheid van politici, belangengroepen en bewoners zich in kon vinden. 'Je kunt stellen dat we eerst enkele andere grote projecten tot een goed einde moesten brengen, voordat we met de Grote Markt konden afsluiten,' zegt burgemeester Marnic De Meulemeester. 'Eerst hebben we de Pamelewijk volledig vernieuwd, vlak bij de markt maar wel aan de overkant van de Schelde. We kregen daarvoor een toelage van drie miljoen euro van het stadsvernieuwingsfonds. We hebben toen ook de Scheldeboorden aan beide kanten van de rivier vernieuwd en er mooie fiets- en wandelpaden aangelegd. In het PPS-dossier zat ook de bouw van honderden nieuwe woningen op verschillende plaatsen aan de Schelde. Een deel ervan is al gerealiseerd, een deel wordt nog gebouwd.' Om de weerstand bij de bevolking en bij de middenstanders tegen het verdwijnen van parkeerplaatsen op het marktplein te counteren creëerde het bestuur de voorbije jaren op wandelafstand van het stadshart bijkomende gratis parkeerruimte. En zo raakten alle voorwaarden ingevuld om de Grote Markt een nieuwe invulling te geven. Gedurende twee jaar konden de vele stedelijke adviesraden en de bevolking op verschillende momenten hun inbreng doen. De werken gingen in de zomer van 2016 van start, eind november 2017 was er de feestelijke opening.

Het stadhuis

Wat meteen opvalt bij het betreden van het vernieuwde marktplein is de schoonheid van het stadhuis met het belfort. Het zicht op het gebouw uit de eerste helft van de zestiende eeuw, in Brabantse laatgotiek, werd decennialang verstoord door een massa blikken dozen op vier wielen. Nu laat het gebouw zich weer ongehinderd bewonderen. Ook de fontein voor het stadhuis, die Lodewijk XIV in 1676 liet oprichten, is opgeknapt en komt weer tot haar volle recht. Luc Vanquickenborne: 'Het stadhuis is vroeger gerestaureerd in Franse massangis-steen, de Bourgondische witsteen van het plein past daar perfect bij. Ze vormen een geheel.' Banken en tafels in verschillende formaten, sommige kunnen zelfs als een klein podium dienst doen, nodigen uit om van het zicht te genieten of van de gratis wifi gebruik te maken.

Autoluw plein

De Grote Markt is niet autovrij, maar autoluw. Achteraan op het plein, aan de korte zijde tegenover het stadhuis, kan er nog geparkeerd worden. Burgemeester De Meulemeester: 'Het parkeren volledig van de markt bannen is voor het bestuur nooit een optie geweest. De bereikbaarheid met de auto blijft belangrijk voor winkels en horecazaken.' Het aantal plaatsen is meer dan gehalveerd, van 190 naar iets meer dan tachtig. En het parkeren is geordend. Vroeger was het één grote chaos met auto's die overal het parkeerterrein op en af konden en kriskras door elkaar stonden. Nu is de parkeerzone afgebakend met verzinkbare paaltjes. Op marktdag verdwijnen de paaltjes in de grond en staat hier een deel van de markt. Ook de verkeerscirculatie op de markt is veranderd. Vroeger was het perfect mogelijk om een toertje te maken rond het plein, nu niet meer.

De eenrichtingsrijwegen aan beide kanten van het middenplein zijn niet meer met elkaar verbonden. 'Het blijven rondjes rijden tot er een parkeerplaatsje vrijkwam, wilden we absoluut bannen. De rijwegen zijn smaller dan vroeger, de stoepen aan de randen van het plein zijn veel breder geworden, met meer ruimte voor terrassen. Dit wordt een autoluw belevingsplein waar het aangenaam toeven is.' 's Avonds zorgt de nieuwe verlichting voor een fantastische sfeer. De beroemde

Voor burgemeester Marnic De Meulemeester en secretaris Luc Vanquickenborne is het nu aangenaam toeven op de Grote Markt.

lichtkunstenaar Roland Jéol heeft het lichtplan voor het stadscentrum uitgetekend. Eandis stond in voor de uitvoering,' zegt de burgemeester.

Eigen middelen

Tijdens de werken in fases bleef de markt op elk ogenblik toegankelijk. Een bereikbaarheidsadviseur ving eventuele klachten op en leverde feedback. De aannemer kreeg een bonus als hij zich aan de vooropgestelde timing hield, wat ook gelukt is. Aan de volledige vernieuwing van de markt, inclusief de verlichting, hing een prijskaartje van zes miljoen euro vast. Opmerkelijk: de stad ging hiervoor geen lening aan, ze financierde het project volledig uit eigen middelen. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Vanaf nu kan onteigenen **vlot verlopen**

Op 1 januari 2018 werd het nieuwe Vlaamse onteigeningsdecreet van kracht. Vanaf nu moet wie onteigent eerst onderhandelen met de eigenaar en is een openbaar onderzoek verplicht, heeft een eigenaar het recht te verzoeken om zelf het project te realiseren en is het niet de minister maar de gemeente- of provincieraad die machtiging verleent.

Tot eind 2017 was het onteigeningsrecht gebaseerd op verschillende wetten. Hoe die zich tot elkaar verhielden, leverde stof voor veel discussie. Zo'n juridisch kluwen was nergens goed voor, vooral niet nu mondige mensen elke stap goed opvolgden en besturen almaar meer alternatieven zochten om toch hun projecten te realiseren. Daarom werd op 1 januari het nieuwe Vlaamse onteigeningsdecreet van kracht. Het schrijft een regeling uit voor alle onteigeningen binnen het Vlaamse Gewest. De bestaande federale onteigeningswetten zullen binnen het Vlaamse Gewest niet langer van toepassing zijn voor Vlaamse, provinciale en lokale overheden, maar wel dus voor de federale overheid. Voor de rest bestaan er geen uitzonderingen. De eenvoudige, snelle en efficiënte procedure is zowel in het belang van de overheid (projecten realiseren van algemeen belang) als in dat van de burger (zekerheid over rechtspositie en optimale rechtsbescherming).

Nieuw is dat een afzonderlijk zakelijk recht dat op een onroerend goed rust, apart kan worden onteigend en dat, evenwel alleen om het volledige eigendomsrecht te verwerven, ook een aandeel in onverdeelde eigendom apart kan worden onteigend.

Onderhandelen en openbaar onderzoek verplicht

De instantie die een goed wil onteigenen, moet eerst proberen dit door onderhandeling minnelijk te verwerven, want de onteigening is een ultimum remedium. Hoe de onderhandelingen in concreto

plaatsvinden, bepaalt het decreet niet. De onderhandelingsvrijheid is groot om de minnelijke verwerving alle kansen te bieden. Het decreet stelt enkele minimale kwaliteitseisen voor. Zo moeten onteigenaar en onteigende samen aan tafel zitten om het schattingsverslag te bespreken, of aantonen dat ze hiertoe pogingen hebben ondernomen. Bij het einde van de procedure en minimaal vier weken voor de betekening van de dagvaarding bij de vrederechter moet de onteigenende instantie een schriftelijk aanbod aan de te onteigenen persoon bezorgen. Dit alles neemt niet weg dat de onteigenende instantie al vroeger, dus vóór het nemen van een voorlopig onteigeningsbesluit, of ook ná de opstart van de gerechtelijke procedure mag blijven onderhandelen.

Vanaf nu is het openbaar onderzoek altijd verplicht. Naast de bevolking informeert het in de eerste plaats de betrokken eigenaars en houders van zakelijke en persoonlijke rechten. Enkel eige-

De eenvormige, snelle en efficiënte procedure is zowel in het belang van de overheid (projecten realiseren van algemeen belang) als in dat van de burger (zekerheid over rechtspositie en optimale rechtsbescherming).

STEFAN DENWIKERE

naars en rechthouders kunnen standpunten, bezwaren en opmerkingen bij de onteigenende instantie indienen. Het openbaar onderzoek duurt 30 dagen, waarna de onteigenende instantie een verslag opmaakt. Daarin geeft ze aan hoe ze met de geformuleerde bezwaarschriften inhoudelijk en formeel omgaat. Het decreet scheidt de mogelijkheid om dit openbaar onderzoek tegelijkertijd met een ruimtelijke planingsprocedure te laten gebeuren.

Zelfrealisatie

Zelfrealisatie peilt naar de noodzaak van een onteigening. Zo kan een eigenaar van een gebied dat de overheid wil onteigenen, misschien zelf het vooropgestelde doel realiseren. De decreetgever heeft de zelfrealisatie

een duidelijke plaats willen geven en hiervoor een heldere procedure uitgewerkt. Het vertrekpunt is de projectnota, die de onteigenende instantie opstelt bij een voorlopig onteigeningsbesluit. Daarin beschrijft de overheid duidelijk wat ze wil realiseren op welke percelen. Als de eigenaar denkt dit zelf te kunnen en willen doen, precies zoals het in de projectnota staat, kan hij een verzoek tot zelfrealisatie indienen tijdens het openbaar onderzoek. Hierop kan de overheid in overleg treden en tot een akkoord komen via een zelfrealisatieconvenant. Op dat moment stopt de onteigeningsprocedure. Het blijft een prerogatief van de overheid om al dan niet in te gaan op het verzoek tot zelfrealisatie. Anders dan volgens de vorige regeling in de Vlaamse Codex

Ruimtelijke Ordening, kan de eigenaar niet meer voor andere eigenaars binnen het projectgebied de aanvraag tot zelfrealisatie doen. Dit is om speculatie tegen te gaan. Het is steeds de eigenaar (of groep van eigenaars) die de aanvraag moet indienen. Zelfrealisatie is niet mogelijk voor weg-, spoorweg-, haven- en waterweginfrastructuur en de daarmee samenhangende ingrepen.

Machtiging

Vanaf nu is het niet meer de Vlaamse minister die de onteigening voor lokale besturen machtigt, maar de gemeenteraad of de provincieraad. Hiermee is de decreetgever trouw aan het subsidiariteits- en belfortprincipe. Altijd neemt de democratisch gelegitimeerde autoriteit op het desbetreffende niveau het toezicht op zich. De gemeenteraad verleent dus de machtiging aan de OCMW's, de autonome gemeentebedrijven, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de samenwerkingsverbanden tussen OCMW's, terwijl de provincieraad de machtiging verleent aan de autonome provinciebedrijven en de provinciale ontwikkelingsmaatschappijen. Voor alle betrokkenen kan het immers nuttig zijn een toets te organiseren van zowel de interne als de externe wettigheid van de voorgenomen maatregel en ook van het oogmerk van algemeen nut. De machtiging is voortaan een onderdeel van het dossier dat bij het definitieve onteigeningsbesluit hoort. Dit laatste wordt ook steeds door de onteigenende instantie zelf genomen. Het spreekt voor zich dat voor het overige de decretale regelingen over de relatie tussen de raden en het college en de deputatie ongewijzigd blijven. ■

JORIS SCHEERS IS SENIOR POLICY ADVISOR BIJ HET DEPARTEMENT KANSELARIJ EN BESTUUR VAN DE VLAAMSE OVERHEID

<https://overheid.vlaanderen.be/onteiengingsdecreet>

Elk jaar selecteert de Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG) een Vlaamse gemeente die mag deelnemen aan de Europese groen- en leefmilieuwedstrijd Entente Florale Europe. In 2017 was het de beurt aan Hamont-Achel. **TEKST** RUDI GEERARDYN EN JOS DE WAEL

Hamont-Achel tevreden deelnemer aan Entente Florale Europe

In de aanloop naar de deelname aan Entente Florale Europe kon Hamont-Achel rekenen op een intensieve begeleiding van de VVOG. Om te kunnen scoren op Europees niveau moet elke kandidaat-gemeente een goed rapport kunnen voorleggen voor tien criteria (zie kadertekst). Volgens schepen Guy Joosten hebben de voorbereiding en deelname aan Entente Florale Europe veel teweeggebracht in Hamont-Achel: 'We waren al langer bezig met een heleboel projecten, maar door deel te nemen aan zo'n internationale wedstrijd hebben we alles in een groter verhaal gegoten. Bovendien hebben we hiervoor onze organisatie grondig geëvalueerd en aangescherpt. Dit is een extra pluspunt aan onze deelname, zo hebben we de investering in de wedstrijd dubbel en dik terugverdiend.' En er waren werkpunten, bovendien moesten de milieudienst, de dienst openbare werken en de toeristische dienst ineens veel intensiever samenwerken, en heeft de gemeente goed nagedacht over de lopende projecten. Guy Joosten is ervan overtuigd dat deze ervaringen nog lang zullen nazinderen.

Fijne reacties

Voor de inwoners van Hamont-Achel werd het een heel avontuur. Dankzij weloverwogen communicatie leefden ze met de inspanningen van het stadsbestuur mee. Bovendien genoten ze ook van de vernieuwde en verzorgde plantsoenen en de mooie vlaggen-

masten die kort voor het jurybezoek overal in het straatbeeld verschenen. 'We zijn samen met onze inwoners trots op ons stadje,' zegt Guy Joosten voor wie deelname aan de Entente Florale Europe een mooie gelegenheid was om een aantal aspecten van het beleid in de verf te zetten. 'Voor de Europese wedstrijd tel den niet alleen de fraaie bebloemingen mee maar ook en vooral de duurzame projecten. Deelname aan zo'n internationale wedstrijd heeft de mensen flink doen nadenken over inrichting en onderhoud.' Zo heeft de dienst openbare werken een aantal slordige plantvakken omgevormd. Stefan Verhoeven, werfleider dienst openbare werken, heeft zijn best gedaan om de bloemenperken extra te verzorgen, waardoor de gemeente er het hele jaar door *pico bello* uitziet. Maar de groenwerkers kregen opeens ook meer respect, vertelt hij: 'Door te communiceren met de verenigingen en de bevolking kregen de mensen meer begrip voor de omvormingen en meer respect voor onze arbeiders die vaak in weer en wind moeten schoffelen.' Ook Jean-Pierre Sleurs van de milieudienst merkt op dat burgers op een andere

Guy Joosten: 'Voor deze wedstrijd hebben we onze organisatie grondig geëvalueerd en aangescherpt. Dit is een extra pluspunt, zo hebben we de investering in de wedstrijd dubbel en dik terugverdiend.'

manier naar het openbaar groen begonnen te kijken: 'Dat is zeker een positief punt. Van de verenigingen kregen we eigenlijk uitsluitend positieve reacties.'

Samenwerking

Om met succes aan een internationale competitie zoals Entente Florale Europe deel te nemen moeten verschillende gemeentediensten intens samenwerken. De juryleden vellen immers een oordeel over uiteenlopende aspecten van het gemeentelijk beleid. 'Vooraf was niet te schatten hoeveel uren het hele project zou kosten. Dankzij de stuurgroep met Jean-Pierre Sleurs als coördinator en algemeen aanspreekpunt ontstond er een zekere rust bij al wie meedeed. Zo vermeden we ook discussies over wie wat moest doen,' zegt Guy Joosten. Door de realisaties in beeld te brengen kon Jean-Pierre Sleurs iedereen motiveren om een steentje bij te dragen. 'Gaandeweg groeide de participatie,' zegt Sleurs. 'Uit de doorlichting van de jury en het juryrapport bleek duidelijk dat qua participatie en educatie nog verbetering mogelijk is. Wij zullen daar in de toekomst zeker rekening mee houden.'

Entente Florale Europe

Entente Florale Europe is een jaarlijkse competitie onder gemeentebesturen in de aangesloten landen die een groener en aangener leefmilieu moet promoten. De wedstrijd wordt georganiseerd door de Association Européenne pour le Fleurissement et le Paysage waaraan negen Europese landen meedoen. Per land zijn er twee kandidaten, in België een Vlaamse en een Waalse gemeente. De Vereniging voor Openbaar Groen wijst de Vlaamse kandidaat aan die goed gescoord heeft in haar wedstrijd 'Groene Lente', dat wordt dit jaar Beveren-Waas. Na jaren afwezigheid zal Wallonië in 2018 opnieuw deelnemen, met Nivelles.

Anders dan de naam doet vermoeden is Entente Florale Europe meer dan een bebloemingswedstrijd. Veertig jaar geleden lag de nadruk nog op de opsmuk van het openbaar domein met bloemen. Maar de wedstrijd evolueerde en gaandeweg werden thema's als duurzaamheid en leefbaarheid opgenomen. Momenteel is het in feite een groen- en milieuaudit. De Europese deelnemers worden gescreend aan de hand van tien hedendaagse criteria: ruimtelijke planning, natuurlijke leefomgeving, bebouwde omgeving, landschapsplanning, groene ruimtes, beplantingen (bomenbeleid, heesters, eenjarigen...), milieueducatie, participatie van inwoners en verenigingen, toerisme en recreatie en algemene presentatie en communicatie.

In de loop van de zomer worden de kandidaat-gemeenten bezocht door een vakjury die is samengesteld uit specialisten landschapszorg, tuinbouw, milieubeheer, toerisme en recreatie of andere zaken die verband houden met het thema leefbare gemeente. Elk land vaardigt één of meer juryleden af. Voor Vlaanderen is dat Rudi Geerardyn die sinds 2014 ook juryvoorzitter is. Tijdens een plechtige prijsuitreiking in september worden gouden, zilveren en bronzen medailles uitgereikt. Deze plechtigheid vindt telkens in een andere Europese stad plaats.

www.entente-florale.eu

Deel mooie voorbeelden
of sterke praktijken met
#LokaalDNA

Hoog bezoek

Op 12 juli waren de negen juryleden de hele dag te gast in Hamont-Achel om de tien criteria te bestuderen. Helaas was het rotweer, het regende de hele dag. 'Het was niet simpel om het programma behoorlijk af te werken,' zegt Guy Joosten. 'Daardoor nam de stress toe, maar viel ook op hoe alles tot in de puntjes was voorbereid. We wilden mooie en verzorgde presentaties, dat is ons gelukt dankzij de externe hulp van architect-stedenbouwkundige Frank Geunes. Dat Jean-Pierre Sleurs perfect Engels spreekt, was een bijkomende troef.'

Op 26 september organiseerde de Vereniging voor Openbaar Groen een vakexcursie naar Hamont-Achel. Ditmaal was het weer geen spelbreker en traditiegetrouw konden de deelnemers die locaties bezoeken die ook de internationale jury bezocht had. De feedback was erg positief,' zegt Stefan Verhoeven. 'Het viel de aanwezigen op dat in vergelijking met andere gemeenten onze stad heel ver staat met het gebruik van het Geografisch Informatiesysteem (GIS) bij het beheer van het openbaar groen.'

In de toekomst hoopt Hamont-Achel aan een groene stad te blijven werken. Guy Joosten: 'De inwoners appreciëren deze inspanningen zeker. Ook de plannen voor het stadspark liggen nu klaar voor uitvoering. Structureel is het onmogelijk deze inspanningen voortdurend aan te houden, maar slabakken is zeker niet aan de orde. We zullen de geplande projecten gespreid in de tijd stuk voor stuk uitvoeren.' Stefan Verhoeven vult aan: 'De mensen willen dat het groen in de gemeente er blijft uitzien zoals tijdens dit wedstrijdjaar. We zullen onze uiterste best doen om dit niveau aan te houden. De Finaledag van de Groene Lente op 19 december 2017 was het orgelpunt van een druk werkjaar en het uitgelezen tijdstip om de vlag door te geven aan onze opvolger.'

JOS DE Wael is secretaris-diensthoofd van de Vereniging voor Openbaar Groen en Rudi Geerardyn is voorzitter van de Internationale Jury Entente Florale Europe

Vereniging voor Openbaar Groen
groene.lente@vvoog.info, www.vvoog.info

RISESMART EMPLOYABILITY

WIJ BRENGEN WAARDEVOLLE DIVERSITEIT OP UW WERKVLOER

RiseSmart Employability is een gespecialiseerde afdeling van de Randstad Group. Wij werken in opdracht van VDAB, Actiris en Forem. Al sinds 2005 begeleiden we voor hen meer dan 9.000 werkzoekenden per jaar in hun zoektocht naar werk. We geven deze kandidaten individuele coaching en collectieve workshops, en we introduceren hen in ons netwerk. Met succes: gemiddeld 75% van de werkzoekenden die we begeleiden, vindt een duurzame job. Nu ook bij u?

WIJ BEGELEIDEN U NAAR MEER DIVERSITEIT

De voorbije jaren hielpen we al honderden bedrijven (van kmo tot multinational, in alle mogelijke sectoren) om meer diversiteit te brengen in hun personeelsbestand. Ook u helpen we graag vooruit.

- › **Groot aanbod aan kandidaten.** Wij begeleiden zowel hoog- als laaggeschoolden, met of zonder werkervaring, recent of al langer werkzoekend.
- › **Screening op maat van uw bedrijf.** Onze coaches analyseren uw vacature en kennen alle sterke punten van hun kandidaten. Zo zorgen ze voor de juiste match. Wij adviseren u graag kosteloos bij de selectie.
- › **Snelle inzetbaarheid dankzij begeleiding en on-the-job coaching.** Elke werkzoekende heeft een vaste coach. Samen werken we aan motivatie, jobdoelwit, werkattitude, inzet, ... Ook op de werkvloer bieden wij ondersteuning, zowel aan de werknemer als aan uw bedrijf.
- › **Financiële tegemoetkomingen.** Wij adviseren u over interessante subsidies en tegemoetkomingen en hoe u daar als bedrijf maximaal voordeel uit haalt.
- › **Werkplekieren/ stage/ IBO.** Hoe ziet u de eerste stap in de rekrutering van uw nieuwe medewerker? Wij overlopen alle mogelijkheden met u en ondersteunen u in de beste oplossing voor uw bedrijf.

MEER WETEN? WIJ STAAN VOOR U KLAAR

- › **Antwerpen:**
Dorien Laureys, Project Manager,
dorien.laureys@risemart-randstad.be,
0468 12 95 89
- › **Limburg:**
Carla Moors, Project Manager,
carla.moors@risemart-randstad.be,
0492 91 94 85
- › **Oost- en West-Vlaanderen:**
Greetje Allaert, Project Manager,
greetje.allaert@risemart-randstad.be,
0474 78 96 76
- › **Vlaams-Brabant/Brussel:**
Aline Bernard, Project Manager,
aline.bernard@risemart-randstad.be,
0491 62 32 49
- › **Wallonië:**
Nathalie Meert, Project Manager,
nathalie.meert@risemart-randstad.be,
0491 62 32 48

Ook voor outplacementbegeleiding, loopbaanbegeleiding, assessments, career transition services, leadership coaching, ... kunt u bij RiseSmart terecht. Wij brengen u graag in contact met collega's die daarin gespecialiseerd zijn.

wist u dat diversiteit uw organisatie rijker, wendbaarder, innovatiever en succesvoller maakt?

Uit onderzoek blijkt dat bedrijven met diverse medewerkers **bijna 70% winstgevender** zijn dan minder diverse ondernemingen. Kortom, diversiteit loont.

Samen op de koffie

In de toekomst zullen we voor zorg meer op de buurt terugvallen. Maar hoe kleefkrachtig is onze buurt? In welke mate willen buurtbewoners in elkaar investeren? Omdat mensen elkaar eerst moeten leren kennen, vroeg het sociale huis in Malle de buurten op de koffie.

Ontmoeting tussen kansarmen en kansrijken creëert een grotere openheid en verdraagzaamheid in de wijk.

'Sinds jullie koffie in de buurt georganiseerd hebben, wuiven alle mensen naar elkaar en noemen de burens elkaar bij de voornaam. Wij wonen al dertien jaar in deze buurt, maar pas sinds dat kopje koffie is alles losser geworden,' zegt een van de koffiedrinkers weken na deze zeer eenvoudige maar out-reachende zorgmethode. Malle is een zorgzame gemeente met veel verenigingen en buurtwerkingen. Maar iedere buurt is anders. En al is het niet evident om een buurt geografisch af te bakken, toch heeft elke buurt eigen sterkten en zwakten en is de zorgbehoefte heel verschillend. Opvallend is dat in de buurten waar weinig

activiteiten georganiseerd worden, dikwijls een hogere concentratie aan sociaal kwetsbare groepen en senioren woont. Voor het sociaal huis van Malle een reden om er de sociale cohesie te versterken. De Malse Courant meldde altijd wanneer de bakfiets met de koffie naar een buurt zou komen. In elke buurt werd vooraf een contactpersoon aangesproken om samen met de professional brugfiguur te zijn en faciliterend en ondersteunend op te treden. Malle wilde met dit project niet alleen kwetsbare inwoners bereiken maar mensen ook sociaal mengen. Ontmoeting tussen kansarmen en kansrijken creëert een

grotere openheid en verdraagzaamheid binnen de wijk.

Kop op

De bakfiets trok telkens naar een centrale plaats in de buurt, de medewerkers van het sociaal huis nodigden van deur tot deur de mensen uit om samen een kopje koffie te drinken. Iedere buurtbewoner kreeg een gratis KOP OP-kop met het gemeentelogo, wat meteen het ijs brak en de kennismaking op gang bracht. Het leverde ook meteen een leuk aandenken op. Dit kleine gebaar werd sterk geapprecieerd. Nu is er een idee om jaarlijks een kop te laten ontwerpen via een

wedstrijd waaraan alle buurten en inwoners uit Malle mee kunnen doen. De crux is natuurlijk dat je met heel weinig middelen een groots doel kunt verwezenlijken, namelijk mensen uit een buurt bij elkaar brengen ter versterking van het sociaal weefsel.

Weg van je bureau

Via dit project krijgt het sociaal huis op informele wijze een gezicht, nu al merken ze in Malle dat de drempel voor sommige inwoners effectief verlaagd werd om naar het sociaal huis te komen en er in alle discretie een hulpvraag te stellen. Met een kopje koffie bereik je doelgroepen die je in

je kantoor niet tegenkomt en voer je gesprekken op een andere manier. De medewerkers detecteerden enkele sociale behoeften en kregen meer zicht op de leef- en woonomstandigheden van de inwoners. Het is erg belangrijk dat je als organisatie draagvlak creëert voor deze outreachende manier van projectwerking. Hoewel het minder meetbaar is dan het aantal behandelde dossiers op een werkdag, is koffie drinken met enkele buurtbewoners evengoed werken. In Malle krijgt iedereen van het personeel de volgende keer de kans om te participeren aan deze manier van werken. Het draagvlak van de organisatie kan hierdoor alleen maar groter worden.

Van nabijheid naar buurtgerichte zorg

In de gemoedelijke 'alles mag, niets moet'-sfeer kwamen de gesprekken spontaan op gang. Het verhoogde het gevoel van verbondenheid en nabijheid, wat belangrijk is voor het welbevinden van de inwoners. Voor sommige deelnemers van het project primeerde het sociaal contact en de ontmoeting op zich. Voor anderen is dit een opstap naar een breder netwerk van wederkerigheid, waar buurtbewoners elkaar effectief ondersteunen en helpen.

Voor Malle past dit project in een bredere visie van buurtgerichte zorg, waarbij de sociale netwerken van mensen lokaal sterker worden met

meer onderlinge informele steun. Het eerste wat dan telt, is dat mensen zich thuis en veilig voelen in de buurt waar ze wonen. Wat dat betreft is Buurten op de koffie een geslaagd project, want met weinig middelen hebben de buurtbewoners elkaar ontmoet. Een eerste stap in de richting van nabije zorgzaamheid. **wv**

CONTACT

Wendy Verheyen
coördinator welzijn en leven
 Malle
 T 03 312 49 61
 wendy.verheyen@ocmwalle.be
 www.sociaalhuismalle.be

Deel mooie voorbeelden of sterke praktijken met
#LokaalDNA

PURO®
 Fairtrade Coffee
 saving the rainforest

Wij geloven in eerlijke lonen voor de boeren die onze koffie telen.
 Puro zet zich ook in voor de bescherming van de regenwouden. Voor elk kopje koffie dat u drinkt, staan wij een financiële bijdrage af aan de natuurbeschermingsorganisatie World Land Trust om bedreigde stukken tropisch regenwoud in Zuid-Amerika duurzaam te beschermen.

www.purocoffee.com - 0800/44 0 88

Woonzorgcampus Oleyck mee met de tijd

In 2006 stelde het OCMW van Landen vast dat het aanbod van zorg en dienstverlening niet in overeenstemming was met de wensen van de oudste inwoners. Tien jaar later opende een gloednieuwe woonzorgcampus op een boogschuit van het centrum van Landen. Het aantal bewoners is op een jaar tijd verdubbeld.

Toen in 2006 het OCMW van Landen met een kritische blik naar het zorg- en dienstverleningsaanbod op zijn grondgebied keek, bleek dat de toegankelijkheid, de beschikbaarheid en de kwaliteit van het bestaande aanbod niet in overeenstemming waren met de verwachtingen van de burgers, de toekomstige demografische evoluties en de socio-economische kenmerken van de Landenaren. Er waren meer en betere ouderenzorgvoorzieningen nodig, dus besloot het OCMW een gloednieuwe woonzorgcampus te bouwen. In juni 2016 vond de oversteek van de bewoners van het oude naar het nieuwe gebouw plaats. Sindsdien is het aantal bewoners in het woonzorgcentrum bijna verdubbeld, en openden ook de assistentiewoningen en het dagverzorgingscentrum de deuren.

Woonzorgcontinuüm

Volgens Ellen Geerts, directeur van het woonzorgcentrum, wil het OCMW van Landen op de woonzorgcampus Oleyck het volledige continuüm van zorg aanbieden: 'Zo kunnen ouderen zelf kiezen wat het best beantwoordt aan hun behoeften en wensen. En wanneer hun zorgbehoefte verandert, kunnen ze doorstromen naar een andere voorziening op de campus.' 65-plussers die nog zelfstandig wonen, kunnen terecht in een van de veertig assistentiewoningen van residentie De Beemden. Hun warme maaltijd kunnen ze gebruiken in het nabijgelegen woonzorgcentrum, waar ook een kapper, pedicure en wassalon ter beschikking staan. 't Binnenhof, het dagverzorgingscentrum van de woonzorgcampus, ontvangt elke dag een tiental ouderen die al wat meer ondersteuning nodig hebben, maar toch nog thuis wonen. In het woonzorgcentrum staan 92 kamers ter beschikking van ouderen die door hun grote zorgbehoefte niet meer zelfstandig kunnen wonen. Enkele kamers van het woonzorgcentrum zijn ingericht voor koppels. De campus weerspiegelt duidelijk het groene, landelijke karakter van de gemeente. Opgevat als een vierkants-

hoeve omsluiten de gebouwen van het woonzorgcentrum en het dagverzorgingscentrum een ruim binnenplein dat uitnodigt tot ontmoeting. De open architectuur geeft verschillende doorkijkjes naar het achterliggende natuurdomein De Beemden.

Huiselijkheid centraal

In het volledige aanbod van het OCMW op de woonzorgcampus staat huiselijkheid centraal. Elke afdeling heeft kleinere zit- en eethoeken, in de buurt van de gemeenschappelijke open keuken. Daar is overdag altijd een *huismoeder* aanwezig, een zorgkundige die enkele huishoudelijke taken opneemt en altijd klaar staat voor een praatje. De gebruikte materialen, zoals tapijt op de vloeren, versterken de aangename woonsfeer in huis. De zithoekjes bij de grote panoramische ramen en de terrassen laten de bewoners genieten van de groene omgeving en creëren interactie met het binnenplein.

Deel van de buurt

Woonzorgcampus Oleyck wil deel uitmaken van de buurt. De wijkwerking, die tot voor kort op vier verschillende locaties gevestigd was, heeft nu een plaats gekregen in het woonzorgcen-

trum. Ouderen kunnen hier elke dag terecht voor een warme maaltijd. Op tijd en stond staan er ontspannende activiteiten op het programma. Voor Landenaren die niet op eigen kracht naar de campus kunnen komen, is er vervoer beschikbaar.

Het binnenplein nodigt dankzij de petanquebaan en de waterpartij uit tot spel en ontmoeting. Voor wandelaars en joggers is het een ideale binnenweg naar het natuurdomein De Beemden. In de toekomst wil het OCMW nog een park en een speelpleintje aanleggen. Maandelijks komen kinderen van de kinderopvang zingen, dansen en bewegen met de bewoners.

Intergenerationeel

Op korte termijn starten ook de bouwwerken van een nieuw kinderdagverblijf. Voor de bewoners van de woonzorgcampus zal de aanwezigheid van de kleintjes ongetwijfeld animatie opleveren!

RIKA VERPOORTEN IS VVSG-STAFMEDEWERKER WOONZORG

CONTACT

Woonzorgcampus Oleyck
T 011 88 02 10
ellen.geerts@ocmw.landens.be
www.landens.be

Woonzorgcampus Oleyck biedt het volledige continuüm van zorg aan. Zo kunnen ouderen kiezen wat het best beantwoordt aan hun wensen. En wanneer hun zorgbehoefte verandert, kunnen ze doorstromen naar een andere voorziening op de campus.

L'ABRIE ROUSSEL

Iedereen in contact met dementie

In Vlaanderen leven 122.000 mensen met dementie en zeventig procent van hen woont thuis. En het worden er almaar meer. Toch bestaan er nog veel misverstanden en onwetendheid over dementie. Daarom brengt Liesbeth Luts, zorgintaker thuiszorg in Mortsel, alle organisaties die iets met dementie doen bijeen. Samen hebben ze een werkgroep dementie opgericht.

De woonzorgcentra, de geriatrie afdeling van het psychiatrisch ziekenhuis Sint-Amadeus, het Sint-Jozef-ziekenhuis, SEL Amberes, het regionale expertisecentrum dementie Oreon en de twee lokale dienstencentra besloten maandelijks bij een van de partners een activiteit te organiseren over dementie. 'Zo willen we met de werkgroep zoveel mogelijk inwoners sensibiliseren,' zegt Liesbeth Luts die er zo tegelijk voor zorgt dat al wie vragen heeft over dementie weet waar hij ermee terecht kan.

In Vlaanderen leven 122.000 mensen met dementie, toch zijn er nog veel misverstanden en onwetendheid over de aandoening.

Activiteiten

Zo was er een algemene informatieavond over dementie in het ziekenhuis en een literaire avond met Warre Borgmans in de kunstacademie. Het woonzorgcentrum organiseerde een eenmalig contactkoor en praktische workshops met activiteiten die je samen met iemand met dementie kunt doen. Liesbeth: 'Het contactkoor was zo'n succes dat er nu een maandelijks contactkoor doorgaat in het woonzorgcentrum. Zij gaven op 21 september hun eerste concert in de schouwburg van Mortsel.' In het lokaal dienstencentrum maakten de mensen voelschorten voor personen met dementie, had er een infoavond plaats over erven en schenken, en werd het boek *Brood en bomen. Dementie uitgelicht* voorgesteld.

Ontmoeting

'Voor of na elke activiteit kunnen de deelnemers elkaar ontmoeten en vragen stellen aan de referentiepersoon dementie. Ook is er steeds informatie beschikbaar over waar mensen verder nog met vragen over dementie terecht kunnen. We merken dat lotgenoten elkaar zo ontmoeten, en via deze weg ook steun vinden bij elkaar,' zegt Liesbeth Luts. Wie deelneemt aan de activiteiten ontwikkelt een realistischer kijk op dementie. Het begrip groeit dat zogenaamd 'moeilijk gedrag' van personen met dementie vaak veroorzaakt

wordt door 'niet meer kunnen' en de machteloosheid die de persoon met dementie daarbij ervaart.

Iedereen bereiken

Door het gevarieerde aanbod bereikt de werkgroep bij elke activiteit een andere doelgroep. Liesbeth Luts: 'De literaire avond trok vooral mensen die op zoek waren naar een ontspannende avondactiviteit, naar de informatieavond kwamen mensen die geconfronteerd werden met dementie en het contactkoor trok dan weer personen met dementie zelf aan, plus al wie graag zingt.' Veel deelnemers laten bij de activiteiten hun e-mailadres achter, waardoor ze informatie krijgen over toekomstige activiteiten. Het project loopt sinds 2014 en tot nu toe werden er al meer dan tweehonderd mensen bereikt.

Het succes van de werkgroep

Voor dit project is het een groot geluk dat Liesbeth er is om alles te coördineren en te organiseren: 'Alle deelnemende partners zijn zeer enthousiast en geëngageerd, maar zij zijn vaak overbevraagd. Daarom hou ik de regie over de organisatie van de activiteiten, en ondersteun ik de partners die het praktische werk doen. Ook de dienst gezinszorg en aanvul-

lende thuiszorg hebben een belangrijke plaats in het geheel. Enerzijds nemen verzorgenden soms deel aan bijvoorbeeld een infoavond, anderzijds maken zij bij hun cliënten reclame voor de activiteiten.'

LIESBETH VAN ELSACKER IS VVSG-REGIONAAL MEDEWERKER THUISZORG ANTWERPEN

CONTACT

Liesbeth Luts
zorgintaker thuiszorg
liesbeth.luts@mortsel.be
www.mortsel.be

Inspireer andere besturen met uw mooie praktijk of goede voorbeeld op Twitter met **#LokaalDNA**

Vlaamse gemeenten dragen op drie niveaus bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties: binnen het eigen bestuur, voor de eigen bevolking en door internationale samenwerking. Omdat onze consumptiemaatschappij veel afval produceert, is het duurzaam beheren en efficiënt gebruiken van grondstoffen een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuillende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recyclage en hergebruik van afvalproducten. **TEKST** HANNE ALBERS, JULES DE WINTER & LEEN VAN DER MEEREN

Verantwoord consumeren en produceren is een must

SINT-TRUIDEN GAAT RESOLUUT VOOR DUURZAME AANKOPEN

Je eigen koopkracht inzetten om duurzaamheidsdoelstellingen te behalen, dat is wat de stad Sint-Truiden wenst te bereiken met haar nieuwe visie op aankoopbeleid. Al eind 2016 nam het college de principiële beslissing om het aankoopbeleid systematisch te verduurzamen. Zo wil de stad de milieu-impact van haar aankopen beperken en aandacht besteden aan de arbeidsomstandigheden waarin producten gemaakt worden. Enkele aankopen kregen prioriteit, zoals milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, duurzaam geëxploiteerd hout, energiezuinige toestellen en eerlijke handel. Maar in principe zal elk bestek aan een duurzaamheidstoets onderworpen worden. Sint-Truiden engageert zich bovendien ook om grote projecten en evenementen te verduurzamen en wil daarmee een voorbeeld stellen voor inwoners en bedrijven.

Om dit te realiseren liet de stad zich begeleiden door het Steunpunt Duurzame Lokale Overheidsopdrachten van de VVSG. Alle aankopende gemeentelijke diensten kregen een opleiding duurzame overheidsopdrachten aangeboden. Naast een opfrissing van de regelgeving overheids-

opdrachten kregen de deelnemers een snelcursus duurzaam aankopen: Welke criteria kun je opnemen in een bestek; Welke labels zijn er en hoe kun je die gebruiken; Waar vind je informatiebronnen en voorbeeldbestekken? Aankopers kunnen ook rechtstreeks bij het Steunpunt terecht voor advies bij specifieke aankoopdoelstellingen.

MEER VERSE VOEDSELOVERSCHOTTEN HERVERDELEN DANKZIJ REGIONALE SAMENWERKING

Niet alleen meer, maar vooral meer verse voedseloverschotten herverdelen. Dat wil W13 bereiken, de OCMW-vereniging van de veertien OCMW's en het CAW van Zuid-West-Vlaanderen. In de regio zijn veel organisaties actief op het gebied van voedselhervreiding. Toch blijven er voedseloverschotten bestaan, terwijl mensen met minder kansen dit voedsel goed kunnen gebruiken. W13 werkt daarom samen met verschillende partners (Leiedal, Imog, VIVES, Logo Leieland, Stadlandschap Leie en Schelde en de aanwezige voedselverdeelorganisaties) om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Daarvoor stelt W13 een regionaal distributieplatform voor. Door opschaling en efficiëntiewinsten kunnen meer en vooral meer verse producten herverdeeld worden onder kansengroepen en sociale organisaties. Daarnaast wil W13 de doelgroep weerbaarder ma-

Hoe gaat jouw gemeente aan de slag met de SDG's?
Mail naar internationaal@vvsg.be of laat het ons weten op Twitter met de hashtag #LocalSDG.

1

2

1. Sint-Truiden drinkt alleen nog maar Fairtrade koffie.
2. Inspiratiebezoek van W13 aan Foodsavers Gent om voedseloverschotten te herverdelen.
3. In de Kortrijkse partnergemeente worden oude ventilatoren nieuwe gebruiksproducten.

3

ken door winkelbezoeken en kookcursussen. In het distributieplatform zullen leerwerknemers bovendien de kans krijgen logistieke competenties te ontwikkelen, werkervaring op te doen en zo hun kansen in het reguliere arbeidscircuit te vergroten. W13 zet ook een netwerk op van vrijwilligers en ambtenaren in de regio om van elkaar te leren en goede praktijken uit te wisselen. Al deze acties monden uit in een zelfsturend netwerk dat niet alleen sociale activering stimuleert, maar ook de verwerking van voedseloverschotten en het toegankelijk maken van evenwichtige voeding voor iedereen.

TRANSFORMATIE VAN AFVAL TOT DESIGN

Onze huidige productiemechanismen putten de natuurlijke grondstoffen uit, terwijl onze afvalberg blijft groeien. Het kan anders. Dit bewijst ook Sep Verboom, voormalig student industrieel productontwerp aan de Hogeschool West-Vlaanderen. Voor zijn stage trok hij naar Cebu City in de Filipijnen, waarmee de stad Kortrijk een stedenband heeft. Door afval te verwerken tot nieuwe producten probeert Cebu City zijn grote afvalprobleem te bestrijden. Om nieuwe markten, zoals de horeca, aan te boren is de stad altijd op zoek naar vernieuwende methoden. Om haar zusterstad hierin te ondersteunen betaalt Kortrijk de kosten van de stage van Sep Verboom. In Cebu ontwikkelde hij het project FANTASIZED. De lokale bevolking gebruikt haar vlechtalent om oude ventilatoren, rechtstreeks opgekocht bij de plaatselijke afvalverzamelaar, om te toveren tot nieuwe gebruiksproducten. Eenmaal terug in Kortrijk kreeg Sep ondersteuning van het stadsbestuur om contacten te leggen met Kortrijkse ondernemers. Ondertussen is Seps project uitgegroeid tot het bedrijf Livable World dat actief is in verschillende regio's wereldwijd. Alle projecten vertrekken van lokale betrokkenheid bij de realisatie van een nieuw product. ■

JULES DE WINTER, HANNE ALBERS, VVSG-STAFMEDEWERKERS INTERNATIONAAL,
LEEN VAN DER MEEREN, VVSG-STAFMEDEWERKER DUURZAAM BELEID

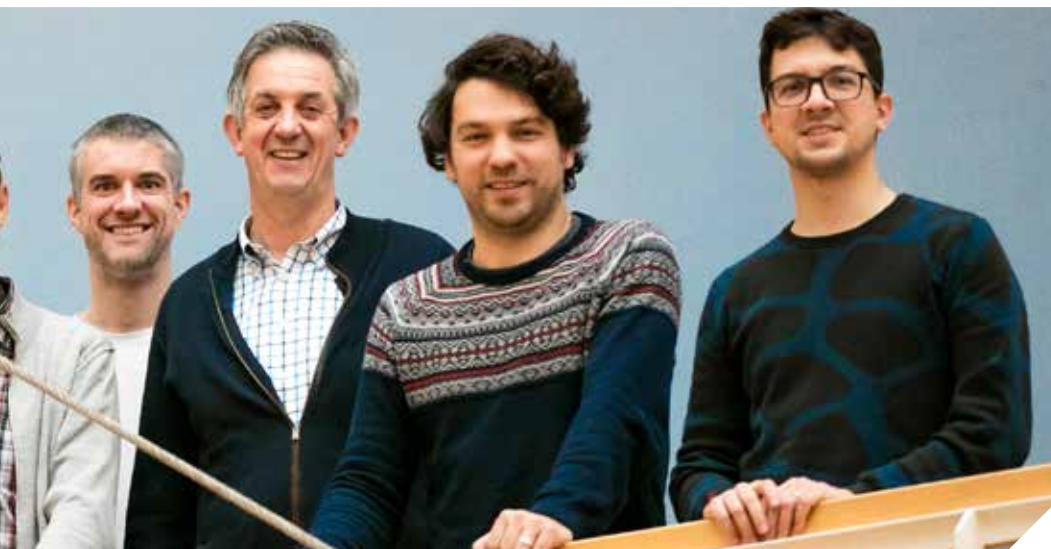
Het wiel niet uitvinden, maar zien **wat we bij elkaar kunnen leren**

Toen parkeerovertredingen in 2003 uit het strafrecht werden gehaald, werd het toezicht op betalend parkeren, blauwe-zone-parkeren en bewonersparkeren de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Vooral de centrumsteden ervaren sindsdien een groeiende behoefte aan overleg en aan uitwisseling van kennis en ervaring: over regelgeving, maar ook over technische nieuwigheden en goede praktijken in parkeertoezicht en parkeerbeleid in het algemeen. Heel vaak staan gemeenten hier immers voor dezelfde uitdagingen.

De depenalisering van parkeerovertredingen liet juridisch nog veel losse eindjes bestaan, wat leidde tot praktische problemen en een stijgend aantal vragen van gemeenten aan de VVSG. Een kerngroepje met eerst de steden Kortrijk en Brugge en al gauw ook Gent en Antwerpen stak de koppen bijeen met VVSG-stafmedewerker Erwin Debruyne. 'Op basis van gezamenlijke ervaringen en expertise probeerden we problemen in kaart te brengen, en konden we ervoor ijveren de onduidelijkheden in de regelgeving te laten wegwerken,' vertelt hij. 'Het Netwerk Parkeeroverleg heeft zijn wortels in die kerngroep. Gaandeweg werd de groep groter, en met de vraag "Wat hebben we nog nodig om vlot te kunnen werken?" als uitgangspunt breidde het overleg zich ook inhoudelijk snel uit van strikt juridische aspecten naar praktijken en beleid met betrekking

tot het hele "parkeerveld". Nu vergaderen we ongeveer eenmaal per trimester met vertegenwoordigers van een tiental gemeenten, toevallig allemaal centrumsteden. Op basis van kennis van zaken of ervaring kunnen daar uiteraard altijd gemeenten bijkomen.' De deelnemers aan het netwerk zien zich in hun steden heel vaak voor dezelfde aandachtspunten en uitdagingen geplaatst. Maar ook de eensgezindheid over de richting waarin het parkeerbeleid moet evolueren, is binnen de groep doorgaans groot. Seppe Santens, gastheer van de recentste bijeenkomst in Gent, verwoordt het zo: 'In de verschillende steden doen we heel veel zaken op dezelfde manier. Daarom zitten we ook samen, zodat we ervaringen kunnen delen. Dat kan gaan over heel praktische zaken zoals een overheidsopdracht, maar evengoed praten we over toekomstvisie. Daarnaast is

'De invloed van het overleg werd direct en tastbaar voor de parkeercontrole met camera's.'

het heel interessant te zien wie met welke innovaties bezig is: hoe kunnen we daar van elkaar leren, en wat zijn de valkuilen die we moeten vermijden?' Erwin Debruyne noemt enkele concrete voorbeelden: 'Controles in blauwe zones voor tijdelijk parkeren vormen een materie die juridisch, technisch en praktisch niet zo evident is. Of stel dat een stad een nieuw type parkeerautomaten in gebruik wil nemen, of wil beginnen met een systeem van sms-parkeren: dan leert ze daarover graag van een andere stad die dat al eerder heeft ingevoerd. Gent heeft werk gemaakt van een databank van parkeerplaatsen met alle informatie, voorwaarden die aan die plaatsen verbonden zijn, en alle digitale parkeerrechten (ticket via sms, vergunning, automaat). Dit vormt de basis voor de parkeercontrole. Die parkeerrechtendatabank kan uitgebreid worden naar andere steden, en opent perspectieven voor gezamenlijke aanbestedingen voor aanbieders van parkeerapps.' Volgens Koen Vansteenland van Brugge hoeven ze het wiel niet telkens opnieuw uit te vinden. 'Als één stad een idee of een bepaalde manier van werken heeft, of samenwerkt met een bepaalde firma, kunnen de andere steden daarvan leren. Daarom is dit overleg zeer nuttig.' Naast kennis en ervaring uitwisselen, blijft wegen op regelgeving een belangrijke bekommernis. Dat bleek recent nog naar aanleiding van de ingebruikname van zogenaamde scanscooters door de stad Brugge. Bij dit controlesysteem filmt een mobiele camera de nummerplaten van geparkeerde wagens, waarna die worden vergeleken met de nummerplaten die via de parkeerautomaten als

'betaald' zijn geregistreerd. Het systeem wekt ook in andere steden interesse. 'De vraag rees of deze manier van controleren strookte met de nieuwe camerawetgeving die werd uitgewerkt,' legt Erwin Debruyne uit. 'De eerste wetteksten lieten daar twijfel over bestaan, en we hebben er toen voor gelobbyd, zodat er duidelijkheid kwam.' Koen Van Melckebeke van de stad Gent knikt: 'Die wetgeving had een directe impact op de mogelijkheden die gemeenten in de toekomst zouden hebben om parkeercontroles met het gebruik van camera's verder te ontwikkelen. Het overleg heeft geholpen om daarop te anticiperen. Met een aantal concrete gemeentelijke cases en de bekommernissen van ons netwerk onder de arm heeft de VVSG het probleem bij het politieke niveau voorgelegd. Op zulke momenten zie je dat de invloed van overleg met de verschillende gemeenten vrij direct en tastbaar kan zijn.' 'Ik kijk er naar uit om te horen hoe andere steden problemen oplossen en hoe we van elkaar kunnen leren,' klinkt het haast unisono bij Laura Tavernier (Antwerpen) en Simon Stock (Kortrijk), die de bijeenkomst voor de eerste keer bijwonen. Ancien Luc Van den Berghe van de stad Leuven vindt dan weer dat het netwerk mag uitgroeien tot een formeel overlegorgaan. 'Ik denk dat de gemeenten toch een officieel orgaan nodig hebben om met elkaar van gedachten te wisselen over materies van mobiliteit en parkeren. Dit initiatief, dat de VVSG nu al zoveel jaren onderhoudt, mag dat overlegorgaan worden.' ■

PIETER PLAS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Parkeeroverleg centrumsteden

Deelnemers op foto, van links naar rechts:

Seppe Santens

Mobiliteitsbedrijf stad Gent

Koen Vansteenland

redacteur informatie Mobiliteitsdienst stad Brugge

Simon Stock

medewerker exploitaties en data-analyse Parko AGB, Kortrijk

Laura Tavernier

medewerker Mobiliteit en Parkeren Antwerpen

Erwin Debruyne

VVSG-stafmedewerker mobiliteit en openbare werken

Brecht Vekeman

Mobiliteitsbedrijf stad Gent

Luc Van den Berghe

Expert mobiliteit en parkeren stad Leuven

Koen Van Melckebeke

Mobiliteitsbedrijf stad Gent

Christophe Debrun

juridisch stafmedewerker stad Leuven

Contact: erwin.debruyne@vvsg.be

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/AGENDA

januari

Oostkamp vanaf 16 januari

**Lerend netwerk:
Dienstverlening in lokale besturen,
derde jaargang**

Organiseren en vormgeven van dienstverlening vergt expertise. Daarom wisselen besturen hun kennis uit in het lerend netwerk dienstverlening. Dit netwerk van professionals uit steden en kleinere gemeenten komt bijna om de maand op een andere plaats samen. De deelnemers bepalen zelf de agenda. De gastgemeente presenteert haar werking.
www.vvsg.be/agenda

Antwerpen vanaf 23 januari

**Lerend netwerk:
Aan de slag met vrijwilligers**

De thuiszorg kan een beroep doen op veel vrijwilligers, zij verdienen een goede ondersteuning. Hier komt veel bij kijken. Van werven tot een stroeve samenwerking of conflict bespreekbaar maken, het komt aan bod. Naast het uitwisselen van informatie en bespreken van modellen, gaat het netwerk aan de slag met de eigen vragen en behoeften en de zelf gekozen actiepunten.
www.vvsg.be/agenda

Gent vanaf 30 januari

**'The Big 5'
Coachend leiderschap in
een veranderende thuiszorg**

De thuiszorgsector is in beweging. Leidinggevenden anticiperen hierop en bereiden hun medewerkers voor. Dit is niet evident. In deze vormingsreeks van vijf dagen doorheen het land gaan we dieper in op vijf thema's om zo beter zicht te krijgen op de rol van leidinggevende in tijden van verandering.
www.vvsg.be/agenda

februari

Brussel 1 februari

**De lokale vertaling van de SDG's -
terugkoppeling pilote-traject**

Hoe vertaal je de duurzame ontwikkelings-doelstellingen lokaal. Hoe integreer je de agenda van deze SDG's in het gemeentelijk beleid? Voor het antwoord

startte de VVSG in mei 2017 een pilote met twintig Vlaamse gemeenten. Hun vertaalslag op het vlak van sensibilisering, politiek en de BBC kom je op dit studiemoment te weten.
www.vvsg.be/agenda

Gent 6 en 20 februari

Taal en tewerkstelling als integratiemotor

Om anderstalige cliënten aan het werk te krijgen, moeten ze Nederlands leren. Maar wat betekent het aanleren van een taal en waar en hoe kunnen ze dat doen?
www.vvsg.be/agenda

Malle 21 februari

Brussel 1 maart

Hasselt 8 maart

Gent 20 maart

Roeselare 21 maart

**Aan de slag met het
Decreet lokaal bestuur**

De VVSG zoomt op in op de praktische consequenties van het nieuwe decreet. Voor raadsleden, managementsleden en beleidsmedewerkers telkens van 9.30 tot 13 uur, burgemeesters en schepenen telkens tussen 13 en 18 uur. Colleges mogen hun vragen en gewenste uur voor een adviesgesprek mailen naar mattie.jacobs@vvsg.be
www.vvsg.be/agenda

Brugge 8 februari

Inspiratiedag Groene warmte

Klimaatneutraal worden tegen 2050: een mooi streefdoel dat een revolutie zal betekenen. Niet alleen de fossiele brandstoffen steenolie en aardolie moeten op de schop, maar we moeten ook een visie ontwikkelen om los te komen van aardgas. Steden en gemeenten moeten deze transitie begeleiden. Met deze inspiratiedag willen we lokale besturen kennis aanreiken over groene warmte in de breedste zin: van warmtenetten tot grondig renoveren en isoleren van de woning, maar ook over warmtepompen, zonneboilers, groen gas en de kleinschalige verbranding van biomassa.

www.vvsg.be/agenda

Op zoek... naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt vernieuwde tariefformules aan voor de plaatsing van uw vacatures. Ook een gezamenlijke formule met Jobpunt behoort tot de mogelijkheden. U leest er alles over op www.vvsg.be/vacatures.

INLEVERING PERSEELSADVERTENTIES

Lokaal 2 (februarinummer) – 18 januari 2018
Lokaal 3 (maartnummer) – 15 februari 2018

Uw personeelsadvertenties
in **Lokaal, VVSG-week**, op de **VVSG-website**
én getweet via **@JobLokaal**

INFORMATIE

monika.vandenbrande@vvsg.be
T 02-211 55 43

maart

Gent 8 maart

Malle 13 maart

Leuven 20 maart

Hasselt 22 maart

Bredene 27 maart

Ontbijtvergaderingen lokaal gezinsbeleid

Kind en Gezin en de VVSG inspireren tijdens deze ochtendsessies van 9 tot 12 uur mandatarissen en beleidsverantwoordelijken voor het volgende meerjarenplan. Hoe bouw je een Huis van het Kind, hoe zorgt kinderopvang voor een goede combinatie gezin en arbeid en hoe ondersteun je gezinnen met specifieke behoeften? Telkens kun je twee workshops uit zes kiezen.

Academie.vvsg.be

Vlaanderen 12 tot 18 maart

De Week van het Geld

Wikifin.be organiseert samen met De Tijd en Radio 2 de Week van het Geld en nodigt ook de lokale besturen uit om hun doelpubliek met eigen initiatieven te informeren en te sensibiliseren. www.deweekvanhetgeld.be en info@wikifin.be

05-01-18

OCMW BONHEIDEN

maatschappelijk werker sociale dienst
INTERCOMMUNALE LEIEDAL
Drupal webdeveloper

07-01-18

GEMEENTE LAAKDAL

diensthoud openbaar domein
coördinator lokaal dienstencentrum
ICT- en systeembeheerder

STAD BERINGEN

diensthoud wegen en publieke ruimte

OCMW TEMSE

centrumleider

STAD AALST

deskundige woonkwaliteit

STAD BERINGEN

deskundige burgerzaken

08-01-18

AUDIO

directeur

GEMEENTE ROTSELAAR

diensthoud werken
coördinator technische uitvoering
diensthoud omgeving en wonen
deskundige ruimtelijke ordening

OCMW DILBEEK

HR partner

STAD EN OCMW HERK-DE-STAD

financieel beheerder

09-01-18

SOCIAAL HUIS OOSTENDE

manager financiële administratie
payroll coördinator

STAD AALST

teamverantwoordelijke begraafplaatsen

10-01-18

GEMEENTE ICHTEGEM

omgevingsambtenaar

STAD HERENTALS

diensthoud bibliotheek

GEMEENTE KRAAINEM

deskundige stedenbouw & ruimtelijke ordening

11-01-18

GEMEENTE EN OCMW AVELGEM

stafmedewerker beleid & organisatiebeheer
deskundige personeel & HR

15-01-18

GEMEENTE AFFLIGEM

omgevingsambtenaar dienst ruimtelijke ordening en stedenbouw

diensthoud bevolking en burgerlijke stand

GEMEENTE WEZENBEEK-OPPEM

werfleider-toezichter

16-01-18

STAD MORTSEL

projectleider patrimonium

17-01-18

OCMW NINOVE

diensthoud sociale dienst

21-01-18

STAD EN OCMW GENK

deskundige techniek en onderhoud
art director

24-01-2018

GEMEENTE RUMST

omgevingsambtenaar
beleidscoördinator vrije tijd
beleidscoördinator grondgebiedsaken

31-01-18

OCMW HAALTERT

maatschappelijke werker

01-02-18

WIM RASSCHAERT ADVOCATEN

juridische medewerkers en/of advocaten (stagiairs) – omgevingsrecht en

onteigeningen

juridische medewerkers en/of advocaten (stagiairs) – overheidsopdrachten

INTERCOMMUNALE LEIEDAL

systeembeheerder

GEMEENTE HAALTERT

gemeentesecretaris

28-02-18

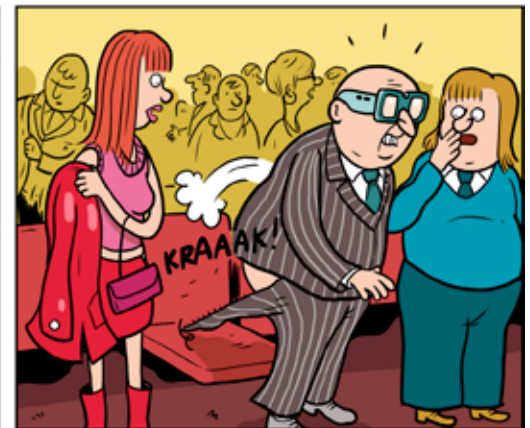
AUDIO

auditor

burgemeester Triljoen

CAHIERREEKS KINDEROPVANG

Speelkansen

ISBN 978-2-509-02737-5
Aantal blzn. 112
Prijs € 19 - € 22

Facebook

ISBN 978-2-509-02514-2
Aantal blzn. 64
Prijs € 19 - € 22

Wennen

ISBN 978-2-509-02515-9
Aantal blzn. 84
Prijs € 19 - € 22

Lokaal overleg

ISBN 978-2-509-02817-4
Aantal blzn. 84
Prijs € 19 - € 22

De sociale functie

ISBN 978-2-509-02892-1
Aantal blzn. 152
Prijs € 19 - € 22

Wist je dat...

- ... je bij iedere cahier die je aankoopt, je jezelf ook toegang verschaft tot een gespecialiseerde **website**?
- ... je op deze website nog veel **extra materiaal en informatie** kan terugvinden en downloaden?
- ... VVSG-leden **€ 3 korting** krijgen bij de aankoop van een cahier?

Ja, ik bestel...

Aantal.....	Titel	Prijs*
..... ex	Speelkansen	€ .....
..... ex	Facebook	€ .....
..... ex	Wennen	€ .....
..... ex	De sociale functie van kinderopvang	€ .....
..... ex	Lokaal Overleg Kinderopvang	€ .....

* VVSG-leden krijgen korting: € 19 per cahier in plaats van € 22!

Alle prijzen zijn inclusief btw, exclusief verzendingskosten. Consulteer steeds www.politeia.be voor actuele prijzen. Uw gegevens worden door ons in een bestand bijgehouden en niet aan derden doorgegeven. Overeenkomstig de wet op privacy heeft u inzage- en correctierecht. Bij bestelling van een e-book ontvangt u uw persoonlijke downloadlink via het opgegeven e-mailadres.

Naam: .....

Bestuur/Organisatie: .....

Functie: .....

BTW: .....

E-mail: .....

Telefoon: .....

Adres: .....

Datum en handtekening:

Kijk, zo eenvoudig maak je een planning :-)
#plannenismakkelijk
#iedereenblij

PERSONEELS-
PLANNING

AFSPRAKEN EN
RESERVERINGEN

Een efficiënte planning van medewerkers op het actuele werkaanbod is van essentieel belang. Voor veel steden en gemeenten blijkt dit complex, tijdrovend en foutgevoelig te zijn. JCC-Personeelsplanning ondersteunt planners om de juiste bezetting voor zowel de front- als backoffice te realiseren. Indien u op afspraak werkt, dan zorgt een efficiënte koppeling met ons afsprakensysteem ervoor dat de juiste medewerkers tijdig worden ingepland om de afspraken snel en vakkundig af te handelen. Zo zorgen wij met onze oplossingen en kennis ervoor dat u op een efficiënte wijze kwalitatieve dienstverlening kunt blijven aanbieden die precies aansluit bij de wensen van uw burgers en medewerkers. Vandaag en morgen.

jccsoftware
let's get it together!

+31 (0)541 62 70 62 • info@jccsoftware.nl • www.jccsoftware.be